

În bătaia peniței

Revistă de cultură, literatură și artă,
Anul II, Nr.3 (7) / 2017 (APRILIE-MAI-IUNIE)
În bătaia peniței (Online) = ISSN 2501-1529
ISSN-L 2501-1529

Raluca Tău, cls. a VI-a,
Șc. Gim.Nr. 3, Oțelu Roșu
Șc. de Arte Oțelu Roșu,
Prof. Gherlinde Lungu

Redacția

**Revistă de cultură, literatură și artă,
Fondată la Caransebeș,
de Ana-Cristina POPESCU,
Adrian POPESCU,
Ion TURNEA
și Simona Petronela MÎTU,
în ianuarie 2016,
-apare trimestrial-**

Redacția:

Redactor-șef: Ana-Cristina POPESCU
Redactor-șef adjunct : Ion TURNEA

Secretar de redacție:
Simona Petronela MÎTU

Redactor tehnic și artistic: Adrian POPESCU

Redactori:

Petru ANDRAŞ, Valentin BUSUIOC, Alexa
Gavril BÂLE, Ana CAIA,
Melania Rusu CARAGIOIU,
Antuza Valentina DÂRLEA, Romulus FRÎNCU,
Ana GHIAUR, Maria IEVA, Ioana-Gerlinde
LUNGU GRASZL,
Lucia Elena POPA, Gabriela Dagmar PREDA,
Manuela DĂNESCU PROCOIAN, Simona
Gabriela ȚÎRU, Andrușa R. VĂTUIU.

Redactori asociați:

Adrian CRÂNGANU, Romeo Ioan ROȘIIANU,
Mariana STRUNGĂ,
Simion TODORESCU

sumar

Evenimente
Teatru
Poezie
Proză
Istorie/Monografie/Folclor
Religie

În bătaia peniței

**Membrii în colectivul redațional
Tinere condeie:**

Valentina CRAMER, Dariana DUNĂRINTU,
Florina Doican, Andrada Keszec,
Mario Marco Mihailă, Ovidiu Ștefoni

Tehnoredactare: Ana-Cristina POPESCU

Responsabilitatea privind conținutul materialelor publicate în revista „În bătaia peniței“ aparține strict autorului care semnează textul.

Materialele se pot trimite la adresele:
inbataiapenitei@yahoo.ro
Elzumina@yahoo.com

Adresa redacției:
str. 1 Decembrie, bl. 4, sc. A, ap. 18, loc.
Caransebeș, cod. 325400,
jud. Caraș Severin, România.
Tel. 0766293724, 0736942924
www.inbataiapenitei.elzumina.ro
<http://blogul.elzumina.ro/>
www.elzumina.ro

Nr. 4 (8) al revistei „În bătaia peniței“
o să apară în luna septembrie 2017.

Eseu / Publicistică
Apariții editoriale / Recenzii
Didactica

Evenimente

În bătaia penitei

Festivalul de Teatru „Din Viețile Sfintilor“
Casa de Cultură George Suru Caransebeș

Printre trupele de teatru participante a fost și TRUPA DE TEATRU ȘEHEREZADA.

Ana-Cristina POPESCU

Despre TRUPA DE TEATRU ȘEHEREZADA

Trupa de teatru „Şeherezada“ a luat ființă în luna noiembrie a anului 2016 din dorința de a promova valorile culturale românești, de a dezvolta creativitatea și aptitudinile literar-artistice ale elevilor.

Membrii trupei Şeherezada sunt elevi de la Școala Gimnazială Nr. 3 Oțelu Roșu, colegi în aceeași clasă, clasa a V-a, cu vîrste cuprinse între 11 și 12 ani.

Fiind la vîrstă copilăriei, membrii trupei sunt pasionați de povești, dar și de arta povestirii, dovada faptului că Şeherezada, povestitoarea din O mie și una de nopti îi reprezintă.

Debutul lor ca trupă de teatru a avut loc în 05 noiembrie 2016 la Biblioteca Casei de Cultură din localitatea Oțelu Roșu cu o istorioară din volumul Hanul Ancuței a scriitorului Mihail Sadoveanu, Negustor Lipscan. Tot la la Biblioteca Casei de Cultură din localitatea Oțelu Roșu au mai interpretat în 24 ianuarie piesa de teatru Moș Ion Roată și unirea, după povestirea scriitorului Ion Creangă. Reprezentării au mai avut și în amfiteatrul școlii cu prilejul sărbătorilor religioase sau comemorării unor scriitori din literatura română precum Mihai Eminescu.

Coordonatorii trupei de teatru Şeherezada sunt profesorii Popescu Ana-Cristina și Vasiloni Vidu.

În cadrul Festivalul de Teatru „Din Viețile Sfintilor“ 02. 06. 2017, Caransebeș, trupa de teatru Şeherezada a interpretat piesa de teatru Sfântul Mare Mucenic Mina, ocrotitorul celor păgubiți, autor profesor Popescu Ana-Cristina după cum urmează: în rolul mamei eleva Andraida Keszeg, copiii sunt elevii Mario Mihăilă, Ovidiu Ștefoni și Florina Doican, tatăl, elevul Mario Cocoșilă, prietenul tatălui, elevul Robert Ciucă, hoțul elevul Mihai Anca, soția hoțului Aly Titel.

Evenimente

În bătaia penitei

Subiectul piesei prezintă drama unei familii a cărui cap de familie, tatăl, este dat dispărut. Profitând de absența bărbatului din familie, hoții fură animalele din grădini. Prin credință și rugăciune către Dumnezeu și Sfântul Mare Mucenic Mina situația dramatică a familiei se va rezolva și toată lumea va fi mulțumită și fericită.

În urmă prestației Andrada Keszeg a obținut Premiul II pentru interpretare, iar trupa de teatru Mențiune. Piesa de teatru poate să fie vizionată accesând adresa: <https://www.youtube.com/watch?v=MmnYZmnVId0>

TEXTUL DRAMATIC

Ana-Cristina POPESCU

Sfântul Mare Mucenic Mina, ocrotitorul celor păgubiți

Piesă într-un act

Personajele:

Mama Andrada Keszeg
Copilul 1 Mario Mihailă
Copilul 2 Ovidiu Ștefoni
Copilul cu acatistierul Florina Doican
Tata Mario Cocoșilă
Prietenul tatălui Robert Ciucă
Hoțul Mihai Anca
Soția hoțului Aly Titel
Decorul: O cameră de oaspeți.

Mama (plimbându-se prin cameră și oprindu-se din loc în loc): Am rămas săracă, atât de săracă încât nu știu cu ce o să-mi cresc copiii. Tot ce am avut s-a risipit într-o noapte. Și ce noapte, Doamne! Văzduhul părea că a luat foc de la descărcările electrice. Vântul se agăta în tot ceea ce întâlnea în drumul lui. Rupea. Smulgea. Ploaia cădea atât de furioasă, încât pământul se simțea biciuit sub presiunea ei. Eu, eu, am intrat în casă. Am chemat copiii lângă mine și-am început să mă rog. Noaptea a trecut greu, foarte greu, dar în zori, când toată natura s-a liniștit a început furtuna vieții mele. În noaptea aceea stranie am uitat ușa grădiniului deschis și am pierdut tot ceea ce aveam. Cineva mi-a dezlegat vaca și calul de la iesle și mi le-a dus departe. Am încercat să le găsesc. Le-am căutat. Am anunțat poliția, dar zadarnic. Nu mai am cu ce să lucrez pământul! Nu mai am lapte, ca să dau copiilor de mâncare! Nu știu ce aş putea să fac! (Se aşază pe un scaun.) Am avut o viață mică, mică de tot. Nici nu am împlinit șapte ani până ce am rămas singură pe lume. Părinții m-au părăsit din cauza unui accident de mașină. Eram și eu în acea mașină, însă eram atât de neînsemnată, încât niciun fier smuls nu s-a atins de mine. După accident am ajuns în grija mătușei mele, sora mamei. Ea avea copiii ei, copii mari, puternici, frumoși. Eu eram mică, ștearsă, aruncată într-un colț al casei ca o jucărie veche. Primeam și eu câte un colț de pâine asemenea lui Lăbuș, câinele, prietenul și tovarășul copilăriei mele. La școală ajungeam rar. Mă trimiteau cu vacile de dimineață până seara. Iarna ajungeam și eu mai des în acea lume luminoasă a științei, dar zadarnic. Eram mereu ultima din clasă la învățătură. Ani au trecut. Eu am crescut. Eram mică și slabă. Într-o zi a trecut prin satul meu un om cu avere. Era trecut de prima tinerețe, dar avea casa lui, pământul lui și mătușa m-a căsătorit cu el. Mi-a dat și mie zestre o vacă. Măcar atât. Ei i-a rămas moștenire casa părinților mei. (Se ridică de pe scaun și se plimbă.) Căsătorită am ajuns și eu mare. Casa, soțul, copiii ce mi i-a daruit Bunul Dumnezeu m-au făcut mare. Toate acestea până într-o zi când soțul a plecat de acasă și nu s-a mai întors. L-am căutat. L-am căutat pretutindeni. Am anunțat oamenii legii. Zadarnic. Nu l-am aflat nicăieri. Cred că s-a prăpădit pe undeva. Singurul meu sprijin era calul ce mă ajuta să muncesc pământul și vaca, bătrâna mea vacă de lapte. Cu ajutorul lor îmi creșteam copiii. Acum (se aşază pe canapea), acum nu mai am nimic, nimic. Sunt atât de mică, de săracă, de neputincioasă.

Cei trei copii (Vin în cameră.): Ne ai pe noi, mamă! (Se duc lângă mama lor. Copilul 1 și 2 se aşază pe canapea. Copilul cu acatistierul se aşază pe scaunul de lângă masă unde se află icoana Sfântului și un acatistier.)

Copilul 1 (luând mâna mamei): O să trecem cu bine peste această încercare, mamă!

Mama (luând de mâna și pe al doilea copil): Dragii mei, cum o să vă asigur eu viitorul fără sprijinul tatălui vostru? Ce o să vă mai dau de mâncare când o să terminăm roadele pământului dobândite anul trecut? Fără cal

nu am cum să ar pământul, cum să car recolta!

Copilul 2 (mângâindu-și mama): Trebuie să avem credință că vom ieși la lumină. Chiar tu ne-ai sfătuit să fim puternici în toate încercările vieții.

Mama: Eu am crescut fără părinți și mereu am avut credință că o să ajung eu la lumină cumva, dar acum, acum când trebuie să lupt pentru voi, pentru tot ceea ce iubesc mai mult, mă împiedic în întuneric și nu văd nicio ieșire.

Copilul 1 (explicând): La ora de religie am auzit de un mare sfânt care este grabnic ajutător celor aflați în nevoi. Și el a rămas de timpuriu orfan de părinți, prima dată de tată la vîrstă de 11 ani, ca peste trei ani să se mute și mama lui la cele veșnice. El nu și-a pierdut niciodată credința în ajutorul Lui Dumnezeu, nici atunci când a fost supus la chinuri grozave de închinătorii la zei.

Copilul 2: Cunosc cine este sfântul. Îi vorbești mamei despre Sfântul Mare Mucenic Mina.

Copilul cu acatistierul (citește din acatistier):

„(Condac 1):

Folositor și ajutător mare te-ai arătat lumii în primejdii, mucenice, că pe mulți ai izbăvit de pagube: furii urmărand, pierderile depărtându-le și celor ce aleargă la tine cu credință, împlinind cererea lor; pentru aceasta te rugăm, fii milostiv și nouă care îți cântăm: bucură-te Sfinte Mare Mucenice Mina, mult-pătimitorule.

Copilul 2 (Se ridică de pe canapea, se apropie de copilul cu acatistul și îi ia acestuia cartea să o răsfoiască.): Nu ar fi mai bine să găsim o rugăciune în mod direct către Dumnezeu? (caută în carte)

Copilul 1 (Se duce la copilul al doilea și îi ia cartea.): Nu. (Dă cartea copilului cu acatistul, își ia fratele de mâna și se întorc pe canapea lângă mama lor.)

Copilul 2: De ce, nu?

Copilul 1: Adesea omul are nevoie de un mijlocitor între el și Dumnezeu. Mântuitorul Iisus Hristos a venit în lume ca noi toți să fim mântuitori, ca prin El să ajungem din nou la Tatăl nostru cel Ceresc. Creștinul are nevoie de un părinte duhovnic care să-l povătuască a merge pe calea cea bună. Drepții Vechiului Testament călăuzeau oamenii pe calea lui Dumnezeu aşa cum a făcut Moise în pustie. Proorocii erau sfetnici regali. Apostolii au răspândit cuvântul Lui Dumnezeu în toată lumea. Tobit a fost călăuzit de un înger în drumul lui și așa a învins demonul și s-a întors acasă cu soția ce i-a fost destinată. Sfinții și-au închinat viața Lui Dumnezeu și au răspândit învățătura Lui, și-au iubit și ajutat aproapele, au acceptat să moară pentru credința lor în Dumnezeu.

Copilul cu acatistierul (citește din acatistier):

„Bucură-te, cel ce ai fost frecat peste tot trupul cu târsâne;

Bucură-te, cel ce ai fost ars pe urmă cu foc;

Bucură-te, cel ce ai răbdat usturimea ciulinilor;

Bucură-te, că ai fost străpuns peste tot cu sule;

Bucură-te, că ai suferit pe tâmpalele tale ciocane de fier;

Bucură-te, că și alte chinuri ai suferit cu răbdare;

Bucură-te, că n-ai cârtit împotriva lui Dumnezeu pentru pătimirea ta;

Bucură-te, că mai ales te-ai luptat cu bucurie împotriva trupului și a săngelui;

Bucură-te, că Alexandria s-a îngrozit de credința ta cea tare;

Bucură-te, că tiranii erau mustrați de cutezarea ta;

Bucură-te, că nemaiavând cu ce te spăimânta, au poruncit de te-a tăiat cu sabia;

Bucură-te, că mulți din privitori te binecuvântau, zicând:

Bucură-te, Sfinte Mare Mucenice Mina, mult-pătimitorule!“

Copilul 2: Eu dacă aş ruga-o pe mama să-mi ajute un prieten, mama ar face acest lucru. Așa este și cu sfinții Lui Dumnezeu. Ei sunt grabnic ajutători celor aflați în nevoi.

Mama (plângând și ștergându-se pe la ochi cu o batistă): Cu ce aş mai putea să ajut pe cineva, când nu mai văd nicio ieșire din întunericul ce ne-a ajuns.

Copilul 1 (mângâindu-și mama): Nu plâng, mamă! (către fratele său) Vezi, ai supărat-o!

Mama: Nu vă certați! Frații nu se ceartă între ei. Ei trebuie să se iubească necondiționat și să se ajute.

Teatru

În bătaia penitei

Copilul 2 (Se aşază pe podea şi îşi pune capul în pola mamei.) Iov a pierdut avuţia, copiii, trupul i-a fost acoperit de lepră şi tot a avut încredere în Izbăvitorul lui. (Se ridică. Se plimbă.) Să vă povestesc!

Copilul 1: Despre viaţa Sfântului Mare Mucenic Mina?

Copilul 2: Da.

Copilul 1: Te ascultăm!

Copilul 2:

Soţia lui Eudoxius la Maica Domnului s-a rugat

Când în biserică a intrat,

Un copil să-i dăruiască,

Bătrâneţea să-i veselească.

Semn de la icoana Maicii Domnului a primit

Şi pe copil Mina l-a numit,

L-a crescut, l-a îngrijit,

Despre Dumnezeu i-a vorbit.

După ce părinţii i-au adormit,

Sfântul Mina pe săraci a miluit,

Locul tatălui a ocupat,

Pe toată lumea a ajutat.

Mai târziu în oaste a intrat

Şi a fost un bun soldat,

Până ce împăratul Diocleţian a ordonat

Moarte celor ce la idoli nu s-au închinat.

Atunci sfântul în pustie a plecat

Sete şi foame a răbdat

Până ce un praznic pentru idoli cei din cetatea Cotuanului au dat

Şi Mina pe Dumnezeu în mijlocul lor a lăudat.

Atunci a fost închis, martirizat,

Cel care de Bunul Dumnezeu nu s-a lepădat.

După moarte Sfântul Mina a ajutat,

Pe toţi cei ce în ajutor l-au chemat.

Copilul 1 (Se ridică şi se apropie de fratele lui.)

Cunosc şi eu minunile ce Sfântul a făptuit,

Căci Bunul Dumnezeu rugăciunea i-a auzit,

Pe fata împăratului Constantinopolului de lepră cu nisipul de pe mormânt a vindecat

Şi o biserică în acel loc s-a ridicat,

Pe creştinul ce la biserică sfântului să se încchine a plecat,

Din somnul morţii l-a ridicat,

Gazada creştinului pe acesta în somn l-a tăiat

Şi toţi banii lui a luat,

Pe urmă într-o coşniţă l-a ascuns,

Dar sfântul rămăşitele la loc le-a pus,

Creştinul din moarte s-a ridicat,

De la furi banii a recuperat

Cu ajutorul sfântului ce-a apărut soldat.

Copilul cu acatistul (citeşte din acatist):

„(Condac 10):

Rămăşitele călătorului omorât de gazda făcătoare de rău, spre a-i lua aurul cu care mergea la biserică ta, tăindu-l bucaţi şi îngropându-l în grădina sa, tu l-ai dezgropat a doua zi, refăcându-l precum a fost şi dându-i viaţă, de care minune îngrozindu-se ucigaşul, a căzut la picioarele tale cu lacrimi rugându-se să nu-l pierzi. Iar

Teatru

În bătaia penitei

călătorul, deșteptat ca din vis după moarte, a dat lui Dumnezeu laudă, cântând: Aliluia!“

Copilul 2:

Pe mulți Sfântul a ajutat.

Copilul cu acatistierul (citește din acatistier):

„Bucură-te, că șchiopol, spăimântându-se, a fugit;
Bucură-te, că muta, spăimântându-se, a vorbit;
Bucură-te, că și alții bolnavi ai tămădui;
Bucură-te, că pe necredincioși i-ai smerit;
Bucură-te, că pe iubitorii de Hristos i-ai veselit;
Bucură-te, că pe străini i-ai adăpostit;
Bucură-te, că pe flămânci i-ai hrănit;
Bucură-te, că pe văduve le-ai miluit;
Bucură-te, al celor din primejdii apărătorule;“

Mama:

Haietei, Sfântului să ne rugăm!

Ajutor să aflăm!

(Toți merg lângă copilul cu acatistierul, îngenunchează în fața icoanei Sfântului și se roagă. Copilul cu acatistierul citește, iar ei se roagă în gând.)

Copilul cu acatistierul:

„vezi, sfinte, paguba mea, vezi sărăcia și ticăloșia mea; vezi bubele și rănilor trupului și sufletului meu. [...] Minunile și ajutorul tău m-au făcut și pe mine ticălosul și scârbitul, ca să alerg la ajutorul tău. Am auzit de neguțătorul acela din pământul Isauriei, care venea la biserică ta spre rugăciuni, nu numai că ai vădit pe ucigașul său și l-ai scos din paguba lui dându-i îndărăt punga cu galbeni; dar, o! minune, că și din mort și tăiat în bucăți, tu l-ai vindecat și l-ai făcut sănătos. Asemenea și lui Eutropie, din mare i-ai scos sluga cu vasul cel de aur ținut în mâini, fiindcă îl făgăduise bisericii tale. Tot aşa și femeia Sofia, care venea spre încchinare în sfânt locașul tău, nu numai că a fost izbăvită de ostașul acela ce o silea spre păcat, dar și pe ostaș, după cuviință l-ai certat. La fel și șchiopol care venea la sfântă biserică ta spre încchinare, cu rugăciune îndată l-ai tămăduit. Asemenea și femeii celei mute, i-ai deschis graiul și vorbea curat. De asemenea atunci când evreul dăduse prietenului său creștin o pungă cu glabeni, pe care creștinul tăgăduia că a primit-o, jurând pentru aceasta chiar în biserică ta, tu nu numai că ai izbăvit pe creștin de jurământ, dar și evreul, văzând minunea ta, a crezut întru tine și a venit la credința creștină. Aceste minuni ale tale, sfinte, m-au făcut și pe mine a crede că la orice facere de bine ești gata ajutător și grabnic folositor și minunat. De aceea încredințat sunt că tot cel ce aleargă la tine, cerând cu credință ajutor, nu-l treci cu vederea.“

Toți: Amin.

(Copilul 1, 2 și mama se întorc pe canapea.)

(În cameră apare tatăl copilului. Copiii aleargă la el și îl iau în brațe.)

Copiii: Tată!

Tata: Hai la tata!

Mama (apropiindu-se): Te-ai întors? Sfântul rugăciunile ne-a ascultat. Unde-ai fost plecat atâtă amar de vreme? Ai uitat de casa ta?

Tatăl (depărându-se un pas de ei): Vițelul cel îngrășat nu-i, reproșuri sunt. Ia să punetă o masă bogată că mi-am adus prietenul cu mine!

Mama: Fără animale am rămas.

Tata: O să mă ocup eu de toate. O să avem alte animale.

(Copiii pleacă din cameră.)

Tatăl: Prietene! Vino în casa mea!

Prietenul tatălui (Se adresează familiei.): Bine v-am găsit.

Mama: Bine ai venit!

Tata: Poftește pe canapea să te odihnești!

Teatru

În bătaia penitei

Prietenul tatălui: Mulțumesc!

Mama: Unde ai fost?

Tata (așezând-se pe canapea și el): Nevestele! Dacă știu un lucru, tot lucrul acela îl repetă.

Prietenul tatălui: L-am găsit pe prietenul meu pe drum, nu mai știa cine este, unde locuiește. Probabil a suferit un accident. L-am luat în casa mea. Cum s-a vindecat s-a întors imediat la familia lui.

Mama: Îți mulțumesc, omule a lui Dumnezeu!

Copilul cu acatistierul (revine în cameră): Un om străin împreună cu soția lui e la poarta noastră.

Tatăl: Spune-le să intre!

Copilul cu acatistierul: Poftiți!

Hoțul (Intră în cameră și se pune în genunchi în fața lor, plângând și ștergându-și lacrimile cu o batistă.):

Tatăl (Părăsește canapeaua și încearcă să-l ridice pe omul ce se află în genunchi.): Ce faci, omule?

Hoțul: Iertare!

Tatăl: Cu ce ai greșit?

Hoțul: O știam pe soția ta singură și am furat vitele din grădi ca să-mi sporesc avereia, dar în loc să mi-o sporesc am început să o pierd cu fiecare zi ce trecea. Mi se îmbolnăveau animalele și mureau, iar un soldat mă mustre noapte de noapte în vis. Inițial s-a îmbolnăvit vaca, vaca mea cea mare și bună de lapte, în timp ce vaca pe care am furat-o înfloarea pe zi ce trece. Am chemat medicul veterinar, dar vaca nu și-a revenit. Am sperat clipă de clipă că-și revine, dar într-o dimineață am găsit-o umflată, abia mai respira. În câteva ore a murit. Noaptea s-a îmbolnăvit calul ce-mi era mâna dreaptă în tot lucrul, iar calul ce nu-mi aparținea, înfloarea. În trei zile a luat-o și el pe urmele vacii. Acum băiatul meu e bolnav, iar eu am înțeles mesajul soldatului din vis. Viața bățului meu depinde de îndreptarea mea, de corectitudine, de aflarea lucrurilor ascunse. Vă rog să mă iertați!

Copilul cu acatistierul: Era Sfântul Mare Mucenic Mina!

(Apar și ceilalți doi copii.)

Copiii: Sfântul Mare Mucenic Mina ne-a auzit rugăciunile!

Mama: Ce bucurie!

Tatăl: Ridică-te! Fii bărbat!

Hoțul: Iertare! Am adus vitele înapoi. Le-am legat la iesle.

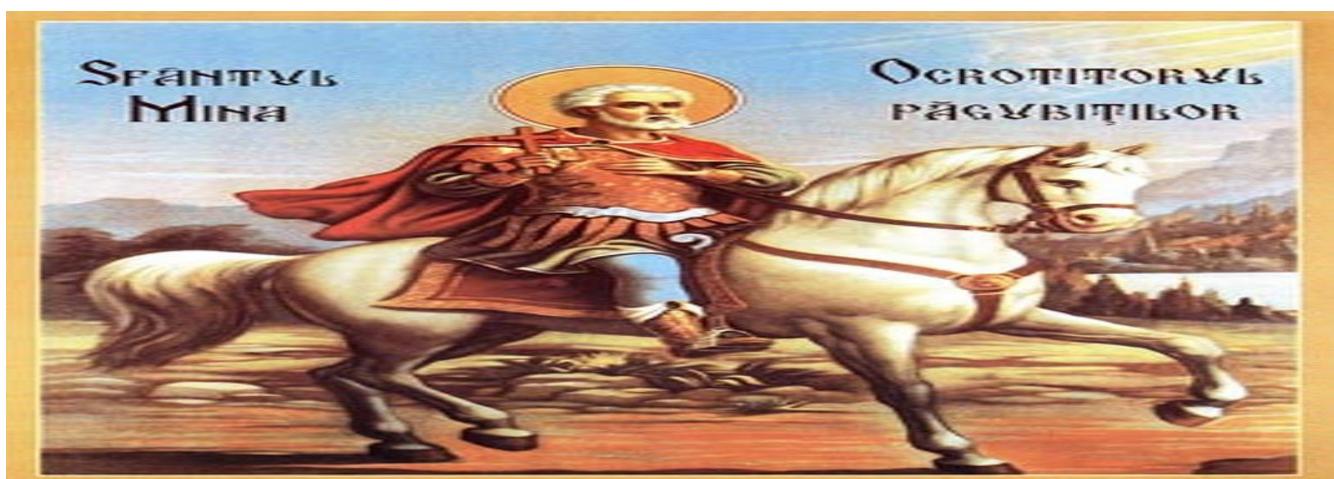
Tatăl: Ridică-te! Te-am iertat!

Hoțul (Se ridică): Vă mulțumesc!

Soția hoțului: Sunteți oameni buni, cu frica lui Dumnezeu și noi v-am făcut o mare nedreptate. Vă mulțumim, pentru că ne-ați iertat!

Prietenul tatălui (ridicându-se de pe canapea): Până la urmă tot ceea ce este ascuns, Dumnezeu scoate la lumină prin credința celor păgubiți și ajutorul sfinților Lui.

(Copiii se iau de mâna și se încuină publicului.)

În bătaia penitei

Irina Lucia MIHALCA

Ți-e...

Ți-e...

Ți-e a soare, ți-e a ploaie de vară, ți-e a liniște,
 ți-e a verde crud și mireasmă de primăvară,
 ți-e a lacrimă, ți-e a zâmbet și lumină,
 ți-e a splendoare și-aromă de toamnă,
 ți-e a cântec, ți-e a susur de izvor,
 ți-e a fulgii zglobii de zăpadă,
 ți-e a val, azur și mare,
 ți-e a zbatere,
 ți-e a dor,
 ți-e a mângâiere,
 ți-e a poala ei îngreunată

de capul tău, cel plin de vise!

Cu buzele gurii flămânde ai cutreiera-o,
 ai închide ochii
 și-ai aștepta:
 "întâmplă-se ce s-o întâmplă,
 tu, sărut al cireșului înflorit!".
 Să te scufunzi în iubirea din ochii ei,
 din ea toată
 amețit de bătăile inimii ei.

Te năucește.

Nu ai întâlnit pe nimeni ca ea, până acum.
 Vrei să o săruți. Vrei să asculti "Wild Horses" cu ea în
 brațe,
 să o legeni, să o iubești, ca un cal sălbatic.
 E peste tot în zborul tău de vis,
 în șoapta iubirii chemătoare ca o zână bună.
 Nu vrei să-ți mai oprești zborul,
 ca un albatros etern plutind
 prin iubirea divină ce ți-o va dăru.

O dorești, prin venele tale curge iubirea,
 o dorești, aşa cum soarele arzător
 se topește când apar norii negri și grei,
 o dorești cu o dorință pură,
 aşa cum stelele strălucesc
 și-ți arată calea către dorul tău,
 o dorești, căci vorba ei îți alină durerea.

Cu accent ascuțit ai atins-o,
 ca pe o pătură verde, difuză, ai simțit

aerul rece în piept.
 O iubești. Azi mai mult ca ieri,
 într-un crescendo către infinitul nemăsurat
 și neatins vreodată.

Ți-e a tu și ea, ți-e a cercul din voil!
 Ți-e!

18. 04. 2017

Poezie

Ion TURNEA

Eu prind calul la coșie;
 La căzan ge-o făcut
 Ș' răchie ge-o băut,
 Răchie tare ge prună,
 N-o fost bun o săptămână.
 - Petre l roagă iar Mărie,
 Taie iarba gin moșăie,
 - Plăceașce pe-a lui Vasălie,
 Că-i târg mare ge cai mânie.

2. La măsinat

Anul ăsta a fost bogat,
 Gin primăvară a ploiat,
 S-a făcut și-au sămănăt
 Ș' Costică lu Bărnat.
 Ieri la cucuruz au fost,
 Dar az' nu mai găsăsc rost,
 Podul la casă îi mic,
 Ș' hambarul niși un pic.
 S-au gângit să nu păgubească,
 La măsinat să pornescă,
 La moară la Avrămoni
 Cu coșia ge cu zori.
 - Pus-ai sașii în coșie,
 Îl întreabă-a lui Măriei;
 - Vezi ge-i numără îs toț?
 Lipsăsc shinși, pântru nepoț'.
 - Sacu gin şireghe-i rupt,
 Loitrili nu s-au putut
 Cârpi până gimineață,
 Și-e ne fașiem, măi nevastă?
 - Mierjiem ș' cum s-o pucea,
 Sașii ton nu i-om piergea,

Poezii în grai băնățean

1. Pier ge vară

Motto:

„Leneșul la toate, zice că nu poate.“
 (proverb românesc)

Ge cu zâuă până-n sară
 Pătru calu îș' țăsală
 Și-i năcaz lu Mărioară,
 Că fătă ș' o mioară;
 Pătru niși habar nu are,
 Ieri uită ge animale,

Să măsinăm ge mălai,
 Cucuruzul ge pă plai.
 - Bun Mărie, să pornim,
 La măsinat să sosâm,
 Că az' o fi rândul nost'
 Prea răbdat-am noi mult post.
 La moară la Avrămoni,
 Măsinau ș'a lu' Băloni,
 Toată zâu-au măsinat,
 Costică rând nopce-a aflat.
 După ș'e au măsinat
 Ș' spre casă au plecat,
 Patru sași pă drum s-au dus,
 Pă post Costică s-a pus.
 Ca să scape ge sărăsie,
 Au pus mălaiu-n coșie,
 Dar la omul ăl sărac
 Să pierde ș' și-e i în sac.

3. Nevasta

- Ioane, hai sapă grăgina,
 Ne-o întrecut ș' veșina,
 Ge tr'i săptămâni săpată,
 Iar acu ș' sămănată.
 - Las nevastă că e vreme,
 Am tăiat cu Gică lemne,
 Până mânie e săpată
 Ș'-n curând ș' sămănată.
 - Ioane vin ge muljie vaca,
 Niși-o treabă nu e gata,
 Așcerne ș' la vițăl,

În bătaia penitei

Grajgiu el nu a rânit,
 Coșina n-a îngrijât,
 Lături la porși el n-o dat,
 Ș' ge vacă o uitat;
 Fân în cotăriță-o pus
 Dar în grajgi tot nu s-o dus,
 C-o venit Ion din veșini
 Ș-o uitat ș' ge găini.
 - Petre, strâgă-a lui Mărie,
 S-o rupt ruda la coșie!
 Pătru niși habar nu are,
 Ia calu la o plimbare;
 - Petre, vin că fată vaca,
 Zâsie Mărie săraca;
 - Las să fece tu, Mărie,

Vezi să dai ș' la purșiel!
 - Ioane, strâgă Mihăiță,
 Hai cu mine la Iovită,
 Că az' taie un purșiel,
 Să-l ajutăm ș' pă el.
 - Nevastă eu am plecat.
 - Nu-i vreme-n sat ge umblat,
 Pune băgicu ge mămăligă,
 Ș' vez' c-am rupt o săpăligă.
 Ioane vino, Ioane lucră,
 Să nu stai că îi ge muncă,
 La prieceni să nu ce duși,
 Ș' să mânși doar când apuși.

4. Întâmplare gin popor

În grăgină la Ionică
 A venit ș' Vas'lică,
 Ca să sape la crumpei.
 Că îs tare frumușăi.
 Cum săpau ei la crumpei
 Au venit a lu' Andrei
 C-a intrat ursu la stână
 Ș-a-nfășcat oi p'antru-o lună.
 Au lăsat crumpeii-n pașie
 Ș-au luat pari ș' trei cojoace
 Și la stână au urcat
 Dar ursu-n oi n-a intrat.
 - Mă Andrei de ș' ai mință?
 Ursu-n oi nu a venit.
 - Pentru c-am lucrat un an
 Ș' n-am primit nișun ban.

Poezie

- Eu ţ-am zâs că ce plăcesc,
Numa grăgina s-o grijăsc,
Acu gin muncă m-ai oprit,
Nu-i cinstit că m-ai mintit.
- Dar ş'-e faşti tu îi cinstit?
Fără bani eu ţ'-am munşit,
La copii eu şि-e le dau?
Bani ge pită nu mai am.
- Caută-ţi alt stăpân Andrei,
Că-mi iau slugă p' Onofrei,
Că el nu-i pretenţios
Iar ţăie nu-ţi dau nişun os.
La jugecată-au pornit,
Andrei ca un om cinstit,
Să-şti ia bani pă ş'-a munşit,
Ionică zâsă că-i păgubit.
Jugecătoru-n sală a intrat,
La omul sărac n-a căutat,
Pă Ionică l-a măsurat
Ş' spre poznariul lui s-a uitat.
Ionică mâna pă poznari ţânea
Ş' jugecătoriu îl vegea,
Sămn cu mâna îi făşia
Ş' dreptace lui îi da.
Andrei rămasă păgubit,
Ba mai mult ş-nvinuit,
Că el bani ar datora,
Adăpostul gin stână-aş achita.
Când jugecata s-a terminat
Ş' Ionică-a câşgigat,
Jugecătorul ge-o parce l-a luat,
Să-i dea ce i-a arătat.
Gin poznari Ionică-a scos
Un crumpel bătrân ş' gros,
Jugecătorul l-a întrebat
- Astă-i plata că ce-am ajutat?
- Eu nu plata ţ-am arătat,
Ci că Andrei nu m-a lăsat
Să sap crumpeii-n grăgină
Minţând că ursu-i la stână.
Jugecătorul capu-n pământ a
lăsat,
Nedreptace-a câşgigat,
Ionică poace iar înşala
Să-ş' măreasă punga sa.

5. Zî ge vară

Motto:

„**Munca e brătară de aur.**“
(proverb popular)

Ion e harnic ş' voinic
Cum dă iarba pă colnic
Îşi ia coasa la spinarie,
Aleargă în graba marie
La holdă cu-a lui Mărie,
Să grijască-a lui moşie.
De cum zâuă crapă-afar'
Bacie coasa pă hotar,
Brazda o punie la pământ,
Postata e gata vânt,
Maria sparjie fânul cosât,
Soarili-l uscă pă pământ.
Fânul de cum s-a uscat
Furşierul în el au băgat,
Să facă frumoşi poşori
Ş' pentru ploscari uşori,
Pe clanie pă ei să-i pună
Cât mai estă zâuă bună.
Cu grebla locu-au grijât;
Iar când soarile-a sfîntăt,
Animalele acasă grijăsc
Ş' lui Dumnezău mulţămesc
Pentru zâua ce-a trecut,
Ca ş' mânie să le dea
O zî mai bună ca ea.
10. Simfonia nevestei
După ce lucru a gătat,
Ion spre casă-a apucat,
Pă drum Gheorghe l-a zărit
Ş' spre birt, el l-a povcit.
- Zâua bună, măi Ioane!
- Mulţam Gheorghe, dumitale!
- Hai un pic să ne cinstim
C-un rachiу ţe la Antim.
- Nu vin Gheorghe, acas' mă duc,
Ge băutură nu mă mai apuc.
- Ei, că nu mai bei, spui tu,
Când nevasta te ceartă, nu?
- Zău, eu ţe băutură m-am lăsat,
Nevasta niciodată nu m-o certat.
- Ioane, Ioane ş' lupu o zâs,
Când ţe câine o fost prins.
- Eu ţe câine nu m-am ćemut
Dar cum latră nu mi-o plăcut.
Aşa că lupu-o jucat,
Tot cum câinele-o lătrat.

6. „**Nu judeca o carte după copertă.**“ (proverb românesc)

În bătaia penitei

În pădurea ţe lângă sat,
Danciu cu Ion au plecat
La bureti ca să culeagă,
Ăi mai fani să îi aleagă.
Tot ce-i frumos au ales,
Ăi mai pictaţi i-au cules,
Cu buline conturaţi,
Cu puncte roşii pătaţi.
Sara când s-au dus acasă
Ş' s-au pus ş' ei la masă,
O vecină a venit
Ş' buretii i-a zărit.
Dă să se uite la ei,
La ai bureti frumuşei,
- Ioane, Danciule, muriţi
- De aceşti bureti sărviţi.
- Dar cules-am ce-i frumos
Zâce Danciu mânios;
- Nu tot ce-i frumos e bun,
- Nu orice tufă e alun.

7. „**Rana de cuţit se vindecă lesne, dar cea de la inimă niciodată.**“

(proverb popular)

Doi priecini s-au ajutat
Ca să construiască-un gard,
Ei nuiele-au adunat,
De lucru s-au apucat.
Demult Pavel şi-a dorit
Ca să fie îngrăgit,
Cucuruzul să nu mai fie călcat
De porşii, ca ş' altă dat'.
Matei, priecin bun cu el,
S-a tocmit pă un viţă,
Gardul pentru-al construï,
Holda pentru a o-ngrăgi.
Curătând ei la nuiele,
S-a tăiat Pavel în ele,
Gin a lu' Matei cuţât,
Ce prost a fost mănuit.
N-a zâs Pavel mai nimic,
Fu tăiat ş' el un pic,
Că doar řinie nu munşieşce,
Niciodat' nu să loveşce.
Când lucrul a terminat,
Gardul cam strâmb fu lucrat,
Matei pă lângă viţă,
A cerut ş' un purcel.
Aşa priecen să tot ai,

Poezie

În bătaia penitei

Că sufletul ge i-l dai,
N-o să fie multămit,
Dar pă cine ce-o rănit.

8. „Piatra care te lovește nu vine de departe.“ (proverb popular)

Vulpea cu ursul au plecat
În pădure la vânat,
Ursu-ncredere avea,
În vecina sa, vulpea.
P' atunci ursul șaf era
Ş' pentru-a pucea vâna,
Voie trăbuia să-ț' dea
Ş' să-și ia ș' parcea sa.
S-a făcut că pă atunși,
Lupul să fie pă lunci;
Ş' ursul rău a flămânzat
Ş'-n pădure a pornit.
Vulpea șireată pândea
Cum el hrana îș' găsea;
Ş' la lup ea la părât
Ş' ursul greu fu pedepsât.
Moș Martin fu alungat
Ş'-n pădure locul ii fu luat
De vulpe, vecina sa,
Mâna dreaptă lupului devinea.

9. „Darul nu după mărime, ci după dragoste se prețuiește“ (proverb popular)

Ursul a inaugurat
Păstă iarnă-a lui palat,
Un bârlog întunecos,
Însă foarte călduros.
La inaugurare a chemat,
Să prezince-a lui palat,
Iepuraș' ș' căprioare,
Lupi, oițe năzdrăvane.
Lupul cadou i-o făcut
O scorbură ce i-o plăcut,
Loc ge dulap ca să tână
Dar nu fu loc în văgăună.
Lupu la toț' s-o lăudat
Cu darul mare ce-o dat,
Oaia însă-a dăruit
Cu dragoste-un simbol mic.
Lână ea a țasut
Ş' lu urs ea a făcut

10. „Nu da binelui cu piciorul, că pe urmă ii duci dorul.“ (proverb românesc)

Fosta-un om pă nume Tie,
Avea cai, avea cocie,
Avea casă ș' moșie,
Mai avea ș' o soție.
S-o obișnuit de mic
S-aibă tot dar nișă-un pic
Să nu facă el nimic
Cât ii zâuă pă colnic.
Cocia-ntr-o zâ s-o rupt,
Vaca cornul și-a pierdut,
Caii-n munți s-au rătăcit,
Ş-napoi n-au mai venit.
Las' că alți cai o să am,
Ş' cocie ș' alt ham,
Să lăuda Tie la toții;
Paguba n-o mai socoți.
Azi aşa, mâine asemenea,
Tie mâna nu punea ...
Pă nimica se ducea
Toată zestrea ce avea.
Ş'-uite aşa din om avut,
Tie-n calic s-o pierdut,
Fără casă ș' avuție,
Fără cai, fără moșie...
16. Nuntă ca la noi în sat
Ge gimneață s-or trezit,
După nănași au pornit,
Brâul numa de-au jucat,
Că la mireasă-au plecat.
Givăru în ușa bace,
Nașu plosca o desface;
Gin năuntru s-o ivit
Al miresei frace mic.
- Bună zâua la dumneavoastră.
- Ce v-aduce la ușa noastră?
- Am auzât noi prin sat
C-aveț' fată ge măritat.
- Mărioară-n casă caută,
Ge găsășce tu vreo fată...
- Casa toată-am cercetat
Ş'-astă fată am aflat.
- Fata-i mică ... ii frumoasă
Dar alta-i mireasa noastră.
- Mergi în casă Mărioară,

Vezi ge mai ii vreo ficioară.

- Am cercetat casa toată
- Ş'-am găsat şi-o altă fată
- Dar e foarte prețioasă
- Ce daț' pentru-aşa mireasă?
- Noi găsit-am o comoară
- Pentru-a noastră domnișoară...
- Adă Mărioară fata,
- Că nunta ge-acuma-i gata.
- Iată fata ce-ați căutat,
Fată mândră, ge-om bogat;
- Astă-i fata, hai la joc;
Mirili-i fălos foc.
- După ce hora au jucat,
La bisărică-au plecat;
- Acolo a lui Zamă
- Trăgeau clopotu' cu Pomană.
- Numa ce-au ajuns amândoi,
Ge la praznicu' lu Nehoi...
- Plăcintă-a venit ș' el,
Că e rost ge-un păharel.
- Da-ntr-o zî fu poznă mare,
Când Colac, țârcovnicu', pă însăratare,
- Funia la clopot o rupt,
Pă-ntuneric ș' băut.
- Ş'-atunși părincili s-o apucat
- Clopotul ge reparat;
- Dară funia s-o pierdut
- Ge când ge clopot s-o rupt.
- Că nevasta lu Pomană,
- Cantorul ge la strană,
- Cu ea calul o legat
- Ş' altă funie popa o cumpărat...
- Clopocele au sunat,
- Părincili ș' lumea s-au adunat
- La bisărica gin sat,
- La nuntă ge om bogat.
- După ce cununia s-o gătat
- Cu stâghișu-n frunce au plecat,
- Să petreacă până-n zori
- Ca la Peșcere la noi.

Poezie

În bătaia penitei

Grupaj de poeme de **Melania Rusu CARAGIOIU**

DE VORBĂ CU SLĂVITA TERRA

Slăvită Terra,
aurită precum Hera
și mult mai prolifică-sferă,

Unii te iubesc interesat,
pe ații i-ai dus la rangul „, stressat,
iar alții, cum sunt cei de la sat,

neavând combină, grâul tău îl bat.

Profeții te văd o planetă pustie,
extraterești, o planetă vie,
iar noi, o mare împărătie...

Ne speriem să nu fi zguduită,
în meteoriți împărțită,
precum Turnul Babel cu a lui elită.

Și ne rugăm, să nu fi luată
de cei care au coada încovrigată,
poate, doar, ne va asculta al Nostru Tată...

CALD-DLAC
„Ce e val, ca valul trece”,
Dar durează patru ani.
Tine cald, sau ține rece ?
Ne-om încălzi cu tufani...

După-o zi de zgribuleală-
Fiecare- aveam un rost-
Ne-am făcut o socoteală...
Avem timp, suntem în post.

„De-o fi una, de-o fi alta”,
Noi rămânem tot la fel:
Oameni buni ! Cu asta, basta !
Nu ne arde de răzbelt !

Pentru supraviețuire
Trebuie calm și răbdare,
Muncă, sărg, înțelepciune,
Câte-o rugăciune caldă
Către Dumnezeu cel Mare,
Fiindcă știe Înduratul
Mâna în cap a ne-o pune...

</div

Melania Rusu CARAGIOIU

F R U C T E Proză enigmatică

- Hm, Ce cauți Domnule aici ? Nici acum nu te astâmpéri ? Ti-am dat lapte de Detexan, și-am dat voie să răzuiești gâtul oamenilor ! Nu vezi cătă pagubă îmi faci ? Te-am luat cu binișorul, dar mi-ai mâncat mugurii și merișoarele. Te-am opărit, te-am văruit și nimic !

- He, he, omule, eu sunt o legiune ! Eu zbor, eu dorm, eu mă târâsc, eu rod, eu mă înmulțesc mai mult decât cățeii tăi de usturoi, mai mult decât ... Dar stai, mă înmulțesc precum râia de la gâtul caprelor tale...Când ai să înțelegi că nu mă dau bătut ? Poți tu bătuci mărul de tulpină, de gard, de pereți și dacă vrei chiar de capul tău, dar eu din culcușul meu nu mă duc.

Mama, viespea fructelor m-a însurat, mi-a găsit culcuș în merele tale și ... acolo rămân până mor ! Adică nu mor, ci doar mă prefac ! Tu mă duci în cămară, eu îmi svânt nițel culcușul și ști tu bine, că iar ajung în grădină. Mă dau peste cap și iar sunt o viespe; cum adică, o viespe ? Nu o viespe, ci de douăzeci și cinci de ori câte o viespe, că doar sunt al naibii de prolific !

-Potaie ! Nuuu! Pacostea fructelor ! M-am nenorocit ! Ce-or zice cucoanele la piață când or vedea merele găurile ? Poluare, poluare, dar pe aceea cucoanele nu o văd pe măr. Dar găurile cui îi plac ? Mai an mi-ai făcut gaură în buzunar, de a trebuit să desgrop căldarea lui socru-meu, ști aia de sub mărul din care nu mai vrei să pleci. Atunci m-am lăsat toată iarna fără ținte la cizme, că nu se mai țineau nici tălpile de ele ! Adică ce zic eu, nu tălpile de la ținte, că mă zăpăcești de cap !

M-am făcut de rușine și de Crăciun ! Veniră nașii de-al doilea și eu hop, lângă friptură adusei o strachină cu mere murate ! Ptiu ! Ce-mi văzură ochii ? Ochii mei, ca ochii mei, dar văzură și nașii cum tu și frații tăi înotați în zeama din castron. Ba unii mai acătării ca grosime, stăteau ditamai moț pe mere ! Vezi ? Mi-am stricat sărbătoarea, iar nașica, chiar s-a sculat de la masă ! Dom'le, spune dom le, ce să-ți dau ? Ce plocon vrei, numai să pleci de prin părțile mele ! Că m-am sărăcit, m-am ruinat și m-am rușinat !

Mi-a zis un domn să merg la Casa Agronomului să iau un soi de măr, a căror mere au pielea groasă, căcă e făcută cu piele de şobolan ! Ei, nu chiar de şobolan, mi-a zis domnul, ci cum se pricep ei, căcă pun un fir de păr de şobolan nu știu unde și ies lăstari de măr care dau mere cu coaja mai groasă ! Am să te văd eu atunci, pe tine și pe maica ta, viespea fructelor, unde-și mai înțeapă ouăle ?

-Hi, hi, hi, mă faci să râd ! Păi n-am auzit, că de citit nu prea citești, că după anul 2000 noi, cei stricători ai recoltelor, vom consuma mai mult decât omul ? Află că asta se porivește și după Biblie, aşa că tot eu sunt cel mai tare ! Ce mai râdeam noi de tine când te-ai apucat, de curgeau apele pe tine, să freci coaja pomului cu peria cea de sărmă ! Ha, ha, ha, păi tu crezi că noi stăteam doar pe tulpina de jos a mărului ? Uite ce-i, dacă până acum n-am învățat, îți zic eu că mai ușor dibuiști o cămilă prin desert decât un ou de viespea fructelor. Vezi, tăria noastră stă în numărul nostru mare și în micimea noastră. Vezi că micimea nu este micime ! Ea vorbește de faptul că noi, ouăle, pot fi văzute doar la lupă, binocular, microscop și la alte butelii cu apă, măritoare. Vezi, eu atât cât sunt de mic, dar sunt foarte umblat. Le-am dat multă bătaie de cap savanților. Am umblat prin laboratoare, prin vase Petri, prin nările unora fără mască, și bine le-am făcut ! Si uite, trăiesc, deși toți voiau să mă omoare !

Așcultați omule ! Îți-ai putea închipui vreodată ce bine este să locuiești într-un măr ? Chirie nu, încălzire nu, shoping nu, fiindcă toate le am. Singura mea muncă - de fapt plimbare - este imensa mea placere să sfedelesc merele tale destinate conservării și pieței ! Ca să nu ne plăcăsim, să nu ne apuce urâțul de singurătate, mama viespea ne înțeapă în fiecare măr, câte doi sau trei ! Stai, văd că începe să îți se facă rău ! Dar ce rău i se face gospodinei când trebuie să arunce o bună parte din măr, fiindcă, fie-ne iertat, noi lăsăm și dără maronie în urma noastră !

Așa vorbea un pomicultor cu un vierme stricător și n-am aflat care, pe care l-a învins.

*

Epilog:, „În pădure m-am, născut, în pădure am crescut și -n oraș cum am fost dus, direct pe masă-am fost pus !” (Zicătoare adaptată după Anton Pann).

Timeea MIHUT

Copilărie pierdută

Copil, simt că ești străpuns de frică, că te-am uitat, că nu mai știu cine ești. Te simți singur acolo în temnița în care te-am lepădat cu gândul, e vina mea. Ești atât de fragil, de mic, încât teama că vei pieri în cruzimea adevărului nu mă lasă să te scot la lumină. Pajiștiile verzi, copacii ce se îmbină ca într-un cântec cu infinitul cerului, vata albă ce gâdila albastrul pur, toate s-au înechat în realitate odată cu plecarea ta. Acum locul unde îți suflai speranțe în păpădii a fost înghițit de margini, de forme ce definesc infinitul ce cândva era de nepătruns.

Cum să te aduc să vezi opacitate, fețe triste ce se plimbă pe străzi aruncându-și mintea într-o cutie prin unde de tehnologii?

Când tu ai prins strălucirea și voia bună de pe chipurile omenirii, cum să te distrug?

Aud cum îmi repeți cu glasul tău tremurat că nu o să mă lași niciodată să cad! Dar cum să te cred când teama ce-ți cuprindea cel mai des sufletul era interdicția părinților?

Niciodată nu îți-aș cere să fii acolo când mă izbește cu palma vreo problemă, ci doar atunci când sunt mângâiată de fericire, să ne lăsăm purtați de valul râsetelor. De fiecare dată când caut printre amintiri, dau de tine, de urletul tău ce-mi cere în continuu sa fiu o piesă dintr-un joc din care nu mai fac parte.

Plângi, simt cum plângi, căci atunci când mă pierd în gânduri lacrimile tale îmi inundă existența.

Regret că-mi ceri să ne jucăm și suspinele realității îți pun mereu limite, că te fac să nu fii tu, să adormi mereu în mine dezamăgit de împrejurările în care îmi fuge zi de zi respirația.

Tu ești unic, niciodată nu am să mă las mințită de relismul ce îți-a luat locul! Tu ai contribuit la colorarea caracterului meu, la optimismul ce ambalează adultul de astăzi. Mă privești în oglindă cu ochii tăi cuprinși de inocență, de un albastru pătrunzător precum cerul vara când se lasă deranjat doar de mici norișori. Vezi că ușurința zâmbetului a devenit brusc apăsată de greutăți și rămâi dezamăgit, căci tu erai obișnuit cu zborul, iar eu, abia îmi tărâi acum picioarele pe un drum plin de gropi.

Îți mulțumesc pentru fiecare sămânță de speranță pe care o sădești zi de zi acolo, în adâncul meu!

Crede-mă că în orice ceață mă va duce barca vieții, tu vei face mereu parte din mine, din ceea ce sunt!

Entuziasmul tău va povesti mereu despre cum mi-ai arătat calea în formarea mea.

Nu te voi uita niciodată, copile!

Mario Marco MIHAILĂ

Nu uita să iubești!

Cu acest îndemn „Nu uita să iubești!“ doresc să mă adresez tuturor oamenilor care vor pleca urechea și vor asculta istorisirile mele.

Fiecare om e dator să iubească. Cui îi este dator? Lui. În primul rând îi este dator lui ca om, pe urmă, pe urmă este dator și celorlalți oameni.

Tatăl nostru cel Cereșc ne-a creat după chipul și asemănarea Lui, prin urmare buni. Ne-a sfătuit să ne iubim unii pe alții, să fim apropiati unii altora, să scăpăm de singurătate, nefericire și să trăim în armonie deplină. Dorința Tatălui Cereșc era ca noi să gustăm veșnicia prin iubire.

Omul e dator Creatorului său să iubească indiferent de gen, de culoare, de origine, de religie, de condiția socială. Bogății și săracii, negrii sau albi, francezii sau românii sunt asemenea în fața lui Dumnezeu. Omul e dator Creatorului său să iubească, pentru că a primit cel mai de preț dar, viața, iar viața doar prin iubire arde.

O să poposesc o clipă la cea mai caldă iubire, dragostea față de părinți.

Dumnezeu este părintele tuturor. Această dragoste pură ar trebui să o învățăm în primul rând de la Creatorul tuturor.

Părinții sunt cele mai calde persoane. Ei ne-au adus pe lume din dragoste, ne-au îngrijit, ne-au crescut cu dragoste, ne-au dăruit dragoste de-a lungul anilor. Părinții au făcut bătături la mâini și în suflet ca să ne ofere tot ceea ce este mai bun. Au plâns cu noi, au râs cu noi, au coborât și s-au înălțat cu noi.

Știu că pentru copiii prinși de prea multe jocuri e greu să observe dragostea părintească. Adesea copiii sunt ca milușeii ce se rătăcesc de turmă, însă eu am pregătit în cele ce urmează o povestioară din care vor putea înțelege și învăța ce înseamnă dragostea adevărată.

Era un bărbat și o femeie cărora li s-a împlinit într-o zi cel mai de preț vis, acela de a avea un copil. Au avut o fetiță.

Mama, când a văzut-o pentru prima dată, a început să o strângă la piept, era miracolul așteptat de mulți ani și care tot întârzia să apară.

Tatăl era de asemenea foarte fericit.

Anii au trecut și fetița a început să crească ocrotită de dragostea părinților ei. În ale învățăturii s-a dovedit îscusită și părinții au trimis-o la liceu, într-un oraș mare, pentru a avea cei mai buni profesori.

La oraș fata și-a făcut prieteni noi. Dacă la început și-a sunat zilnic părinții ce munceau pentru ea și plângneau de dorul celei ce le-a înseninat viața, cu timpul a uitat să mai facă acest lucru. S-a rătăcit prin cluburi, cu prietenii, noapte de noapte, iar ziua era obosită. Nu se mai îngrijea de viitorul ei, ba mai mult a uitat de cei ce o iubeau cu adevărat atrasă de o lume înselătoare.

Mama fetei simțea că s-a întâmplat ceva rău cu fiica ei și datorită stresului s-a îmbolnăvit grav. Pe zi ce trecea starea ei se tot agrava. Tatăl fetei era alături de soția lui în fiecare moment, însă lipsea rodul dragostei lor, copila rătăcită departe.

Într-o zi cu mulți nori mama copilei a murit, iar tatăl cu lacrimi în ochi și suflet și-a chemat fiica acasă pentru a fi alături de cea care i-a dat viață la înmormântare.

Fata cea rătăcită prin lume nu a cunoscut că mama ei a fost bolnavă și avea nevoie de mângâiere, i s-a ascuns acest lucru pentru a fi protejată. Moartea mamei a fost o grea lovitură. A alergat spre casă și a găsit un tată plângând lângă sicriu. A privit în sicriu și a strigat cu disperare pe cea care a plecat din această lume.

Dumnezeu ne-a dat o singură viață, Dumnezeu ne-a dat o singură mamă. Iubește-o și respect-o pe cea care îi-a fost și îi este mereu alături! Ai grija ce faci cu viața ta! Nu uita să iubești!

Dacă până acum am îndemnat pe cititorii cuvântului meu la iubirea față de semenii, în cele ce urmează o să-i îndemn să iubească orice viziune. Fiecare viețuitoare are nevoie de dragoste.

Era o Tânără studentă care în drumul ei spre facultate se întâlnea zilnic cu o bătrâna ce plimbă un câine. Studenta avea o teamă de câini, iar acel câine lătră la ea de câte ori o vedea trecând pe alături.

Într-o dimineață stăpâna câinelui a căzut și trebuia să ajungă la spital de urgență. Câinele s-a aşezat lângă stăpână și nu a mai lătrat la vederea studentei sperând într-un ajutor. Studenta și-a învins frica și a încercat să ofere primul ajutor până ce a venit salvarea, dar totul s-a dovedit zadarnic. Câinele era condamnat să rămână singur. Nu a fost aşa. Studenta i-a câștigat afecțiunea și ai devenit cei mai buni prieteni.

Dacă la început câinele era mereu cu ochii plini de lacrimi și capul plecat, mai târziu a început să se bucure din nou de viață alături de noua lui prietenă.

Iubirea trebuie să fie peste tot și oriunde. Totul în jurul nostru are nevoie de iubire, atât prietenii, cât și dușmanii, atât florile, cât și cainii. Prin iubire poți schimba totul în jur.

Nu uita să iubești!

Andrada Brîndușa KESZEG

Încă e primăvară

După o iarnă geroasă, soarele bland cu razele-i strălucitoare mângâie pământul, trezindu-l la viață. Întreaga natură ascultă mângăierea-i dezmorțindu-se, încercând parcă să uite de coșmarul care s-a sfârșit.

Eu am încercat să surprind cu privirea toate schimbările din jurul meu, să adun în suflet toată frumusețea trezirii la viață și deodată am simțit o altă persoană, o ființă ce a renăscut odată cu venirea primăverii.

Păsările își cântă versul lor vesel din zori și până-n seară, eu îmi îmbogățesc viața cu armonie din primăvară în primăvară.

În fiecare primăvară, ca și acum de altfel, pășeam și priveam fiecare copac înmugurit, cercetam fiecare mugur care aștepta ca soarele să-l mângâie, să-i ofere căldură și să-l ajute să crească, observam fiecare gâză care primește fericită binecuvântarea solară.

În acest an, în încercarea mea de a cuprinde cu privirea cât mai pătrunzător aceste priveliști ale începutului de viață, m-am împiedicat, m-am dezechilibrat și am fost la un pas de a cădea pe pământul dezmorțit.

Oare ce am atins în drumul meu? Uitându-mă în jos am zărit o rădăcină stufoasă din care se detașa plăpând un firicel de iarbă.

Era atât de mic și de fragil firul acela de iarbă ivit în drumul meu, încât mare mi-a fost bucuria că nu l-am strivit sub talpa piciorului.

L-am cercetat cu mai multă atenție și am constatat că firul de iarbă se simțea mândru că mi-a atras privirea asupra lui. Îmi părea că zâmbește ironic simțindu-se important că m-a oprit chiar și pentru o clipă din drumul meu. Poate era important în felul lui. Cu siguranță era important. El era verdele ce rechema veselia în natură. Mintea mi s-a lumina de proverbul „Buturuga mică răstoarnă carul mare.“. Buturuga mică era rădăcina stofoasă cu firicelul de iarbă abia încolțit, iar carul eram eu. Era și adevărat, firul de iarbă a fost la un pas să mă răstoarne.

Primăvara devenește verdele ierbii împânzește câmpia. Începe cu un fir de iarbă rătăcit, pe urmă aleargă peste lunci, dealuri, ca mai apoi să poposească la munte.

Continuam să-mi răspund la întrebarea de ce firul de iarbă se simțea atât de important și de mândru? Gândindu-mă mai bine am găsit cel mai potrivit răspuns. Fără firicelul de iarbă și frații lui care sunt o multitudine pe toată suprafața pământului, nicio vîtă nu ar exista, iarna fiind sursă de hrana pentru animalele domestice și sălbaticice, dar și o sursă de viață pentru tot ceea ce este în jur, oferind prospețime, aer curat.

Primăvara turmele de oi pasc iarba verde și fragedă de pe câmpii și dealuri, iar vara urcă la munte, acolo unde iarba este mai bună și mai hrănitoare. Iarba crește neîncetat, chiar dacă este tăiată, asemenea firului de păr ce împodobește capul omului. Ea împodobește natura și hrănește animalele. Are nevoie doar de căldură și de ploaie.

Am încercat să urmăresc firul de iarbă, să-i văd evoluția, să-l observ mare și puternic. L-am urmărit zilnic. Firul cel palid și plăpând a ajuns un fir verde și puternic care dansa în bătaia vântului, mândru ca în ziua în care m-am împiedicat de el. Privindu-l am început să mă aseamăn cu el.

Amintiri, amintiri treceau prin sufletul meu.

Mi-am rezervat primii ani de viață în care, la fel ca firul de iarbă, am fost mângăiată pentru prima dată de lumina și căldura soarelui. Încetul cu încetul dintr-o fetiță plăpândă am devenit, zic eu, o domnișoară cu o personalitate puternică.

Chiar dacă în drumul meu am întâlnit multe obstacole, cu ajutorul lui Dumnezeu, la fel ca firicelul de iarbă, le-am trecut, m-am întărit și am pășit mai departe.

Așa cum firul de iarbă se întărește mângăiat de soare și sărutat de ploi, tot astfel crește și un copil.

Primăvara, firul de iarbă și copilul sunt simboluri ale eternității.

Privesc din nou firul de iarbă care se unduiește în bătaia vântului încercând să-și spună povestea și să-mi arate cât de important este el.

Încă e primăvară, atât pentru mine, cât și pentru firul de iarbă, trebuie doar să creștem drept și să ne bucurăm de verdele vieții.

Diana MARIŞ

Sărutul din amurg

Aievea în timpuri pierdute, amurgul a stat martor unei iubiri. Licărirea soarelui pierdut în zarea mării reflectă două chipuri umane, doi îndrăgostiți își mărturisesc dragostea la marginea mării.

Ca o perdea, amurgul roș-violet le ascunde dragostea. Luna plină argintie, cu lumina ei de neon se reflectă pe suprafața apei arătându-le chipurile îndrăgostite. El fi dă un sărut cald, aprins de ultimele raze ale soarelui, e sărutul din amurg ea îl primește emoționată.

Fata îndrăgostită e puțin tulburată, o lacrimă îi cade de pe obraz. O adiere ușoară o transformă în mii de stele.

Între cer și pământ două lebede zboară grăbite, aripile lor duc în depărtări iubirea. Sărutul din amurg e ca un joc între noapte și zi și noapte, când iubiții își găsesc un loc să-și arate iubirea. Aici sărutul din amurg e veșnic, iubirea nu cunoaște limite, doarei plâng pentru că pot să-și împartă un sărut.

Ion TURNEA

Cuvintele, lumini de gând

Cuvintele sunt acele lumini de gând ce te pot înălța la cer, însă ele pot să fie la fel de bine și furtuni ce te coboară în iad.

Cuvântul se naște în gând, iar gândul aleargă la fel de repede ca și lumina. Cât de tămăduitor de suflet și trup e gândul cel bun și cât de ucigător e gândul plin de ură! Cu puterea gândului și credință măcar cât un grăunte de muștar poți să urci scări de lumină, dar poți la fel de bine să cobori treptele infernului. Mulți oameni se bucură de binefacerile ce se revarsă asupra lor datorită gândurilor de bine a celor ce țin la ei și mulți se lovesc la tot pasul de greutăți, fiindcă sunt urmăriți de gânduri aducătoare de nenorocire, gânduri născute din invidie și ură. Un gând însă se poate naște din imagini, dar la fel de adevărat e că se îmbină în forme prin sunete ce prind sens adunate în cuvânt.

Cuvântul și gândul se completează unul pe altul, aşa cum o mâna ajută pe alta sau un picior pe altul, aşa cum un soț iubitor e competat sufletește de celălalt alcătuind un tot sau aşa cum Sfânta Treime e unică în fire, deși întreită în persoană. Așadar dacă avem gândul curat, avem și sufletul plin de alese flori duhovnicești. Cuvintele noastre devin atunci înălțătoare asemenea cugetului, faptele împlinitoare de bine, iar viciul nu-și găsește sălaș într-o astfel de locuință.

Cuvântul ziditor de suflet imediat ce-și găsește locaș în cugetul fiecăruia, aduce după sine împlinirea lui, după cum putem observa că toate au fost făcute prin cuvânt, căci „La început a fost Cuvântul, iar Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul“ (Ioan 1, 1) și toate au fost făcute bine „Și a privit Dumnezeu toate câte a făcut și iată erau foarte bune.“ (Facere 1, 31)

Un cuvânt poate muta munții, poate aduce viață, poate aduce mângâiere dar poate să aducă și dezbinare, ură, moarte.

Un cuvânt bun, sădit cu pricepere, e asemenea apei vii din care sufletul însetat poate să guste și să se fericească.

Fiecare cuvânt are suflet. Un cuvânt spus cu dragoste, cu dăruire, este balsam pentru fiecare ființă. Dacă am înțelege cuvintele pline de dragoste ale Bunului Dumnezeu am fi mângâiați de iubirea divină și am trăi fericiți în scurta călătorie a acestei vieți, am trăi mângâiați că în fiecare clipă nu suntem singuri, că cineva ne poartă de grija și se bucură sau plâng împreună cu noi.

Cuvântul cel bun este lumină.

Pr. Stavr. Radu BOTIŞ

LUMINA DIN TAINA CUVÂNTULUI

Niciodată nu vom întâlni măcar două călătorii prin lumea această identice. Ne gândim atunci că Înțeleptul Dumnezeu a statornicit în fiecare dintre noi o lucrare ziditoare aparte. Suntem înzestrați cu daruri minunate precum cel al văzului, auzului, vorbirii, etc, și le prețuim atât de puțin când reușim să ne bucurăm de ele, concepem totul ca pe o normalitate care ni se cuvine. Abia când uneori încercări diverse năvălesc peste acest firesc al nostru, facem loc și Lui introducându-l în această ecuație a propriei vieți.

Cunoaștem oameni alături de care ne bucurăm, pe care îi prețuim, le suntem alături necondiționat, le apreciem îndemânarea de a urzi lucruri deosebite, oameni care la rândul lor prin tot ceea ce fac ne induc starea de bine. Talentul lor, pus înainte de toate în slujba lui Dumnezeu ne fac să le găsim un loc aparte acolo, în odaia inimii noastre. Un suflet de noblețe aparte, pentru că nimic nu este întâmplător, am avut bucuria
s - ă - 1 c u n o s c n u d e m u l t .

Manuela Cerasela Jerlaianu, căci de ea este vorba, s-a născut pe 27 octombrie 1976 în orașul Fetești (județul Ialomița). A fost la școala generală în zona natală, apoi a absolvit studiile liceale în Brănești (județul Ilfov, promoția 2005) și a urmat studii de licență în management și agroturism la Universitatea de Studii Agronomice și Medicină Veterinară în București (promoția 2008) precum și Școala Postliceală Sanitară Carol Davila din București (promoția 2009). A debutat literar online pe 1 aprilie 2015 pe regatulcuvantului.ro, iar editorial cu volumul de poezie Desenând pe cer la Editura Beta din București care a apărut pe 16 octombrie 2015. De asemenea a publicat versuri în mai multe antologii: Conviețuirii (Editura Beta, București, 2015), În căutarea paradisului pierdut (Editura Karta Graphic, Ploiești, 2015), Colinzile zăpezilor târzii (Editura Liric graph, Galați, 2015), Femeia omniprezentă (Editura StudIS, Iași, 2016). A urmat reeditarea cărții de debut sub titlul Desenând pe cer, vol. I (Editura Stef, Iași, 2016) și o altă carte titlul Desenând pe cer, vol. al II-lea (Editura Inspirescu Satu Mare, 2016). De asemenea a avut un dialog poetic cu Ion Vanghele care a văzut lumina tiparului în volumele Ce este iubirea? (Editura Stef, Iași, 2016), Două inimi bătând pe același portativ (Editura Stef, Iași, 2016) precum și Hermeneutică voll. I-II (Editura Stef, Iași, 2016). Tot în anul 2016 a mai publicat un volum de poezie sub titlul Miez de ardere și fum (Editura Stef, 2016) și unul de versuri pentru copii, intitulat, Gânduri spirituale pentru copii. (Editura Stef, 2016).

Volume în curs de editare: Virtutea tăcerii, (Editura Armonii culturale, 2016). Volum, epicio-liric, semnat, Cezarina Adamescu și Cerasela Jerlaianu.

Volume de poezie: Prin trecerea lumii, (Editura, Armonii culturale, 2016). În leagănul timpului, (Editura, Armonii culturale, 2016).

Ce poate fi mai frumos decât să dai cele mai frumoase conotații cuvântului, să Tânjesti după cer șlefuiind sufletul pentru întâlnirea supremă?

Acum, să lăsăm povestea Manuelei Cerasela să curgă lin, frumos precum sufletul ei, un suflet mereu pregătit să-și ducă menirea în veșnicie, demn, răbdător, resemnat, învăluit în aura protectoare a divinei pronii.

M-am întrebat mereu, ce culoare are Lumina? Astăzi mă întreb ce culoare are Poezia? Măine sau mai devreme, o să găzduiesc în casa sufletului meu, alte și alte întrebări. Rămasă de o vreme acasă, am tot avut tot felul de preocupări, aş da câteva exemple pentru că de la treburile casnice la poezie, am așezat o gamă destul de vastă de culori cu activități care să preocupe o persoană care își dorește să cuprindă totul, ca apoi să se surprindă. Așadar, am vizionat la TV. tot ce am simțit că mă ajută sau mă face să mă simt ancorată în această lume. Este un mod de educare, însă te face să devii pasiv, ori eu am fost un om activ și încă îmi place să cred că mai pot fi așa. Am citit și am scris, însă tocmai șederea mea acasă m-a făcut să îmi îndrept atenția către

activități creative, știam că pot face ceva din nimic, aşa cum știu că o simplă sintagmă poate schimba sau ghida omului.

Nopți întregi am confecționat diverse obiecte din materiale reciclabile pe care le-am dăruit cu mare drag, acelora pe care inima mea îi-a simțit că vor prețui lucrul manual făcut cu mare chibzuință. Nu spun acest lucru la întâmplare ci o spun pentru că eu ca și alți colegi de distracție ca să zic așa, avem mușchii mâinilor și picioarelor paralizați, aceasta paralizie, fiind survenită în urma unei afecțiuni a celulei nervoase. De aici încolo să socotească fiecare de ce și eu, dar și cei ca mine, mai dorim să ne facem utili nouă dar și societății. Să îmi fie cu iertare că vorbesc și despre altcineva însă cu tot respectul, o fac în cunoștință de cauză. În alta ordine de idei, neavând copii, pot să mă ofer cu ușurință prichindeilor, am făcut acest lucru de nenumărate ori cu atâtia copii încât aș putea să cred că am deja copiii mei. Mi-a fost și îmi este foarte simplu, dat fiind faptul că am fost prăzlea cel voinic acasă și am tot așteptat să mi se ia locul ca să am și eu pe cine alinta, dar nici o sansă, așa mă vedeam alergând la alte mămici cu prunci în brațe ca să le rog să împartă cu mine bucuria lor de a îngriji bebelușii. Iată că toate și totul parcă se înlănțuie încă de la primii ani ai existenței mele până în momentele acestea în care mă descriu astfel încât dumneavoastră să cunoașteți câte ceva despre mine.

Așa a început totul. Tot din acea perioadă am căutat să înțeleg viața și ca aproape orice copil, aveam o dorință și anume: să fiu odată om mare. Iată că am ajuns om mare, dar paradoxal, am rămas tot copil.

Acum scriu cu acel copil din mine, scriu cu inima omului mare, dar cel mai important este că scriu cu pana sufletului, acea pană înmuiată în aceeași culoare de Lumină. Am să las o poezie să vorbească despre acest lucru.

Copil am fost și eu - Pe când copil am fost și eu, / M-am tot rugat la Dumnezeu, / Din mine să facă om mare, / Să calc tot greul în picioare./ Și-odată mare m-am făcut, / În brațe rolul mi-a căzut, / Iar Domnul Sfânt mă tot ajută / Să car povara mult cerută. / Și-am pus pe mine port nebun, / Îl port și-n Paște și-n Crăciun, / Dar un somn dulce mă-nfioară / Când văd cum anii vieții zboară. / Absurd, abject și ticălos, / M-a ars durerea până la os! / Firescul vieții mele-ngerbenite, / Mi-ndeplinise, vechea rugăminte.

Nimic nou, ar spune un scriitor. Așa scriem toți. Bine, bine, le-aș răspunde cu mult respect. Perfect adevărat, însă cum viața este o mare plină de întrebări, aș avea o întrebare. De ce scriu și eu? Răspunsul este atât simplu. Aici fac paralelismul la întrebare răspuns: De ce n-am născut eu? Întrebare pe care mi-am adresat-o încă din primii ani de viață. Răspunsul pe care l-am primit a fost: Dumnezeu m-a ales pe mine, să fiu aici, acum, în această casă, pentru că mă iubește. Iată cum fiecare ființă primește în dar, un dar Viață. Așadar astăzi sunt aici și s c r i u p o e z i e .

Am scris volume întregi în mai puțin de un an. Scriu direct la computer, o fac cu un singur deget, degetul mic de la mâna dreaptă, pentru că este singurul care încă se mai mișcă din articulații, celelalte fiind afectate, au ajuns să se închidă, rând pe rând, iar palmele stau strânse continuu. Palmele mele sunt pumni.

Am dăruit cărțile. Păstrez câteva exemplare de la fiecare carte editată. Tirajele au fost mici.

Mulțumesc Tatălui, pentru că a îngăduit să se întâpte așa.

Am scris poezie încă din adolescență, fără să gândesc vreodată că voi publica ceva. În urmă cu unsprezece ani, am hotărât să păstrez orice scriu, numai și numai pentru mine. Am așternut în acest timp, o sută șapte zeci de poezii în câteva caiete. Le citeam apropiaților mei care doreau să asculte, din curiozitate sau nu. Mă tot îndemnau să le fac publice. Eu, nu și nu, sunt ale mele, am scris cu mine înmuiată în inima cerului și am sentimentul că îmi aparțin. Acest lucru a ținut zece ani. După cei zece ani am simțit că nu-mi mai aparțin eu, mie. Am hotărât să vorbesc telefonic cu Distinsul Domn Nicolae Negulescu, scriitor, poet craiovean. L-am rugat să își exprime părerea pentru câteva poezii, pe care i le-am citit cu mari emoții. Răspunsul dânsului a fost acesta: „Esti un diamant neșlefuit.

Domnul N.N.Negulescu, este cel care mi-a deschis ușa ca să intru în cămara sufletelor dumneavoastră. Dânsul a fost primul ales de Tatăl meu ca să facă munca cea mai grea și anume, conturul desenului meu spiritual, este primul om care a început să șlefuiască ce Tatăl alesese. Au urmat alți aleși, menționez două nume: Academicianul Cristian Petru Bălan, membru U.S.R. și membru A.R.A. și Cezarina Adamescu, membru U.S.R. Nimic întâmplător, sunt oameni de marcă ai literaturii românești, oameni cu suflet de aur la

care nu mi-am propus vreodată să ajung, să le bat la uşa sufletului. Au venit fără să îi cau. Efectiv, au apărut într-un moment în care un prunc are nevoie și de mamă și de tată. Spun acest lucru, pentru că fiecare are accesastă latură comportamentală cu mine. Mă declar fericită. În ascensiunea mea către Lumină, pot spune în versuri asa: Lumea este minunată/ Am și mamă am și tată, Dar pe orișiunde sunt/Am pe Tatăl meu cel Sfânt. Sunt cu El din veșnicie,/ Dud și Pace Armonie,/ Dar acum pe-acest pământ, /Port cu Tatăl legământ./Tatăl meu mă ocrotește/Și nimic nu-mi poruncește/Ci m-ajută să dezleg/ Calea pe care azi merg. Sunt câteva din versuri île poeziei: Lumea este minunată. Eu le urmez indicațiile și mă aşez exact în poziția propice dânsilor ca finisarea să fie făcută perfect. Pas cu pas, zi cu zi, urcăm, Tatălui îi plac lucrurile perfecte. Dumnezeu Tatăl, să îi dea putere și har pe mai departe primului ales dar și celorlați care vin cu dragoste să răspundă Lui. Eu le mulțumesc tuturor. Răsplata vine de Sus, cred cu tărie că Tatăl nu rămâne dator nicio dată.

Dumnezeu a preluat conducerea întregii mele ființe. În mai puțin de un an, am scris volume întregi, am o mie cinci sute de poezii scrise din care am publicat mai mult de jumătate. Acest aspect se întâmplă de când Domnul scrie cu mine și de când eu am sentimentul că mă confund cu cerul. El îmi trimită îngerașul să mă trezească în toiul nopții, iar eu exact ca un copil, mă ridic din pat și scriu ce mi se insuflă. Pot fi spuse diverse în urma acestei destăinuiri, eu nu fac decât să spun ce trăiesc, să judece oricine, oricum, cu mintea, cu inima, cu spiritul.

Mă simt o unealtă. O unealtă care este şlefuită în aceste momente de mâini îngerești. Nimic nu îmi aparține, nimic nu e al meu, primesc totul de Sus. Drumul a fost lung, mă pregătisem profesional, pentru alte treburi. Poezia era ultima pe listă. Credeam că o fac pentru mine. Părintele meu a îngăduit să fac tot ce mi-am dorit pentru dezvoltarea personală și a revenit să mă aşeze la treabă, făcându-mă să fiu ucenic al Său. Îmi aşeză înainte oamenii potriviți care grăiesc pentru El, oameni care mă şlefuesc la îndemnul Său și astfel, se arată încă o dată în desăvârșire. Poate că așa a făcut pe parcursul evoluției umane, scoțând înaintași în fața celorlați, ca să spună ce El ar vrea să transmită, dar azi o face cu mine aşezându-mă într-un loc pe care nu l-am căutat,

o primă din alegătură lumii.

Acum poezia are rolul întâi în inima sufletului meu, celealte lucruri pentru care am alergat și m-am zbătut să le dobândesc, au locul lor, un rol mult prea secundar față de dragostea pe care o am astăzi penrtu poezie.

Cu Doamna, Cezarina Adamescu, tocmai am terminat lucrul la o carte care are amprenta cerului pe ea. Am lucrat la aceasta trei zeci și cinci de zile. Sunt convinsă că atât cât am scris și eu și Doamna Cezarina, a fost

atât Tatăl a voit dar și ce a voit.

Voi lăsa liber să vorbească versurile poeziei: El m-a scris din veșnicie. Scrisă-n cartea vieții mele./Este cerul plin cu stele/Scris și cerul cu îngeri,/Dar și zidul marii plângerii./Scris cu literele-albastre,/Sunt cuvintele măiestre/Și în roșu foc aprins/Drumul vieții dinadins./Fiindcă El nemăsurate/Viețile le-a scris pe toate/Și cu verde Paradis/Pentru cel mai pașnic vis./El m-a scris din veșnicie/ Cu a vieții armonie/Și m-a trimis pe pământ/Să descopăr cine sunt./Că sunt om pe jumătate,/Dar cu Tatăl sunt de toate/Sunt și înger pe pământ,/Dar și-n ceruri în Cuvânt./El m-a scris, El mă citește/ Și cu inima cinstește/Lutul meu ca legământ/Făcând Pace pe pământ.

Eu sunt aici acum și gust din darul veșniciei care are un parfum minunat. Sunt fericită că exist prin această lume care trece. DOMNUL ARE GRIJĂ DE NOI TOȚI, DOMNUL ESTE CU NOI CU TOȚI. El ne-a dat viață pentru că El este viață. Cât de trist trebuie să se simtă un părinte în inima lui atunci când aduce la viață un copil, iar copilul după ce crește, pleacă de acasă pe termen nelimitat! Mă gândesc câtă tristețe a adunat Tatăl nostru de la toți copiii Lui care au plecat în lume și au uitat de scânteia din pieptul lor, care îi ajută să ducă pașii pe cărările pământului.

DUMNEZEU, Tatăl veșniciei, nu ne uită pe niciunul, trist este că această aducere aminte de Părintele nostru, nu o avem toti, deși aşa trebuie să fie, pentru că toți suntem veniți aici prin voia Sa.

Mă bucur să fiu aici pe pământ, însă mărturisesc că mă simt uneori străină, mă simt ca un musafir, am totul de-a gata, doar să mă servesc, doar să mă bucur, doar, doar să fac lucruri într-o casă perfectă pe care nu am făcut-o eu, ci am primit-o moștenire. Mă aflu la o nuntă la care după ce beau și mănânc trebuie să plătesc, fie că-mi place sau nu, sunt în horă, mă văd, mă simt, mă ciupesc să văd dacă este real și iată este cât se poate de real,

sunt aici, sunt pentru că Tatăl Sfânt a îngăduit să fiu la nunta Iubirii. Aici în acest peisaj pot să mă îmbăt, cu miresme fine sau cu parfumul din vântul cenușii. Alegerea este a mea, startul a fost dat atunci când m-am născut. Eu aleg ce gust de la masa bogată, însă nu vreau să uit că la sfârșitul acestei frumoase întâlniri cu lumea, trebuie să achit consumația. Astăzi dacă pentru mine se termină totul, achit cu moartea adamică, cea pentru care Isus, Fiul Domnului, a plătit cu viața Sa de om. Dacă nu voi sfârși acum, prin îngăduința Domnului, voi trece de la viață la Viață, dar până una alta, nu uit că plec de la o întâlnire care este plină de miresme pe care le imprim în spiritul meu, la fel cum se impregnează rochia mea de gală cu diverse miroșuri atunci când vin de la petecri lumești. Este singurul colet pe care îl iau cu mine, el va arăta ce am făcut prin trecerea lumii.

Mireasma Iubirii și miresmele plăcerilor lumești îmi stau aproape, atât de aproape încât ele fac din mine omul care sunt azi aşa cum mă puteți distinge fiecare. Eu știu că sunt doar om, omul care astăzi a scris despre el.

Demn, de multe ori demn, este acela ce nu-și irosește vremea în zbuciumul unei lumi corupte, nepierzându-și prețioasele clipe ale vieții în tulburi și trecătoare preocupări. Demni sănt aceia ce își încuină darul vieții Celui Prea Înalț, slujind Lui și semenilor contribuind astfel, călăuziți de Duhul Sfînt, la marea operă de mântuire. Cât de măreață și plină de sens este veșnicia comparativ cu limita unei vieți pământești numărată pe parcursul câtorva ani buni, decenii-trăind mereu cu speranțe; ani parcurși alături de bucurii ori completați de dureri fizice sau de ordin sufletesc.

Înțeleptii lumii grăiesc vrute și nevrute promițând bunăstare și belșug, uneori aducând încercări și deznașdejde în plan social și peste care, spun ei, vom trece doar încercați de broboane de sudoare sau...niciodată.

"Frica de Dumnezeu este începutul înțelepciumii" care se revarsă cu adevărat peste „luminătorii” puțini de la marginea veacului acestuia atât de controversat. Viața de credință împuținându-se ne face să uităm adesea de „propovăduitorii drepti” din trecut sau din prezent, ignorându-I adesea.

Slava Cerescului Părinte se lasă așteptată în inima noastră văzându-ne zgârcenia cu care ne dedicăm Lui, uitind adevărată menire și identitate (de creștin) în preocupări fără de sens. Egoism, indiferență, uitare? Poate la un loc toate acestea ne umbresc idealul propriei mântuirii peste care tronează eu-l personal, orbitor și nimicitor. Cât mai avem în preajmă „luminători” să-i purtăm pe brațele inimii noastre făcând loc mesajului lor aducător de veșnicie. Mărturia acestora ne obligă mereu.

"Luminători""la marginea unui veac prăbușit, în disperare, sunt printre noi făcându-și datoria pe care o avem fiecare de fapt. Trebuie să le facem loc aproape de noi încercând să le înțelegem grija cu care vor să ne aducă binele ceresc.

În bătaia penitei

Ana-Cristina POPESCU

Satul cu portul strămoșesc, tradițiile și obiceiurile lui desprinse din poezile în grai bănățean

Satul cu tradițiile și obiceiurile lui se regăsește în sufletul fiecărui român. Nu există român care să nu-și amintească cu drag de portul tradițional, de obiceiurile și tradițiile

care i-au luminat copilăria, de primii ani de școală, chiar dacă viața l-a purtat pe drumuri străine. Românul, îն ciuda faptului că viața l-a purtat departe de locul natal, nu uită să păstreze învățatura primită de la predecesorii săi.

„Givănit româneșce“ este mesajul poetului în grai Iancu Almăjan Bănațanu. „Vorbișă-n tăliagă lumia dî la sat / [...] / Nu stâlșit prîn șipuri limba me română / [...] / Spuni-ț româneșce pră unge îmblaț.“ Se poate observa că românul născut și crescut la sat își iubește și respectă atât de mult graiul strămoșesc, încât îl poartă în sufletul lui mereu și-l redă în versuri, versuri în care oglindește obiceiuri specifice zonei în care s-a născut și a crescut, portul tradițional, ocupățiile de bază ale oamenilor de la sat, cântecul horelor, dorurile din suflet. Prin graiul strămoșesc țăranul român se identifică cu tot ceea ce are mai sfânt, dragostea de mamă, dragostea de neam și țară, obiceiul strămoșesc, portul din străbuni lăsat, ocupățiile, tradițiile legate fie momentele de trecere din viața omului, fie de sărbătorile religioase, hora și cântecul popular.

„Scriitorul dialectal scrie artistic, ca un scriitor adevărat, dar ce îl diferențiază de scriitor este limbajul. El încearcă să confirme valoarea sensibilă a cuvântului dialectal în registrul limbii scrise.“¹

„Cât trăim pe-acest pământ, / Până morții îi dăm vamă, / Lucru-n Lume nu-i mai sfânt, / Ca și dragostea dă mamă.“ mărturisește scriitorul Ionel Iacob-Bencei în poezia „Crez“. Crezul omului din popor este liniștea, bogăția familiei sale, respectul față de mama care i-a dat viață. Atunci este mulțumit și fericit țăranul român, când familia sa este numeroasă și se bucură de toate darurile lui Dumnezeu revărsate pe pământ.

Alături de dragostea sfântă ce o poartă familiei se află și dragostea față de țara sa, de neamul său românesc „Dor dă sat și dor dă țară, / Dor dă vînt dă primăvară,“ („Dor“, Ionel Iacob-Bencei).

Nu poți să vorbești de satul românesc fără să prezinți frumusețea costumului tradițional. Într-o poezie în grai publicată de mine în 2009, în volumul „Îndrăgostiți de poezie“, am prezentat costumul țărașilor români „Eu mi-s floare gin Bănat, / Graiul gin străbuni lăsat / Cu sfîntănie l-am păstrat / Ș-în suflet l-am purtat / Ș-o să-l port cu min' mereu / Cât mă lasă Dumnezău. / Eu mi-s neam ge Cărașan, / Pui mândru ge gugulan, / Eu Tân portul gin străbuni, / Cu cătrâncă și ciupag, / Cu opreg, poale, laibărac, / Duminica la horă mă îmbrac. / [...] / Haine săngură îmi țăs,“. Cotumul tradițional al țărașilor români este compus din cărpă, baticul ce-i acoperă capul, ciupag, o cămașă peste care poartă în funcție de anotimp laibăr sau pieptar (vestă), cojoc, poale (fustă), catrință (șorț înflorat), opreg (țesătură cu franjuri purtată peste poale), brâu și opinci (încălțăminte de piele sau cauciuc). Costumul tradițional al țăranului român are pe lângă opinci, cojoc, pieptar și laibăr, obiecte vestimentare bărbătești precum izmene (pantaloni) și cămașă lungă legată la mijloc cu un brâu. Costumele tradiționale erau făcute de oamenii satului și aici putem aminti că țărașii erau buni meșteșugari. Pe lângă faptul că erau buni zidari, dulgheri, covaci (fierari), erau și foarte pricepuți în confecționarea textilelor. Un rol important în confecționarea textilelor l-a avut războiul de țesut unde se confecționau cămăși, izmene, poale, laibăre, pricovițe, covoare etc. Unii țărași erau și iscusiți cojocari, confecționau îmbrăcăminte și încălțăminte din piele.

„Camil Petrescu spunea: Este un lucru neîndoios că dintre toți țărașii români de pretutindeni, bănațenii sunt cei mai citiți și cei mai cunosători de carte... țărașimea bănățeană dă dovedă de un extraordinar simț artistic.“²

Ion Vornic Rîncu numit și Moș Ion Rîncu vorbește de satul lui natal, Vârciorova, în poezia „Satu' drag“ punându-l în strânsă legătură cu viața religioasă și anii de școală „Vârșiorova, cuibul-n care / Am vădzuț

pământ și soare, / [...] / Litărele dă cipari / Le-nvățai din călindari, / După care, cu sfială, / Am ajuns copil dă
școală...“

Primele școli au fost înființate în incinta bisericilor, iar Ion Vornic Rîncu, respectând parcă acea veche tradiție a învățământului ce era legat de viața religioasă a învățat să citească utilizând calendarul bisericesc, ca mai apoi să-și desăvârșească învățătura pe băncile școlii.

Multe poezii în grai bănățean prezintă obiceirile omului de la sat în preajma marilor sărbători creștine precum Crăciunul și Paștele.

Dorina Șovre în poezia „În ajun dă Crășiu“ înfățișează pregătirile ce se fac în gospodării în Ajun de Crăciunului, dar și obiceiuri rurale precum pițărăii. „Fașe mama pită-n țast / În frământă la colăsi, / Vre după atâta post, / Să-i împartă la sărași. / Dîn cigane fur cârnaț / În îl mânc cu colăsei, / Șage soru-mea-n târnaț / Să plecăm în pițărăi.“ Colaceii (pâinea) și cârnațul înseamnă bogăția casei. Țăranul din rodul cel bogat dă prima dată de pomană și celui sărac, pe urmă îl gustă și el, aducând astfel mulțumire lui Dumnezeu. Pițărăii sunt copiii ce au adunat din timp lemn, vreascuri, tulei (coceni) și au aprins focul în seara zilei de 23 decembrie. Focul odată aprins va fi menținut de pițărăi până în zorii Ajunului Nașterii Domnului, în 24 decembrie. Acest foc din noaptea Ajunului reprezintă în tradiția populară focul în jurul căruia au stat ciobanii să se încâlzească când au fost vestiți de către îngeri că s-a născut Mesia. În Ajunul Crăciunului, 24 decembrie, dimineața, copiii ce au vegheat toată noaptea în jurul focului, pornesc din poartă în poartă ca să primească pițărăi (pâini miciute). În timp ce aleargă de la o poartă (ușă) la alta utilizează strigături specifice evenimentului: „Dă-mi și mie un pițărău, / Cât de rău, / Să mă duc cu Dumnezeu.“ Primului pițărău i se dă de către gazdă și câte o bucată de cârnaț, simbol al bogăției unei case „Ne dați ori nu ne dați, pâine cu cârnați.“, dar și boabe de porumb etc, simboluri ale bogăției unei gospodări. Seara, în Ajunul Crăciunului, pițărăii, merg să colinde pe la casele oamenilor vestind Nașterea Domului. „Colinde, colinde / Evremea colindelor.“ (Mihai Eminescu)

Ioan Cîrdu în poezia „La tăiatu' porcului“ vorbește despre un obicei de la sat, premergător Crăciunului, Ignatul. „Dă tri zile să-nțaleg Ghiță și Măria lui / Să facă să iasă bine, cu tăiatu' porcului. / Acum îi vremea lor, porcii îi taie tă natu' / Nu îi bine să-l mai tâñem după ce-o trecut Ignat!“ „Folcloristul Petru Caraman consideră că obiceiul tăierii porcului din ziua de Ignat își află rădăcinile în tradițiile antichității romane. Lumea romană practică acest sacrificiu la Saturnali, între 17 și 30 decembrie, consacrându-l lui Saturn, la origine zeu al semănăturilor. Porcul însuși era socotit ca întruchipare a acestei divinități, a cărei moarte și reînvieri se consuma la cumpana dintre anul vechi și anul nou. Este însă vorba de un transfer al obiceiului, de la data la care se celebra inițial anul nou în lumea romană: începutul primăverii, al seamanaturilor, la sărbătorile ce precedau Calendele lui Janus, adică la Saturnalii. „3 Tăiatul porcului include și unele pregătiri precum pregătirea căldării, postavei (șiuvanului albie). „Să-l pârlim cum îi mai bine, adă tri sarșini dă paie, / Să să vadă și la noi, foc mare și vâlvătaie!“ Ritualul tăierii porcului constă și în sortarea cărnii, pe urmă împărțirea ei pentru pomana porcului, pentru sărbători, carne friptă, tocătură, cârnați, tobă, caltaboși, șuncă, cotoroage, etc.

Ion Jorzu în unele din poeziiile lui în grai vorbește despre obiceiuri ce se desfășoară cu prilejul Învierii Domnului „Vin Pașcele, cu colăsi / În cu oauă fărbuice, / Cu miros dă coazonaș / În cu babe pocăice. / Iară trăbă țoale noi / În păpuși, la copilaș“. De Paște oamenii de la sat se înnoiesc atât material, își fac haine noi, cât și spiritual „babe pocăice“ pentru a fi vrednici de o sărbătoare a luminii, a Învierii.

Ștefan Pătruț în poezia „În Săptămâna Mare“ prezintă semnificația sunetului de toacă. Toaca cheamă creștinii la biserică, la rugăciune și îndreptare.

Unele poezii în grai bănățean vorbesc despre rugă, petrecerea ce se desfășoară după slujba religioasă ce are loc cu prilejul comemorării sfântului ce patronează biserică din sat. „Cu mulce dzâle-năince, / Tot gospodaru' cu mince, / Casa dă rug-o găceșce / În goșcii la rugă-i povăseșce, / Că nu-i altă mare fală / Să ai casa-n rânduială, / Bucace bune pră masă / Petrecerea fain să iasă, / Goșcii ce-n prag o să-ți vină / S-aibă parce dă ogină,“ ne spune Petru Peța în poezia „Rugă în Banat“.

Despre tradiția țăranului bănățean de a recolta porumbul după ce cade bruma vorbește poeta Ana Caia în poezia „La cules de cucurudz“ „Dă vo tri nopț și giumace, / Cage brumă pă răzoare / [...] / Neamurili și veșinii / Să adună-n ortăsie, / Împrumută cotăriță / Loitre mari pun la coșie.“, iar despre culesul fructelor toamna

Istorie/Monografie/Folclor

În bătaia penitei

pentru a face dulceață, compot și răchie, poetul Gheorghe Brebenar „Şinie o făcut căzanu, şinie l-o inventat? / O fi fost un om cu carcie, ori un mare învățat?”¹

Tot Ana Caia amintește într-o poezie în grai despre existența sălașelor, locuința de vară a țăranului român. Vara, omul de la sat, se muta la sălaș pentru a lucra pământul și a îngrijii de animale. „Mi-aminceș dă taica-moșu / Cum săgea, propcit în boată, / Când pădza vo doaua noacini” („La sălaș”), în timp ce poetul Ioan Albu ne amintește într-o poezie de carul cu boi.

Superstițiile din lumea satului sunt surprinse de poeta Maria Mândroane în poezia „Cântă șiomvica”, ciovica fiind pasărea ce se presupune că ar anunța moartea unui om, dar și de Ștefan Pătruț în „Strigoniu”.

Satul este locul unde înțelepciunea și-a făcut casă. Descoperind viața de la sat cu tradițiile și obiceiurile ei, prortul și graiul strămoșesc și nu doar descopernid-o, ci simțind-o în ființa noastră ne înțelpătim, aflăm frumusețea, sfîrșenia obârșiei noastre.

Note:

1 Ion Căliman, Ion Gheră, Georgeta Popa, Poezia Dialectală în context actual, Editura Nagard, Lugoj, 2010, pag. 31

2 Idem, Ibidem, pag. 62

3 <http://www.traditii.ro>

Bibliografie:

1 Căliman, Ion, Gheră, Ion, Popa, Georgeta Poezia Dialectală în context actual, Editura Nagard, Lugoj, 2010.

2 Turcuș, Aurel, Poezie în grai bănățean, volumul 1, Editura Orizonturi Universitare, Timișoara, 2009.

3. <http://www.traditii.ro>

SIMONA PETRONELA MÎTU

**SEMNE RELE ÎN VIS ȘI
COMBATEREA LOR
CONFORM CREDINȚELOR
POPULARE DE LA SATELE DIN
BANAT**

Tradițiile din cultura populară românească sunt un ansamblu de concepții, de obiceiuri, de datini și de credințe care se stabilesc în timp în cadrul unor grupuri sociale sau naționale și care se transmit, prin viu grai, din generație în generație, constituind pentru fiecare grup social trăsătura lui specifică.

Superstiția, este manifestarea unei atitudini publice (grupale, comunitare, sociale) bazată pe o falsă, parțială, cunoaștere și înțelegere a unui act sau ansamblu de fapte aparținătoare tradiției.

Despre semnele rele trebuie să spunem că cel mai adesea și cel mai „clar“ acestea (ca și alte semne) se arată în vis. Preliminar fac o remarcă necesară: ceva este interpretarea viselor în psihanaliză și cu totul altceva este înțelegerea semnelor, adică „tălmăcirea“ semnificațiilor magice ale „limbajului“ acestor semne.

În cele ce urmează, mă voi restrâng la a enumera cele mai des „apărute“ semne rele din vis (în timpul somnului și nu în transa hipnotică sau în situații similare acesteia conform psihanalizei). Mai întâi de toate trebuie să formulez un „principiu“, anume că mentalitatea tradițională, urmând modul arhaic, face o clară deosebire între visele urâte (pe care modernii le aşeză sub denumirea de „coșmar“) și semnele rele ivite în vis. Astfel încât, potrivit viziunii magico-mistice, nu visele urâte sunt neapărat semnificative, adică periculoase, ba de regulă putem spune că, pe cât un coșmar este mai cutremurător, el poate fi mai ușor neglijat sub aspectul uzului magic (se poate ca el să fie deosebit de important demersului psihanalitic, dar asta e cu totul altceva). De pildă, conform psihanalizei: flagrarea, carne, sânge, exploziile, cădere, plonjarea în gol, moartea apărute în vis sunt mai degrabă... semne bune!

Iată și câteva cele mai „frecvente“ semne rele ivite în vis conform credințelor populare din Banat:

- strugurii (mai ales cei negri) semnul lacrimilor pricinuite de moartea cuiva apropiat (la fel, cireașa, vișina);
- boabele de grâu moartea unei persoane dragi;
- nunta (mireasa) - semn de boală gravă, moarte, nenorocire;
- smulgerea (cădere) unei măsele ori dintre boală gravă, nevindecabilă, aducătoare de moarte;
- prăbușirea peretelui unei case (de obicei cel spre apus) moartea celui care visează sau a cuiva din familie;
- dacă auzi (visezi, auzi ca prin vis) tic-tacul unui ceas în mijlocul odăii va muri cineva din casă;
- nașterea unui prunc boală gravă „soră cu moartea“;
- dacă visezi (auzi ca prin vis) că cineva te strigă pe nume negreșit vei muri;
- câini (de obicei negri) dușmanie de moarte;
- copii mici dușmani neîmpăcați;
- bani mărunți clevetiri, dușmanie, vorbe de pierzanie;
- apă cu vârtejuri, mocirloasă, multă boală gravă, moarte;
- cădere părului boală gravă, moarte;

Toate acestea sunt semne rele atunci când ele apar în vis. Împotriva lor se pot face foarte puține lucruri, potrivit credințelor populare de la noi.

Iată care este calea cea mai bună pentru anihilarea și combaterea acestor semne, dacă ele apar în vis.

Mai întâi, dacă visezi ceva despre care nu știi de nu cumva e semn rău, atunci să nu povestești visul până nu

Istorie/Monografie/Folclor

mănânci prânzul. Dacă, însă, se ivește un semn rău în vis, atunci să te trezești, să nu aprinzi lumina, să nu spui nimic (nici măcar să nu gândești), ci mergând încetinel și fără zgomot spre a căuta ceva de mâncare (pâine, ori mai bine anafură de aceea sătenii au întotdeauna la îndemână puțină anafură), să duci, alternativ, de câte trei ori (adică în total de șase ori) degetele mâinii drepte la subsioară mâinii stângi și degetele mâinii stângi la subsioara dreaptă, și de fiecare dată să duci apoi degetele la nas miroșind (inhalând) sudoarea. După aceea să înghiți de trei ori din mâncarea găsită pe întuneric (pâine, anafură), apoi să te-ntorci spre răsărit (spre peretele pe care se țin și icoanele) și să-ți faci cruce de trei ori zicând "Doamne, apără-mă de semnul rău!". Te culci, iar când te trezesti dimineața, te rogi, aprinzi puțină tămâie, îți clătești gura înghițind puțină aghiazmă și ai grijă să nu povestesti nimic până la prânz.

Dacă, după „logica“ acestei conduite, comentăm gesturile rituale semnalate, vom observa ușor că ele sunt câte trei; prima pereche de triplete se întrețes, astfel că îți miroși sudoarea de șase ori (cifră satanică!); îți faci cruce de trei ori (totalizând nouă gesturi cifră benefică), vom pune, însă la socoteală și cele trei înghițituri de mâncare ajungând astfel la doisprezece (sunt 12 luni în an, sunt 12 Zile Mari deci la deplinătatea benefică). Asadar, vom constata o alternanță de situații în care se apelează la forțele benefice și la cele malefice, astfel încât totalizând procedurile, acțiunea forțelor benefice să obțină prevalență (beneficiul). Această predominare a "beneficului" reprezintă, modelul (sistemul) structural funcțional al descântecului (în înțelesul lui cel mai cuprinzător).

În cele ce urmează voi cita un descântec al Sofiei-Domnica, din satul Bârna, la vreo 15 km din Lugoj, descântec folosit și în Valea Bistrei de unele femei bătrâne:

"Voi, strigoilor,
Voi, moroilor,
Voi, ceasu slab
Voi, duhu necurat,
Voi, diochi,
Voi diochitori,
Să vă potoliți
Să vă destâmpipi,
Să vă asăjați,
Să vă cuncinați

În bătaia penitei

Pe N să-l lăsați,
Curat, luminat,
Cum Dumnezeu l-o lăsat.
Că de nu, oi pleca
Pe cale, pe cărare
și mi-o ieși
Maica Precistă în cale
și scară de ceară
m-oi face
și la Dumnezeu m-oi sui.
Și m-oi duce
la Moșu Codrului
și la Muma Pădurii
și leacu tot l-oi găsi.
Cum se suceste
la usă țățâna,
Cum se suceste săptămâna,
asa să vă sucii, să vă potoliți,
să vă destâmpipi,
să vă asezai,
să vă cuncinați,
pe N. să-l lăsați
curat, luminat
cum Dumnezeu l-o lăsat.
Că de nu, cu cuțitu v-oi tăia,
cu mătura v-oi mătura,
cu aiu, v-oi aia
și v-oi îngropa
în drumul mare
să vă dripească, vacile,
să vă calce carele...

Bibliografie:

- Blaga, Lucian, Despre gândirea magică, Editura Fundațiilor Regale, Bucuresti, 1941
Boldureanu, 1994 Boldureanu, Ioan Viorel, Credințe și practici magice în Banat, Timisoara, 1994
Nașterea la români - Studiu Etnografic, de Simion Flore Marian, membru al Academiei Române Vulcănescu, 1987 Vulcănescu, Romulus, Mitologia română, Editura Academiei R.S. România, Bucuresti, 1987

Pr. Romulus FRÎNCU

Măsuratul oilor la Bucova și Băuțar

Măsuratul oilor, unul dintre cele mai importante momente din calendarul popular, a căpătat de-a lungul timpului o semnificație deosebită, transformându-se într-o adevărată sărbătoare pastorală.

Acest obicei tradițional străvechi a rămas până în zilele noastre o sărbătoare pastorală ce are loc în luna mai, odată cu formarea stânelor. Este un obicei cu multiple conotații economice, sociale, estetice, distractive, la care participă întreaga obște a satului, fiind un prilej de sărbătoare pentru toți locuitorii săi. El s-a păstrat de-a lungul timpului tocmai pentru că stabilește echitatea muncii oierilor, instaurându-se astfel o bună înțelegere între ciobanii aflați în ortăcie. Acum, în acest cadru sărbătoresc, original și pitoresc, se desfășoară, după tradiții seculare, întâiul muls al oilor, consemnându-se drepturile la cota-parte din produsele lactate (brânză, caș) ale fiecărui proprietar de oi.

De câțiva ani, această manifestare are loc, în funcție de starea vremii, după data 10 mai.

Măsuratul oilor este precedat de unele activități practice (închiderea țarinilor, construirea sau repararea stânelor, întărcatul mieilor, alegerea oilor sterpe, tunsul oilor și al berbecilor), precum și de activități cu caracter juridic (asocierea proprietarilor de oi, însemnarea oilor, angajarea ciobanilor, arendarea suprafețelor pe care se va păsuna, plata păsunatului etc.).

Înainte ca oila să fie adunate în turmă, acestea se tund de către proprietari, se despart de miei și de berbeci, se înseamnă în urechi legând ciucuri de lână colorată sau cu plăcuțe ștanțate.

Oile sunt adunate în turmă cu o zi-două înaintea zilei de măsurat, care este anunțată din timp. În această zi, toată suflarea satului se pregătește pentru a participa la sărbătoare. Femeile pregătesc mâncăruri speciale (drob de miel, friptură, sarmale, cozonaci, ouă roșii etc.), iar bărbații au grija ca băutura să fie suficientă. Către amiază, pot fi văzute grupuri de săteni îmbrăcați în costume de sărbătoare îndreptându-se către stână. Comuna Băuțar, fiind mai mare, pe raza ei se află organizate mai multe stâni. Ajunși la stână, gospodarii își aşteaptă oila duse la păsunatul de dimineață. După intrarea oilor în strungă și închiderea acesteia, se derulează ceremonialul de început al păsunatului, ceremonialul „tămâierii”, și de rostire a rugăciunii „Tatăl nostru”, pentru a cere ajutorul și protecția Domnului. Apoi, fiecare gospodar își alege oile din turmă pe care le mulge separat. Laptele obținut se duce la colibă, pentru a fi măsurat, această operațiune fiind făcută în vase speciale din lemn. În urma „măsurării” laptele obținut de la oila fiecărui sătean, acesta știe ce cantitate de brânză urmează să primească. Fruntașul, cel care avea cel mai mult lapte măsurat, era sărbătorit și respectat de toți.

După „măsurat” urmează ospățul ritual, pe pajiștea din imediata apropiere a stânei. Pe iarbă verde se întind ștergare și covoare pe care se aşază bunătățile culinare pregătite special pentru acest moment festiv. Gruparea sătenilor pe pajiște se face în funcție de gradul de rudenie, de vecinătate sau de prietenie. După aceea, sătenii se ospătează într-o atmosferă plină de voie-bună, obișnuind a-și trimite câte ceva unii altora (pahare cu băutură, ouă roșii, bucăți de drob etc). Cât timp durează această masă câmpenească, ciobanii prepară, în stână, primul caș. Apoi, urmează împărțirea, în mod egal, a primului caș și consumarea sa rituală.

De cele mai multe ori, sosesc muzicanți tocniți de unul dintre gospodari, ziua terminându-se cu o adevărată petrecere.

Ionel CIONCHIN

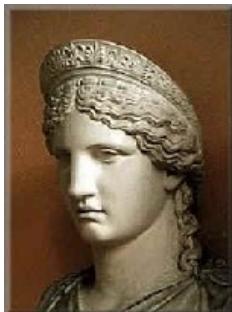
IUNIE CIREŞAR SAU CIREŞEL

A. IUNIE LUNA ZEIȚA IUNO / IUNONA

IUNIE a şasea lună a anului poartă în Calendarul popular denumirea de CIREŞAR sau CIREŞEL, pentru că cireşele sunt primele fructe care se coc în acest timp. Macrobius a susținut mai multe ipoteze privind denumirea lunii:

□ Iunie numită astfel sau de la o parte a poporului (iuniiores) sau pentru că după părerea lui Gingius a trecut cu acest nume în calendarul roman, după ce latinii, aricinii și prenestinii l-au denumisera, multă vreme iunius. De aceea și Nisus, în comentariile Fastelor, spune că, la strămoșii noștri, această denumire a lunii iunie a dăinuit până târziu, iar apoi, prin înlăturarea câtorva sunete, din iunius a rămas iunius. Într-adevăr la calendele lui iunie a fost închinat un templu Iunonei Moneta.

□ Unii sunt de părere că luna iunie a fost numită astfel pornindu-se de la numele lui Iunius Brutus, cel dintâi consul la Roma pe motiv că, din această lună, mai precis la calendele lui iunie, după izgonirea lui Tarquinius, Brutus a adus, pe muntele Caelius, sacrificii zeiței Carna îndeplinindu-și astfel o promisiune solemnă. Se crede că această zeiță are în grija organele vitale ale corpului omenesc. Doar ei îi cerem să ne păstreze sănătoasele fizice, inima și celealte măruntaie din trup. Și pentru un gând tăinuit în inimă l-a ajutat pe Brutus să devină omul potrivit pentru a îndrepta situația publică el a consacrat un templu acestei zeițe, în grija căreia se află inima și celealte organe vitale. I se face sacrificii cu boabe de fasole zdrobite și cu slănină, pentru că mai ales că aceste elemente dau vigoare trupului. Calendele lui iunie sunt numite și Fabrie, fiindcă în această lună se coc boabele și pot fi astfel folosite la sacrificii2.

Zeița Hera în mitologia greacă, Iuno în mitologia romană.

'Iuno Luvia, ajută-mă' !

▫ Iuno Matronalia, rememorând sabinele, răpite de romani, care au oprit măcelul între socrii și gineri și au înmulțit poporul roman;

▫ Iuno Moneta epitetul 'Sfătuitoră' (lat. moneo) folosit de Livius Andronicus pentru traducerea gr. Μνημοσύνη, vestitoarea primejdiei, salvând Roma de invazia galilor, prin găștele care îi erau devoteate; monetaria romană a funcționat în templul zeiței, banul s-a numit în latină moneta.

▫ Iuno Opigena 'Iuno Ajutătoarea', cea care ajută femeile însărcinate la naștere;

▫ Iuno Sororia (lat. sororia 'nevinovată, castă') 'Iuno Casta';

▫ Iuno Sospita (lat. ocrotitoarea, eliberatoarea) 'Iuno Mântuitoarea';

▫ Iuno Veridica 'Iuno Nedesmințita'.

Iuno era și o soție geloasă, răzbunându-se pe toate muritoarele sau zeițele cu care soțul ei a înselat-o:

Leto mama lui Apolo și a Dianei (gr. Artemisa), Danae mama eroului Perseu, Io, Europa etc.

Denumirea lunii iunie în limba română este considerată a fi din sl. Ijunij, deși este evidentă originea latină Iunius mensis, rom. june, Mr. gione 'puternic, viteaz', megl. june, istr. jure, ngr. iouvioç, fr. juin, sp. junio, engl. June, germ. Juni, it. giugno.

B. ÎNĂLTAREA DOMNULUI

1. ZIUA DE ISPAS ÎNĂLTAREA DOMNILUI³

La patruzeci de zile de la Înviere se celebrează Înăltarea Domnului de pe Muntele Măslinului, zi sfântă cu care se încheie ciclul Sărbătorilor Pascale. După Învierea Sa, Mântuitorul s-a arătat mai multor persoane și chiar unui grup numeros de câteva sute de oameni, pe Muntele Galileea: «El i-a dus afară spre Betania. Și-a ridicat mâinile, și i-a binecuvântat. Pe când îi binecuvânta, S-a despărțit de ei, și a fost înălțat la Cer⁴; «Teofile, în cea dintâi carte a mea, am vorbit despre tot ce a început Iisus să facă și să învețe pe oameni, de la început până în ziua în care S-a înălțat la Cer, după ce, prin Duhul Sfânt, dăduse poruncile Sale Apostolilor, pe care-i alesese»⁵.

În timp ce Apostolii priveau spre Cer, doi îngeri s-au apropiat de ei zicând: «Bărbați galileeni ce stați căutând spre Cer? Acest Iisus, care s-a înălțat de voi spre Cer, va veni aşa precum L-ați văzut pe El mergând la Cer». Aceste cuvinte anunță două venire a Mântuitorului.

La români sărbătoarea a fost numită Înăltarea Domnului, Năltarea Domnului, Joia Verde, Ziua de Ispas, Sfântul Ispas și Ziua Eroilor.

Dintre aceste denumiri cele mai răspândite au fost:

□ Înăltarea Domnului, Ridicarea la Cer a Mântuitorului. Această denumire este răspândită cu deosebire în Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș. Formulele de salut sunt legate de Sărbătoarea Înăltării: «Cristos S-a Înălțat», primindu-se răspunsul «Adevărat S-a Înălțat».

□ Ziua de Ispas / Sfântul Ispas sau simplu Ispas. În mitologia populară se consideră că Ispas a asistat la Înăltarea Domnului și la ridicarea sufletelor morților spre Cer, de aceea este sărbătorit ca un patron al casei. Se consideră că Ispas era un om vesel, credincioșii considerând că trebuie să fie bine dispuși la sărbătoarea Înăltării Domnului.

În limba română Ispas îl invocă pe Iisus Cristos / Mântuitor ca în cat. Salvat, it. Salvatore, sp. Salvador, gr. Sotiri⁶.

În onomastica românească de la Ispas au fost înregistrate formele: nume de botez și familie Ispas (menționat în Transilvania și Banat sub forma Iszpasz), Ispasiu, Ispăsoiu, Ispaș, Ispășescu, Ispășiu, Ispășoiu, Ispășianu.

În credința populară sărbătoare Ispas se mai numește «Paștele Cailor». Denumirea interesantă se datorează sărbătorii Învierii Domnului care are loc la date diferite, la catolici și la ortodocși: când catolicii serbau Paștele, românii cereau de la ei caii pentru lucrările pământului, iar când românii serbau Paștele, împrumutau caii catolicilor (afirmație falsă, caii nu se împrumută). Potrivit calculelor calendarului, la 4 sau 7 ani Sărbătoarea Paștelor să cadă în aceeași zi. De aici «Paștele Cailor», când animalele se odihneau, caii nefiind înhămați la căruță, iar în unele zone, se făceau slujbe religioase pentru sănătatea animalelor.

De Ispas sunt numeroase obiceiuri și practici magice legate de cultul morților: pomeni, ospătarea sufletelor morților care plutesc în aer, în drum spre Cer, curățirea și împodobirea mormintelor cu flori, frunze și ramuri de paltin, pomenirea morților. În această zi se însemnează mieii. Potrivit legendelor, în drumul lor din mormintele părăsite spre Cer la Joimari, unele spirite se pot rătăci. Rămânând pe Pământ, es vor transforma în moroi sau strigoi, provocând rele animalelor domestice, vacilor cu lapte și chiar oamenilor.

În ziua de Ispas se culeg și se sfîntesc plante, flori, frunze de alun, leuștean, nuc, paltin; încingerea peste mijloc (brâu) a fetelor și femeilor cu leuștean; se ating vitele cu leuștea n și se sună din bucium pentru a nu se prinde vrăjile și farmecele.

Ziua de Ispas este hotar între activitățile economice rurale: se încheie semănatul plantelor, în special al

porumbului, se urcă boii la păsunile montane, se înseamnă mieii prin crestarea urechilor; în multe localități se sacrifică miei, se taie părul din vârful cozilor la vitele cornute, se țin târguri, printre care și «Târgul de fete» de la Blaj.

«Înălțarea Domnului» este o expresie formată din cuvintele «înălța» 'a (se) îndrepta în sus; a (se) ridica' (lat. lat. inaltiare < altus) și «domn»⁷ 'Dumnezeu, Iisus Christos'.

Iisus este «Fiul lui Dumnezeu» și «Fiul Omului»: «Fiul lui Dumnezeu pentru că este născut din Tatăl, mai înainte de toți vecii («La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul») și Fiul Omului pentru că s-a „îmbrăcat” în trup, prin Fecioara Maria. În Vechiul Testament, profetul Daniel⁸ în vedeniile sale l-a prezentat pe Fiul Omului în preajma Domnului Cel Îmbătrânit de Zile: «M-am uitat în timpul vedeniilor mele de noapte, și iată că pe norii cerurilor a venit unul ca un Fiu al Omului; a înaintat spre Cel Îmbătrânit de Zile, și a fost adus înaintea Lui. I S-a dat stăpânire, slavă și putere împărașcă, pentru că să-i slujească toate popoarele, neamurile, și oamenii de toate limbile. Stăpânirea lui este o stăpânire vecinică, și nu va trece nicidecum, și împărașia Lui nu va fi nimicită niciodată»⁹.

În Noul Testament expresia «Fiul lui Dumnezeu» / «Fiul celui Preaînalt / «Fiul Dumnezelui celui viu» / «Fiul Meu» / «Fiul Omului», se întâlnește de 115 ori, indicând pe Mântuitorul Iisus Cristos ca Dumnezeu și Om. Domnul Iisus Cristos a fost născut de la Duhul Sfânt și din Sfânta Fecioară Maria: «Care nu din sânge, nici din poftă trupească, nici din poftă bărbătească, ci de la Dumnezeu S-a născut. Și Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr»¹⁰. Ca «Fiu al Omului», a trăit, a propovăduit, a pătimit, a fost răstignit, îngropat și cu acest trup omenesc a înviat și S-a înălțat la Cer «de-a dreapta Tatălui. S-a făcut «Fiul Omului» pentru a da: «tuturor celor ce L-au primit, adică celor ce cred în Numele Lui, le-a dat dreptul să se facă fii ai lui Dumnezeu»¹¹.

Să fi fost preluat denumirea de «Fiul Omului» de la traco-gețo-daci, făcându-se referire la divinitatea ZALMOXIS ?

În mitologia română SOLOMONARII sunt făpturi miraculoase, enigmatische, care au știința declanșării sau opririi ploilor și grindinii. În popor sunt cunoscuți sub diverse nume: ghețari, grindinari, hultani, izgonitori de nori, salmani, solomonari, zgrebuși.

Solomonarii au înfățișarea de uriași sălbatici: chică roșcovană zbârlită și aspră ca de porc, ochi bulbucați, trup pâros, «cozi de pene la subsuoară și noadă terminată printr-o codiță». Poartă «țundre albe», șapte pieptare pe care nu le dă jos nici în luna lui Cuptor, de gât le atârnă o toacă mică de lemn cu care declanșează furtunile; în traistă au unelte magice toporișcă de fier, frâu din coajă de mesteacăn, o carte de înțelepciune cu ajutorul căreia făcea vrăjile și prorocea. În călătoriile aeriene se folosea de balauri care mânau norii, alteori chiar norii erau balauri.

Semi-divinități meteorologice, solomonarii provin dintre copiii născuți cu căiță pe cap. Furați de mici, copii sunt inițiați la «școala de solomonie» numită Solomonă sau Slomonărie, din «crugul pământului», unde știința magică era predată de arhedemonul Uniilă. Cartea este învățată solomonarii în cetatea Babariului. Până la 20 de ani, copii sunt supuși la chinuri și acte de curaj la «școala» care se află într-o văgăună sau peșteră inaccesibilă omului de rând. Inițierea se făcea pe o piatră de moară, legată de un fir de ată de tavanul peșterii; piatra se învârte vertiginos la lumina unui opaiț. La terminarea «școlii», solomonarii sunt selectați, rămânând doar 7 sau 9.

Timp de 9 ani solomonarul se învărteau între oameni, urcau culmile munților, ajungând la un iezer unde cîteau din carte până asudau și îngheța apa; pășeau spre crucile gheții pe care o spărgeau cu toporișcă de fier, ajutați de moroi. Gheța măruntă o azvărleau cu frâul de mesteacăn în capul balaurului care ieșea prin copcă și încălecau pe balaur dându-i pinteni. Balaurul se smucea, Solomonarul cu opincile de oțel, continua măruntul gheții pe care o arunca pe spinarea balaurului. Dă pinteni și ține bine frâul de mesteacăn, ridică toagul spre cer, văzduhul umplându-se cu nori negri.. Când trăgea de căpăstru, balaurul scotea fulgere pe nări. Balaurul intra în nori, ascultător unde-l mâna stăpânul. Când se află deasupra satului care-l jignise, Solomonarul, ajutat de moroi, zvărleau grindina. Sătenii cum vedea apropierea furtunii cu nori negri, trăgeau clopoțele bisericilor, Solomonarul era obligat să descarce înciudat arunca grindina spre pădure. Dacă sătenii nu observau norul negru, bucatele lor intrau în susăele (hambarele solomonarilor). După ce abăteau

grindina peste sat, moroii dispăreau, iar solomonarii duceau balaurul într-o țară caldă îndepărtată, unde îl omorau, îl jupuiau și îi vindeau pielea și oasele, bune ca talismane refrigerante 12.

Împotriva lucrărilor Solomonarilor oamenii aveau descântece, rugăciuni și ritualuri magice, un rol deosebit avându-l vrăjitorii și contra-solomonari / «meșterii pietrari»: «Un astfel de contra-solomonar menționa Traian Gherman, când vedea că se apropiere furtuna și zarea balaurul, se desculță, punea jos încălțamintea cu talpa-n sus și stă în picioare pe ele; apoi își întoarce pălăria și aşa și-o pune pe cap; lua patru furcuțe, le împlântă în patru părți ale lumii, făcând semn în aer și zicând „Trage-te în alte părți, Simioane”, sau făcea cruce cu un fier asupra norilor și rostea: Cu toaca te opresc / Dacă ești nor necurat, / Să te duci peste munți, / Dacă ești curat / Să vîi peste sat» 13.

Creștinii adresau rugăciuni Maicii Domnului și lui Dumnezeu să opreasă furtuna și grindina. Ceremoniile magice se desfășurau în curtea Bisericii, amenințând norii prin tragerea clopotelor.

Originea și etimologia Solomonarilor au rămas enigmatice:

□ Solomonarii, «potrivit tradiției, sunt succesorii înțelepciunii regelui biblic Solomon, considerat în folclorul mai multor popoare europene el însuși un mare vrăjitor» (Victor Kernbach).

Regele Solomon cu planurile Templului rusească. (ilustrație pe Biblia de la Providence Litograph Company). Solomon (ebraică: שְׁלֹמֹן, standard: Šəlomo sau Šlomo, tiberiană Šəlōmōh, arabă سليمان, Sulayman), fiul lui David și al Bateșebei, a fost lider tribal sau rege al Israelului timp de 40 de ani (971-931 a.Chr.) perioadă prosperă și tihnită în care a fost construit Templul din Ierusalim: «Casa pe care a zidit-o împăratul Solomon Domnului, era lungă de șaizeci de coți, lată de două zeci, și înaltă de treizeci» 14; Templul a fost construit în 7 ani, isprăvit în anul al XI-lea, în a opta lună. Solomon a fost cunoscut pentru «întelepciunea sa»: Dumnezeu l-a dăruit cu o «inimă înțeleaptă și pricepută, aşa cum n-a fost nimeni înaintea sa și nu se va

scula nimeni niciodată» 15, cunoștințe vaste în domeniul botanicii și zoologiei; a scris trei mii de pilde, din care circa 800 alcătuiesc cartea biblică Proverbele lui Solomon, 1005 cântări (Psalmii 72 și 127). Întelepciunea sa era atât de mare încât era consultat de oameni veniți din toate «colturile lumii», trimiși de împărații pământului ca să audă întelepciunea pe i-a dăruit-o Dumnezeu. La Solomon venise și regina din Saba punându-i întrebări grele, dar la toate i-a găsit răspunsuri, încât împărăteasa a exclamat că «nici pe jumătate nu i s-a spus» și că are mai multă întelepciune decât i se răspândește faima.

Dumnezeu i-a dăruit lui Solomon putere, bogății și slavă: stăpânea și toate împărațiiile «de la Râu până în țara filistenilor și până la hotarul Egiptului», «stăpânea peste țara de dincoace de Râu de la Tisah până la Gaza, peste toți împărații de dincoace de Râu», iar supușii săi «iși aduceau daruri, fiindu-i supuși tot timpul vieții lui», în plus avea pace pretutindeni de jur împrejur. Solomon i-a întrecut pe toți împărații pământului în bogății: dările aduceau anual 30.000 kg aur, «afară de ce se scotea de la negustorii cei mari și din negoțul cu mărfuri, de la toți împărații Arabiei și de la dregătorii țării»; a făcut 200 de scuturi mari de aur bătut care aveau câte 10 kg și alte scuturi mici de aur, pe care le-a pus în casa numită Pădurea Libanului; de căte 2,5 kg; avea un tron de fildeș acoperit cu aur în «șase trepte, și partea de sus era rotunjită pe dinapoi, de fiecare parte a scaunului erau răzimători cu doi lei, și pe cele șase trepte stăteau doisprezece lei de o parte și de alta»; la curtea sa toate paharele și vasele erau de aur curat; corăbiile din Tars îi aduceau, la fiecare trei ani, aur, argint, fildeș, maimuțe și păuni; dispunea de 1400 de care și 12000 călăreți, 40000 de iesle, caii și carele au fost aduse din Egipt; a iubit pe lângă fata Faraonului, 700 de crăiese împărătești moabite, amonite, edomite, sidoniene, hitite și 300 țăiitoare (1001 femei) care i-au abătut inima spre alți Dumnezei, de aceea Domnul s-a mâniat pedepsindu-l cu ruperea domniei de la el, din mâna fiului său Roboam și darea acesteia slujitorului său Ierooboam, cu lăsarea totuși a unei seminții fiului său.

Din cele expuse se constată că Solomon rămâne o personalitate enigmatică între mit și realitate (sunt și păreri că nici n-ar fi existat), punându-și amprenta asupra Orientului Mijlociu: a transformat Ierusalimul într-un vestit centru religios și și literar, a reformat structurile de conducere a statului, devenind simbolul

monarhului înțelept, a dispus de immense bogății, a avut puteri supranaturale asupra oamenilor și spiritelor din aer și din ape, înfințând un ordin magic și mistic.

Existând și o formă feminină SALOMEA:

▫ SALOMEA una din femeile mironosite care L-a slujit pe Isus, mergând până la depunerea Mântuitorului în mormânt, iar Duminica se duse la mormânt dar El încă a venit.

▫ SALOMEA vară a Maicii Domnului soția lui Zevedeu și mama lui Iacob și Ioan, ucenicii Domnului.

▫ Salomea, fiica lui Filip tetrarhul și a Irodiadei, jucând la ospățul lui Irod, îndemnată de mama ei a cerut capul lui Ioan Botezătorul.

Numele se structurează pe consoanele S_L_M_N (limba ebraică nota numai consoanele), dar etimologia pentru SOLOMON continuă să rămână enigmatică. Numele său l-a înfățișat ca un om iubitor de pace: ebr. šalom 'pace', formulă de salut ebraică la întâlnire și la despărțire este «Šalom» !

Citit de la dreapta la stânga ŠALOM devine MOLAŞ, comparabil cu rom. MOALE 'blând, blajin, suav, plăcut', mr., megl. moale, istr. mole, lat. mollis, it, port. molle, prov., v.fr. mol, fr. mou, cat. moll, sp. muelle. BLÂND '(despre oameni) care este omenos' (mr. blândă, megl. blondă, lat. blandus, v.fr. blant, prov. plan, sp. plando) sinonim cu MILOS 'omenos, binevoitor, mărinimos, milostiv' (milă+suf. os). Radicalul cu altă vocalizare «SALMO» citit de la dreapta la stânga este «OM LAS»!

Orașul lui SOLOMON a fost IERUSALIM (= orașul păcii), toponim care în «citirea inversă» devine «MILA SUREI» cu acceptiunea de 'Bunăvoiețea Soarelui'¹⁷ («mila» 'bunăvoieță, bunătate, bunăvoieță și ajutor pe care Dumnezeu le acordă omului, grație divină îndurare etc.' și «sura» 'soare' (cf. scr. suria 'soare', daco-rom. suar/soare). În latină SOL (prima parte din SOLOMON) a fost divinitate arhaică în mitologia romană, adorat ca disc vizibil al Zeului Soare, în imperiu târziu, sub influența cultului mithraic, a fost adorat ca Sol Invictus, a cărui ziua de naștere se sărbătorea la 25 decembrie, Crăciunul creștin la români.

Pe lângă Ierusalim Pământesc există și un «Ierusalim de Sus»¹⁸ sau «Ceresc»¹⁹, care «coboară de sus, de la Dumnezeu»²⁰, «Cetatea Sfântă a Dumnezeului celui viu, locaș al îngerilor și al dreptilor». Sfântul Apostol Pavel spunea creștinilor: «Ci, v-ați apropiat de Muntele Sionului și de cetatea lui Dumnezeu celui viu, de Ierusalimul cel ceresc și de zecile de mii de îngeri și de adunarea sărbătorescă și de Biserică celor întâi născuți, care sunt înscrise în ceruri, și de Dumnezeu Judecătorul tuturor și de duhurile dreptilor celor desăvârșiți»²¹.

- Solomonarii au fost moștenitorii ktistai-lor sau skistai, călugări abstenienți, cu puteri supranaturale și călătoreau prin nori: «Solomonarii, sub forma lor inalterată de creștinism, nu erau considerați că fraternizează cu diavolul,. Nici că recurgeau la mijloace impuse, nici ca fiind dușmani ai spiței umane. Ei nu urmăreau și nu pedepseau pe răi». Există trei faze principale ale personajelor mitologice care premerg Solomonarilor: «1). o fază arhaică, în care balaurul [dragonul] era un demon al apelor, al apelor terestre, al lacurilor de munte (considerate fără fund), ca și al apelor atmosferice, mai ales al norilor capabili de a se ridica, de a pluti și de a se deplasa în aer fără aripi, ca aburii, bruma și ceață; 2). o fază mai înaintată, în care balaurul sălbatic a fost subjugat de magicieni, pentru a-i pune frâu, a-l călări și pentru a stăpâni prin intermediul lui norii și mai ales furtunile. Acesta era cazul atestat de Strabon, al ktistai-lor sau skistai-lor geto-daci, considerați pentru aceasta drept călători în nori; 3). O fază mai recentă, în care balaurul [dragonul] a fost botezat în sensul că el a fost atribuit S. Ilie, singur sau cu intermedier al bunului Dumnezeu. Probabil, în faza a doua, magicienii s-au, în terminologia folclorică română, Solomonarii au abuzat de puterea lor și au folosit balaurii împotriva oamenilor, de aici apariția unei noi categorii de magie albă, aceea a anti-solomonarilor, care au stăpânit nu numai balaurii, ci de asemenea și pe Solomonari, pentru a-i constrânge la acțiuni exclusiv favorabile oamenilor. Solomonarii și anti-solomonarii au persistat, ca și balaurii, îndelung timp în spațiul carpato-danubian, cu toată apariția și învățăminte, profund diferite, ale bisericii creștine»²². Mitul Solomonarilor s-a modificat prin alterarea personajului mitic, din daimon în demon și prin transformarea legendei Solomonarilor în Sântilie ca purtător al norilor, furtunilor și ploilor.

□ În «Ciclul Solomonian» / «Ciclul lui Preminte Solomon», legenda îl înfățișează pe Solomon ca «poet, vizionar, proroc, moralist, naturalist, vrăjitor, medic» menționa I. A. Candrea, iar Flavius Iosephus l-a descris în latină ca vrăjitor și vraci, care cunoștea numele demonilor, îi izginea din trupurile oamenilor și

făcea minuni cu ei. Din literatura latină motivul lui Preminte Solomon a pătruns mai târziu în literatura arabă; el poseda multe obiecte magice, cu care practică magia albă și magia neagră: «un covor magic cu care călătorește în văzduh, opinci magice cu care mergea pe mare ca pe uscat, o căciulă magică care îl făcea nevăzut chiar dracului, un bici magic cu care când trosnea împărăția pe dușmanii lui, o oglindă fermecată în care vede tot ce se petrece în lume și un inel cu anagrama lui în chip de pecete, cu care ce atingea se făcea nevăzut, obiectele sau făpturile dinaintea lui».

Solomonar a fost tradus de Waigand prin «Zauberprophet», descriind unele legende despre legătura dintre balauri și Solomonari.

Parte din cercetători consideră că Solomonarii, numiți și SALMANI, au filiație directă cu Salmoxe: sintagma SALMAN este formată din radicalii sal + man, derivat din Zal rădăcina numelui divin Zalmoxe, care înseamnă Zeul Moș, demonstrând că solomonarii sunt preoți zalmoxieni; particula «man» are sensul de '(om) mare'. «Iată cum omul și divinitatea se reunesc pentru a da naștere, în forma legendei, inițiatului cunoșător al tainelor lumii și a celor de dincolo de lume! Revenind și privind dintr-un alt punct de vedere, vedem că însuși Zamolxe avea ca epitet de onoare ce-l desemna ca și creator al oamenilor numele de OM. Prin urmare, numele salman dat solomonarilor, nu are nimic de-a face cu istoria și spiritualitatea ebraică și nici o filiație cu regele iudeu Solomon, ci desemnează omul care a trecut cu brio etapele inițierii zamolxiene, ajungând să se asimileze cu zeul, prin moartea inițiatrică înfăptuită prin aruncarea în cele trei sulițe de care amintește Herodot; și tocmai la această inițiere supremă face referire la ascensiunile cerești amintite de tradiția legată de solomonari» (Sacerdoți populari - Salmanii).

În credința geto-dacilor, zeul principal sau suprem (potrivit scriitorilor antici) era Salmoxis/Zalmoxis. De mai multe ori «părintele istoriei» a consemnat divinitatea cu inițiala sigma (Σ): SALMOXIS: «Salmoxis fiind doar un muritor a fost rob în Samos, și anume al lui Pitagora, care era fiul lui Mnesarchos. După aceea, ajungând liber, strânsese bogății mari și, după ce se îmbogățî, se întoarse în patria lui. Întrucât traci erau foarte nevoiași și săraci cu duhul, Salmoxis acesta cunoșător al felului de viață ionian și al unor deprinderi mai cumpănite decât cele trace, întrucât avuseseră legături cu grecii și cu Pitagora, un însemnat gânditor al acestora a clădit o casă pentru adunările bărbătilor, în care (se spune) îi primea și îi punea să benzhetuască pe fruntașii țării, învățându-i că nici el, nici oaspeții săi și nici unul din urmașii acestora nu vor muri, ci vor merge într-un anume loc unde vor trăi pururi și vor avea parte de toate bunățările. În vreme ce săvârșea cele amintite și spunea lucruri de felul acesta, el a poruncit să i se clădească o locuință subpământeană. Când a fost gata, (Salmoxis) a dispărut din mijlocul tracilor și, coborând el în locuință lui de sub pământ, a trăit acolo vreme de trei ani. Traci doreau mult să-l aibă jelindu-l ca pe un mort. În al patrulea an, el le-a apărut și, astfel, Salmoxis făcu vrednice de crezare învățăturile lui. În privința lui Samoxis și a locuinței sale subpământene nici eu nu resping cele spuse, dar nici nu le dau crezare prea mult; mi se pare, însă, că el a trăit cu mulți ani înainte de Pitagora. Fie Salmoxis om ori vreo divinitate... Iată cum se cred nemuritori getii: ei cred că nu mor și că cel care dispăre din lumea noastră se duce la Salmoxis. Unii din ei îi mai spun și Gebeleizis. Tot în al cincilea an ei trimite la Salmoxis un sol, tras la sorți, cu poruncă să-i facă cunoșcute lucrurile de care, de fiecare dată, au nevoie. Iată cum îl trimite pe sol. Unii din ei primesc poruncă să țină trei sulițe (cu vârful în sus), iar alții, apucând de mâini și de picioare pe cel ce urmează să fie trimis la Salmoxis și ridicându-l în sus, îl azvârle în sulițe. Dacă străpuns de sulițe acesta moare, getii socot că zeul este binevoitor. Iar dacă nu moare, aduc învinuiri solului, zicând că e un om ticălos și, după învinuirile aduse, trimite un altul, căruia îi dau însărcinări încă fiind în viață. Aceiași traci, când tună și fulgeră, trag cu săgețile în sus, spre cer, și amenință divinitatea (care provoacă aceste fenomene), deoarece ei cred că nu există un alt zeu în afară de al lor»²³. Istoricul Herodot a trăit în secolul al V-lea a.Chr. (cca. 484-425 a.Chr.) și s-a «documentat» în călătoriile pe care le-a făcut în Asia, în Africa, în sudul Italiei și pe Marea Neagră, ajungând până la Olbia/Odesa și Bosforul Cimmerian/Peninsula Crimeea. Informațiile transmise le-a preluat de la locuitorii din coloniile grecești de pe țărmul Pontului Euxin/Marea Neagră. După cum mărturisește autorul: «Așa cum am aflat eu de la elenii care locuiesc pe țărmurile Helespontului și ale Pontului Euxin»²⁴.

Trăind în perioada imediat următoare lui Herodot, Platon (427-347 a.Chr.), în scrisorile sale, ne-a transmis numele divinității tot sub forma Salmoxis²⁵.

După mai bine de jumătate de mileniu, în secolul al III-lea p.Chr., Porphyrios (232-304 p.Chr.), care cunoștea opera lui Platon despre a cărui viață a scris, a menționat divinitatea cu consonanta inițială «Z»: Zalmoxis. Considerăm că a făcut-o intenționat pentru a prezenta etimologia dorită.

Trăind în același secol cu Herodot, fiind mult mai Tânăr și cunoscând opera «părintului istorei», Hellanicos a consemnat divinitatea sub forma de ZAMOLXIS. După câteva secole, o serie de autori precum Mnaseas (sec. II a.Chr.), Diodor din Sicilia (cca I a.Chr.), Strabon (63 a.Chr. 29 p.Chr.), Apuleius (sec. II p.Chr.), Lucian din Samosata (125-192), Clamans din Alexandria (150-216) și Origene (185-255), reluând relatările privind religia geto-dacilor, au preferat denumirea de Zamolxis. Fără a mai menționa și alți autori, amintim doar fragmentul păstrat din lucrarea Despre ortografie a grămăticului Herodian care consemna: «Zamolxis se mai spune și Zalmaxis și Salmaxis».

În a doua jumătatea a secolului al XVIII-lea, Simon Pelloutier a făcut câteva constatări, considerând suspectă relatarea lui Herodot și a autorilor care i-au urmat²⁶.

«Pentru a lămuri ceea ce este confuz și incompatibil în aceste relatări diferite, trebuie amintită aici o reflecție ce s-a făcut în altă parte.

1. Geții dădeau numele de Zamolxis zeului suprem. Istoricul Mnaseas spunea că «geții îl serveau pe zeul Saturn sub numele de Zamolxis». Se găsește aceeași remarcă și la Hesychios. După ce a relatat ceea ce spunea Herodot că aflat de la grecii stabiliți de-a lungul Pontului Euxin, și anume că Zamolxis fusese sclavul lui Pitagora, el adăugă: «Alții pretind, totuși, că acest nume desemnează pe zeul Saturn». Se vede bine că Saturn aici este Teut-ul sau Odin-ul popoarelor scitice și celtice, pe care îl numeau cel mai vechi dintre zei și căruia îi oferea victime umane.

Porphyrios găsise undeva că Zamolxis al geților prezida războiul și din această cauză el l-a socotit ca Hercule al grecilor. S-a arătat în altă parte că, potrivit teologiei celților, zeul suprem prezida războiul, astfel încât nu trebuie să fim surprinși că între diversele nume sub care l-au desemnat străinii i s-au dat și cele de Marte și Hercule. Acestui Zalmoxis geții îi sacrificau oameni, numeau aceasta a trimite un mesager la Zamolxis, deoarece credeau că toți cei care mureau de o moarte violentă mergeau să-l găsească pe Odin în Valhalla. Amintim apoi un pasaj din Lucian, în care este introdus Anacharsis rugând un scit pe care l-a întâlnit la Atena să-l primească în casa sa, implorându-l prin invocarea lui Zalmoxis și a spadei sale. Este evident că în acest loc Zamolxis desemna zeul pe care sciții îl serveau cu prisosință, în numele căruia ei jurau și al căruia simbol era o spadă.

2. Geții mai dădeau numele de Zamolxis și Suveranului Pontif, care prezida cultul acestui zeu. Acest lucru reiese cu claritate dintr-un pasaj din Strabon, pe care am avut ocazia să-l redăm în întregime și la care îi trimitem pe cititori. El relatează că «Zamolxis care fusese sclavul lui Pitagora și devenise celebru printre geți prin prezicerile sale, îl convinse pe rege să-l asocieze la guvernare ca pe un fidel interpret al voinței zeilor. În consecință, el fu declarat întâi sacrificator al zeului pe care geții îl serveau cu preferință, apoi primi, de asemenea, și numele de zeu. Din vremea aceea se găsea totdeauna în mijlocul geților câte un om cu caracterul lui Zamolxis, care îl asista pe rege cu sfaturile sale și căruia poporul îi dădea numele de zeu». Evident, în acest pasaj este vorba de un suveran pontif care, purtând numele zeului al căruia reprezentant era, trimitea acest titlu succesorului său, cu sarcina pe care o avusesese el.

Trebuie spus același lucru despre pasajul lui Platon, în care este introdus un medic trac spunându-i filozofului grec: «Zamolxis, regele nostru, care este zeu, spune că nu trebuie să promiți că vei vindeca bolile de ochi, dacă nu tratezi în același timp întregul cap». Pontiful care a pronunțat această judecată este numit rege, pentru că regele îl asocia la guvernare și numele său se găsea în fruntea tuturor edictelor, alături de cel al suveranului. El mai purta și numele de zeu, fiindcă acest titlu era atașat demnității sale și fiindcă geții primeau răspunsurile sale ca pe niște oracole ale zeului însuși, al căruia reprezentant era.

Să tragem acum concluziile noastre. Deoarece geții dădeau numele de Zalmoxis nu numai zeului suprem, ci și șefului druzilor lor, nimic nu ne împiedică să spunem că legiuitorul geților era un filozof celebru, care primise numele de Zalmoxis atunci când se acordase demnitatea de suveran pontif al națiunii sale. Despre acest filozof este vorba în pasajul lui Diodor din Sicilia, care spune că Zamolxis se lăuda că a primit de la zeița Vesta legile pe care le dădu geților. Iar acest legiuitor, înțelegând că doctrina pedepselor ca

doctrină a recompenselor unei alte vieți era cel mai ferm sprijin al legilor, n-a cruțat nimic pentru a-i da curs. Poate că pentru a reuși mai bine, el făcu uz de şiretlicul care i-a făcut pe compatrioții săi să credă că murise și a înviat peste trei ani. În sfârșit, n-am vrea să se nege în mod absolut că Pitagora ar fi avut un discipol care, făcând avere în țara lui, a fost desemnat ca sacrificator al zeului suprem și primi, în consecință, numele de Zamolxis, în locul numelui pe care-l avuse mai înainte de la Tales.

Dar grecii au făcut aici două greșeli considerabile. Întâi, ei l-au confundat pe zeul Zamolxis cu sacrificatorii care îi purtau numele. Ei au atribuit acestor sacrificatori ceea ce trebuia aplicat zeului, al căror exponenti erau. Ei au spus, de exemplu, că getii ofereau sacrificii, adică victime omenești lui Zalmoxis, care fusese sclavul lui Pitagora și îl considerau drept zeul Saturn. De asemenea, au susținut că acest sclav, convingându-i pe getii că sufletul este nemuritor și dându-le legi, a fost recunoscut drept cel mai mare dintre zei. Toate acestea sunt născociri. S-a arătat în altă parte că getii nu cunoșteau deloc această apoteoză în virtutea căreia un om mare este așezat după moarte în rândul zeilor. Ei dădeau pontifilor lor numele de zeu încă pe când erau în viață și când îndeplineau, de fapt, funcțiunile cu care erau însărcinați. Succesorul Pontifului îi moștenea, de asemenea, și titlul.

Cealaltă greșeală a fost că nu au acordat destulă atenție celor remarcate de Herodot, anume că filozoful Zamolxis, care propovăduise grecilor dogma nemuririi sufletului, trebuia să fie mai vechi decât Pitagora. În mod efectiv, dacă Zamolxis ar fi discipolul lui Pitagora, el ar fi trebuit să fie aproximativ contemporan cu Herodot, care se născuse la începutul celei de-a LXXIV-a Olimpiade, treisprezece, paisprezece ani înaintea morții lui Pitagora, pe care Hermippus o calculase a fi fost pe la mijlocul celei de-a LXXVII-a Olimpiade. Ori, dogma nemuririi sufletului era mult mai veche printre traci. Era, aşa cum s-a arătat, unul dintre punctele doctrinei lui Orfeu, care trăise cu nouă, zece secole înaintea lui Herodot; și, deoarece legile getilor existau deja pe vremea lui Anacharsis, nu era posibil ca legiuitorul acestui popor să fi fost discipolul lui Pitagora. În mod cert, Lucian n-a judecat bine. El pretinde că Zamolxis, sclavul lui Pitagora, a fost așezat printre zei de către getii și îl introduce pe Anacharsis implorând pe unul dintre compatrioții săi în numele zeului Zamolxis să-i dea adăpost. Pitagora nu se născuse decât cățiva ani după ce Anacharsis sosise la Atena. Strabon nu trebuia să spună că getii respectau, pe vremea sa, legea pe care le-o dăduse Zamolxis, discipolul lui Pitagora, de a se abține de la consumarea cărnii animalelor. Această superstiție fusese introdusă la încă în vremea lui Orfeu. Trebuie să ne menținem, deci, la ceea ce spune Herodot, și anume că Zamolxis al getilor trebuie să fi fost mult mai vechi decât Pitagora.

Cu privire la etimologia numelui Zamolxis, pe care unii l-au scris Zalmoxis sau Salmoxis, nu se poate spune nimic sigur, deoarece acest cuvânt este dedus dintr-o limbă care ne este aproape necunoscută. Strabon observă că insula Samos (în care tracii avuseseră un sanctuar celebru) își primise numele de la munții înalți care o acoperă și că oamenii din partea locului îi numesc în limba lor Samnos. S-ar putea, deci, ca Zamolxis să-l indice aici pe zeul Tis, care era adorat pe una din înalțimile acestor munți. Dacă această etimologie nu-i place cititorului, el ar putea să-și arunce ochii pe indicațiile lui Porphyrios. Etimologiile se aseamănă destul de mult cu norii în care poporul descoperă cai, care, armate care se bat, împreună cu toate celealte figuri pe care o imaginează rănită poate să le-o dea» (pp. 375-372).

Strabo făcuse o afirmație care n-a fost luată în seamă: «Zeul suprem dacic este fără nume, fără calificare».

Pelasgii nu aveau la început nume speciale pentru divinitățile lor, ci le numeau simplu Θεούς [Theos]27 deus, zeys / zeus cu formele sale Dis, Deis (eolic) Sdeis/Sdeus (beotic).

Încă din vechime s-a încercat găsirea unei etimologii pentru Salmoxis/Zalmoxis. Astfel, Porphyrios (232-304 p.Chr.) menționa că a fost “numit Zalmoxis, deoarece la naștere i se aruncase o piele de urs. Tracii numesc pielea (aceasta) «salmos»”²⁸. Nu știm dacă tracii numeau pielea de urs «zalmos» (poate palmos sau pial[m]os), dar presupunem că Porphyrios, cunoscând opera filozofului, a știut că Pitagora a consegnat teonimul Salmoxis. De altfel, tot Porphyrios menționa că “unii mai spun că numele de Zalmoxis înseamnă «bărbat străin»”, ceea ce înseamnă că nu avea încredere în etimologia propusă.

În elita cercetătorilor moderni care s-au ocupat de religia și zeitatea supremă a geto-dacilor se numără: A. Xenopol, V. Pârvan, N. Iorga, W. Tomaschek, E. Rhode, I. I. Russu, M. Eliade, R. Vulcănescu, I. H. Crișan,

A. Vraciu, I. Pachia-Tatomirescu, A. Berinde s.a.

Pentru Zalmoxis cercetătorii moderni au emis mai multe etimologii dintre care cele mai interesante sunt:

1. Teonimul Zalmoxis este format din: zal 'zeu' + mox = mos, moş + is (terminație) și ar fi avut accepțiunea de 'zeul moş'29.

2. Într-o formă nouă, aceeași ipoteză presupune teonimul format din Zal-mox-is. Prima parte ar avea accepțiunea de 'zeu' zal, zel, zil (eventual zer) ca și zios și dios 'zeu', iar al doilea element, mox, ar avea accepțiunea de 'moş', păstrat în română și albaneză. Zalmoxis ar avea accepțiunea de 'zeu strămoş' precum Deus Vetus, Deus Parens, Deus Avus (A. Pandrea).

3. Zalmoxis ar avea la bază radicalul zelmos, o formă elină coruptă a unui cuvânt tracic ce se referă la 'cer, boltă cerească, marginea, capătul lumii'. Zalmos a dat rom. 'țărm' (A. Riza).

4. Zalmoxis este format din Zal-mox-is, în care zal/sal ar însemna 'soare', iar mox 'moş', sintagma având accepțiunea de 'Soarele Moş'30.

5. Divinitatea a avut forma Zamolxis comparabilă cu traco-frigianul zemel-, Semele, Zamol-, la căruia bază stă i.e. g'hem-e/ol-, din radicalul primar g'hem, variantă a lui g'hdhem = pământ, în cuvintele: avestic. zam, lit. ziame, v.sl. zemlja... iar baza zamol duce la o soluție etimologică desăvârșită31.

Polemica etimologică nu a dus la rezultatele scontate, nici una dintre ipoteze nereușind o soluție acceptată de specialiști. La eșecurile privind etimologia se adaugă și dificultățile în stabilirea acestui personaj mitic: om, zeu, filozof, rege, profet, mare preot și reformator religios, legislator, mag sau medic psihoterapeut? Dar și ca zeitate este controversat: zeu celast (V. Pârvan), zeu uranian (M. Eliade), zeu htonic (I.I. Russu), zeu urano-solar (H. Daicoviciu, I.P. Tatomirescu), zeu totemic întruchipând ursul (Romulus Vulcănescu), zeul carpatic al nemuririi (A. Busuioceanu), zeu mesianic etc. Zeul getic a fost identificat cu Cronos (Naseas spune că la geti este cinstit Cronos și că el poartă numele de Zamolxis), cu Sabazius sau cu Dionysos.

Pentru determinarea etimologiei trebuie luate în considerare:

- a. Numele real al «părintelui istoriei».
- b. Forma getică a numelui.

a. Dacă nu s-ar fi păstrat Istoriile, probabil că numele Herodot ar fi fost dat uitării. De altfel, sunt relativ puține informațiile despre «părintele istoriei». Se pare că s-a născut în anul 484 a.Chr. la Halicarnas în Asia Mică, a trăit în Samos, apoi la Atena, iar din anul 444 a.Chr., odată cu întemeierea coloniei Thurioi, va rămâne aici până la sfârșitul vieții (425 a.Chr.). Numele lui Herodot a rămas unicat în decursul timpului.

Opera lui Herodot a fost tradusă în limba română în anul 1645 de către logofătul Eustratie, în timpul lui Vasile Lupu. Un manuscris a fost descoperit în anul 1908 de N. Iorga la Mănăstirea Coșula, lângă Botoșani. Era o copie executată în anul 1816 «de Ion Feciorul lui Tudor(i) blănariul din Botoșani». Manuscrisul legat în piele avea însemnarea Istorie lui Irodot32. Hazard sau miracol? IRODOT în citirea inversă este TODORI (Tudor blănariul din Botoșani al căruia fiu, Ion, a copiat manuscrisul). Se constată că HERODOT în citirea inversă este TODORE. Litera «H», fiind o aspirantă, nu se citea. Așadar, autorul Istoriilor a fost TODOR din Halicarnas sau din Samos, Atena sau Turioi.

La români s-a conservat numele de Tudor, Todor, Toader, Todiriță etc. Onomasticul a fost răspândit până în Anglia, al cărei tron a fost ocupat și de dinastia Tudor-ilor.

b. Mare parte din cercetători îl consideră pe SALMOXIS un zeu celast. Salmoxis «a clădit o casă pentru adunările bărbaților, în care îi primea și-i punea să benchetuiască pe fruntașiții țării, învățându-i că nici el, nici oaspeții săi și nici unul din urmașii acestora nu vor muri, ci vor merge într-un anume loc unde vor trăi pururi și vor avea parte de toate bunătățile /.../. Iată cum se cred nemuritori getii: ei cred că nu mor ci acel care dispare din lumea noastră se duce la zeul Salmoxis. Unii din ei îi mai spun și Gebeleizis. Tot la al V-lea an ei trimit la Salmoxis un sol, tras la sorti, cu poruncă să-i facă cunoscute lucruri de care, de fiecare dată, ei au nevoie. Iată cum îl trimit pe sol. Unii din ei primesc poruncă să țină trei sulițe (cu vârful în sus), iar alții, apucând de mâini și picioare pe cel care trebuie trimis la Salmoxis și ridicându-l în sus, îl azvârle în sulițe. Dacă străpuns de sulițe acesta moare, getii socot că zeul lor le este binevoitor»33.

La hitiți, HALMASUITTA era zeul tronului celast (sau divinizarea tronului însuși), zeu de pură

valoare simbolică, patronând Cerul și, fără a interveni în producerea lor, fulgerele. În timpul regelui Anita, HALMASUITTA a devenit zeul hitit principal, cultul său a înlocuit treptat vechiul cult al zeului SIUSUMMI³⁴. Divinitate enigmatică, zeul SIUSUMMI a fost amintit în legătură cu foametea din Hattussa (zeul SIUSUMMI a dat-o zeului Halmasuitta). Zeitaile hitite conțin rădăcina e.i. SUS, sub formele SIUS (zeul Siussiumm 'în sus') și SUITTA (Halmasuitta 'în cer/suit/în cer').

Interesantă este și afirmația potrivit căreia, în Tracia, Soarele și Liber sunt socotiți ca aceeași divinitate. Ei (tracii) îl numesc Sebadius și-i închină un cult magnific. Pe colina Zilmissus se înalță, în cinstea aceluiași zeu, un templu rotund având acoperișul deschis în partea de mijloc. Forma rotundă a templului sugerează forma acestui astru; și prin vârful acoperișului lumina străbate ca să se vadă că Soarele luminează toate, revârsându-și razele din înaltul cerului, iar când răsare el, toate pot fi cuprinse cu privirea³⁵. Bun cunoscător al religiilor antice, Macrobius (a trăit în a doua jumătate a secolului al IV-lea și în prima jumătate a secolului al V-lea) nu amintește nimic despre teonimul Zalmoxis, în schimb prezintă un munte (colină) Zilmissus (evidență o formă pentru Zalmoxis) pe care este înălțat un templu. Oronimul Zilmissus este deosebit de important în încercările de elucidare a denumirii Zalmoxis.

Grecii niciodată nu transmitneau exact, nici măcar în consonanță apropiată, numele străine: Zoroastres în loc de Zarathustra, Ahrimanes în loc de Ahra Mainyu, Osiris în loc de User etc. Tot astfel, forma Salmoxis a fost o adaptare greacă, iar Zalmoxis, Zamolxis coruptele la autorii ulteriori lui «ERODOT/TODOR».

Pentru SALMOXIS sunt necesare corecturile:

Consonanta «x» din Salmoxis a fost sigma (s). La aceeași concluzie au ajuns și alții cercetători. N. Densușianu, A. Pandrea, I. Pachia Tatomirescu și alții au considerat că ar fi fost «ş» (oricum nu «x»). Vom da un singur exemplu: Aleșandru/Alexandru.

Vocala «i» din Salmoxis este o formă grecizată pentru vocala «u». Schimbarea vocalei «u» în vocala «i» a fost prezentă mai târziu în secolul I a.Chr. și la Roma. Așa, bunăoară, într-o inscripție a lui Caius Caesar s-a acceptat litera «i» acolo unde cei vechi aveau «u» («u» vechi = «i» nou): optimus/optimus, maximus/maximus. Mai înainte (vide supra) a fost citat oronimul Zilmissus pe care l-am apropiat de Zalmoxis.

După corecturile făcute rezultă:

Getic: SALMOSUS

Grec (după ERODOT/TODOR) SALMOXIS

Extraordinar! În citirea inversă (vide supra HERODOT/TODOR) în limba VALACĂ/ROMÂNĂ:

SALMOSUS va da

SUS OM LAS!

Cine să fi cunoscut limba valacă/română în secolul al V-lea a.Chr.? În acel secol limba latină se vorbea doar la Roma și în ținutul Latium. În limba latină sintagma:

SUS OM LAS ar fi fost
SUSUM (=SURSUM) HOMINEM LAXO.

Se constată o înrudire între limba getă și latină, dar (cel puțin în acest caz) apropierea între getă și valacă/română este evidentă. Dacă dezlegarea este corectă, în limba getă a existat sintagma: SUS OM LAS. Nu știm dacă «părintele istoriei» a consemnat sintagma sub forma SALMOSUS/SALMOXIS sau dacă a fost greșit copiată de un scrib antic.

Adverbul SUS din limba română este considerat a-și avea originea în lat. susum (= sursum) care înseamnă 'în sus, sus': «SUS» adv. 1. Într-un loc situat la o înălțime mai mare decât altul; la înălțime; deasupra. 2. În direcție verticală, în înălțime; deasupra. 3. În cer, în rai ☰ De sus din cer, 'de la Dumnezeu', Cel de sus 'Dumnezeu' 4. muz. Înălțat, ridicat. Lat susum (= sursum), mr. (n)sus, megl. (an)sus, istr. sus, vegl. sois, it su(so), calabr., prov., v.fr., cat. sus, sp. port. suso. Derivat s.m. susean 'muntean, locuitor de pe un platou'.

În limba valacă/română, SUS are accepțiunea și de 'în CER', 'în RAI', iar «Cel de Sus» este Dumnezeu: «CER (2), ceruri», s.n. 1. Spațiu cosmic nesfârșit în care se află astrii; (mai ales) parte din acest spațiu văzută deasupra orizontului, care are o formă aparent emisferică; boltă cerească. 2. Aer, văzduh, atmosferă. 3. Rai, eden, paradis (s.n.). Lat. caelum, mr. megl. șer, istr. cer, alb. kjelj, it. sp. cielo, prov. cat. cel, fr. ciel, port. ceo (DEX, s.v.).

Limba daco-română dispune de omonimele CER 'boltă' și CER 'arbore': «CER (1), ceri», s.m. Arbore mare (*Quercus cerris*) din familia fagaceelor, înalt până la 30 m, înrudit cu stejarul, cu frunze pielioase, bogate și cu fructele ghinde, foarte căutat ca lemn de foc. Lat. *Cerrus*36. Mr. țer, istr. cer, alb. kjar, it. cerro (it. din sud cerza, cf. toponimul toscan Cerreto). Din daco-română a fost preluat de magh. cser, bg., srb., cer, slov. čer(a). Derivate: s.n. ceret 'stejăriș', s.f. ceroaică (*Quercus ilex*) 'stejar de piatră'37.

Al doilea cuvânt al sintagmei, rom. OM, se consideră a-și avea originea în lat. homo, mr. om, oamini, megl. (u)om, oamini, istr. om, șomiri. Cuvântul se regăsește în toate limbile române (it. uomo, calabr. șmu, pl. uomini, fr. homme, sp. hombre, port. homem, sursilvană um, engad. hom, vegl. yomno, log. ómine, v. prov. om), dar cele mai apropiate ca formă de cea din valacă/română sunt lad. dolom. om și friulan. om. În latină, subst. homo are și înțelesul de 'muritor'. Există posibilitatea ca și în limba getă să fi avut același sens. În acest caz, «SUS OM LAS» ar fi putut să însemne «SUS MURITOR LAS».

Verbul LAS (inf. a lăsa), ultimul cuvânt al sintagmei, este considerat din lat. laxare 'a lărgi, a mări, a întinde, a dezvolta, a prelungi, a amâna, a desface, a destinde, adezlegă'. Este unul din cuvintele existente în toate limbile române: it. lasciare, fr. laisser, sursilv. lascar, engad. lascar, lad. dolom. lashe, friulan. lassâ, sp. dejar, port. deixar. Cea mai apropiată formă de cea getică și valacă/română este cuvântul friulan lassâ 'a lăsa'.

Din sintagma analizată se deduce:

a. Limba getă are afinități deosebite cu limba latină.

b. Limba getă a transmis limbii române un mare număr de cuvinte care urmează a fi depistate. Este de presupus că unele inscripții și alte consemnări în limba getă ar putea fi dezlegate utilizând limba valacă/română.

c. Geții credeau în «nemurirea sufletului». Deși nu se cunoaște numele zeului celest get (momentan nu este nimerit să-l dezvăluim), în sintagma «SUS OM LAS» este de presupus că se ascunde «DOMNUL/DUMNEZEUL» geților. Domnul îi primește pe «geții nemuritori» în «Raiul din Cer» “înținut unde supraviețuiesc veșnic, (și) vor avea parte de toate bunurile”38.

Câtă dreptate avea cercetătorul Negebaur (la mijlocul sec. XIX) care menționa că: «Filozoful Celsius compară religia creștinilor cu aceea a lui Zaloxes, a daco-geților care au continuat să formeze un imperiu puternic».

Interesantă este și părerea cercetătorului maghiar Huszti András care la sfârșitul secolului al XVIII-lea afirma: «Zalmoxe a trăit înaintea nașterii domnului Christos în anul 1402 i.e.n., printre geții din Sciția»39. Fără a cunoaște sursa de informare, afirmația cercetătorului maghiar face posibilă existența la mijlocul mileniului II a.Chr. a sintagmei «SUS OM LAS SALMOSUS / SALMOXIS», atunci când nu se întemeiașe Roma (!), «cetatea eternă»40.

Sintagma «SUS OM LAS» în citirea de la dreapta la stânga «SALMO SUS» 'PACE SUS'!

Zeul hitit SIUSUMMI, o zeitate enigmatică amintită că a dat cetatea Hattussa (în citirea inversă: a-sutta) zeului Halma-suita. Treptat cultul zeului Halmasuita l-a înlocuit pe cel al zeului Siusummi. Dacă la început zeul Halmasuita 'PATRONA CERUL', cel care dispunea de fulgere fără a interveni în producerea lor, în timpul regelui Anitta a fost divinitatea principală a hitiților. Surprinde că atât divinitățile Sius-umi, Halma-suita, cât și toponimul Hattusa (în citirea de la dreapta la stânga a-sutta) conțin în componența lor radicalul SUS, cu o formă SUTA, având atât accepțiunea de 'SUS ÎN CER', cât și cea a numărului cardinal «sută/100».

Halmasuita este frapant de apropiat de SALMOXIS. Ultimul „teonim” este o stâlcire a 'părintelui istoriei' sau a copiștilor antici care au transmis SALMOXIS în loc de SALMOSUS. În citirea de la dreapta la stânga (citirea inversă) se obține sintagma: SUS OM LAS ! Incredibil, sintagma SUS OM LAS este în limba valacă/daco-română, consemnată de Herodot în secolul al V-lea a.Chr. Să fi cunoscut «părintele istoriei» limba noastră? Surprinde, dar răspunsul îl găsim în antroponimul ERODOT (unicat în istoria

omenirii) care în citirea de la dreapta la stânga (citirea inversă) este TODORE/TODOR ! «Aşa-zisul teonim Salmoxis», un fals dezlegat după 2500 de ani!

Sintagma analizată este verificabilă printr-un alt zeu traco-get: Dionysos. Între cultele care au fost răspândite și la traco-geto-daci, privitoare la orfism, se detașează cultul lui Dionysos și Sarapis.

De origine miceniană sau phrigiană, cultul lui Dionysos a rămas misterios. Cunoscut ca zeu al fructelor, al vegetației, al viaței de vie, vinului și beției, Dionysos are o origine incertă: Zagreus, fiul lui Zeus rezultat din însotirea cu Persephone, a fost ucis de Titani, dar a fost renăscut de tatăl său sub numele de Zagreus-Dionysos; într-o altă variantă, născut prematur de către Semele, Zeus a fost nevoit să-l poarte în propria coapsă până la nașterea firească. În Dicționar de simboluri, Jean Chevalier și Alain Gheerbrant susțineau importanța acestui cult: «În lumea greacă, întruchiparea cea mai deplină a sacrului este Dionysos, întotdeauna asociat cu imaginea șarpelui. Guthrie preciza în același timp că apogeul cultului dionisiac coincide, în Grecia, cu acela al literaturii și că cel mai mare dar al lui Dionysos era simțământul unei totale libertăți. Astfel, Marele Eliberator apare, istoricește vorbind, în momentul în care, odată cu perfecționarea scrierii, în cetate are loc triumful Logosului. Extazele colective, transele, posedarea răzvrătiri ale șarpelui ființei apar astfel ca o revanșă a naturii asupra Legii, fiică a rațiunii și care încearcă să o asupreasă. Avem, altfel spus, de-a face cu o reîntoarcere la armonie prin exces, la echilibru printr-o nebunie tranzitorie; cu o terapeutică a șarpelui. Desigur, extazele, transele și posedarea existau dinaintea venirii lui Dionysos; ele se născuseră odată cu religiile naturale și cultul Marilor Zeițe htoniene care aveau drept atribut șarpele. Dar în momentul istoric în care la Atena prind contur gândirea și societatea modernă, ele cunosc o asemenea fervoare încât își vor pune pentru totdeauna pecetea pe lumea aceasta în care societatea se înstăpânește tot mai mult asupra omului. Această necurmată dorință de eliberare a naturii umane de sub dictatura rațiunii va duce la apariția sectelor gnostice, a confreriilor care luptă împotriva procesului intentat șarpelui: nici o făptură, pe pământ, nici în infern, n-a luat naștere fără șarpe, proclamă gnosticii secolului al III-lea, iar ofiții care până și prin nume își mărturisesc credința adaugă: Noi venerăm șarpele căci Dumnezeu l-a făcut pe el cauză a Gnozei pentru omenire. Nu închipuie oare măruntaiele noastre, mulțumită cărora ne hrănim și trăim, niște șerpi? Această analogie, care amintește aceea dintre șarpe și labirint, anticipatează în mod surprinzător descoperirile moderne cu privire la fundamentele psihismului. Ea lămurește în același timp originea practicilor divinatorii ce se bazează pe cercetarea măruntaierilor. Unele societăți animiste, pe care lumea modernă încă nu le-a distrus, continuă să întrețină acest curent de gândire paralel, transformat, în alte părți, prin forța lucrurilor, într-un ezoterism steril.

Toate aceste lucruri sunt cuprinse și pe deplin explicate în imagini de povestea lui Dionysos însuși. Potrivit tradițiilor cretană, frigiană și, în cele din urmă orfică, el se naște, sub numele de Zagreus sau de Sabazio, din împreunarea dintre Zeus și Persefona, adică dintre suflet și spirit, dintre cer și pământ. Tradiția mai spune că, spre a realiza această uniune, Zeus s-a transformat în șarpe. Altfel spus, spiritul, deși divinizat, recunoaște anterioritatea increatului primordial, din care însuși s-a născut și în care trebuie să se cufunde din nou pentru a se putea regenera și a rodi. Dar Dionysos mai este și inițiatul prin excelență, care va trebui să se sacrifice ca să renască și ca să acționeze. El va fi de aceea sfâșiat de către Titani, apoi va Renaște prin voința reafirmată a lui Zeus, Spiritul. Abia atunci vor putea bacantele și alaiurile de posedați, ca și Athena, să apuce șarpele cu mâna. Tânărul poveștii este limpede, șarpele nu este în sine bun sau rău, ci posedă ambele valențe, căci făptura șarpelui a fost o forță mare. Lucrul acesta îl înțeleg bine savanții cunoscători ai naturii; ei știu că șarpele este remarcabil prin îscușința lui, și că făptura lui ascunde virtuți. Șarpele nu este medic, ci medicina însăși așa trebuie înțeles caducelul, al cărui băț este făcut spre a fi apucat cu mâna. Spiritul este terapeutul care trebuie să-l încerce mai întâi pe el însuși, ca să înevețe să-l folosească apoi în binele corpului social. Astfel, în loc să tămaduiașcă, el ucide, în loc să armonizeze raporturile dintre ființă și rațiune, el aduce dezechilibru și nebunie caracterială. De aici, importanța Călăuzelor spirituale, conducători ai confreriilor inițiatice. Aceștia sunt întrucâtva terapeuți ai sufletului în sensul etimologic al termenului psihanalisti avant la lettre sau, mai bine spus, psihagogi. Dacă nu au omorât și făcut apoi să renască în ei șarpele, ei nu practică decât o psihanaliză sălbatică și dăunătoare. Asta se va petrece cu decadența societăților dionisiace, urmare a clandestinității în care le va sili să se retragă lumea modernă. Iar când lumea aceasta se pretinde

moștenitoarea anticilor, ea pare a uita lecția Cumpătării, ce se desprinde din întreaga lor mitologie, când este vorba despre șarpe. Această cumpătare, condiție a oricărui echilibru, pare, în multe privințe, a se apropia de acea înțelepciune a șarpelui despre care vorbește Christos»⁴¹.

Cavalerul trac.

Reprezentare a Cavalerului Trac, în dreapta Dunării.

Etimologia pentru Dionysos este incertă, o parte din cercetători optând pentru sintagma formată din gr. Διος [Dios] 'al lui Zeus' și τρακ. νυσος [nisos] 'fiu'. Sintagmă care-i justifică numele: DION + Y + SUS 'Zeul i(=ii/este) SUS'. Dion, prin afereză Ion, dezleagă alegoria «capului lui Ion». Ion este același cu Ianis/Ianus, zeul cu două capete. Ion, în citirea inversă Noi, este posibil să fie biblicul NOE.

Zeul avea mai multe epitetă, printre care DIONYSOS LEIOS, DIONYSOS KATHEGEMON etc. Astfel, sintagmei Dion + y + sus 'Zeul i (ii/este) sus', î se adaugă epitetul LEIOS/LEIUS 42 are, în citirea inversă, este SUIEL. În inscripția monumentului funerar (inv. nr. 2014) descoperit la Tomis (secolul al II-lea p.Chr.), zeul este numit DIONYSOS KATHEGEMON. În citirea inversă, KATHEGEMON este NOME GETHAK 'nume get', conferindu-i zeului origine getică. ! Basorelieful monumentului funerar este bogat ornat, reprezentându-l pe Dionysos Bacchus cu principalii săi însoțitori, dar în colțul din dreapta sus este înfățișat eroul trac călare, văzut din profil spre dreapta, confirmându-ne ipoteza privind sintagma divinității: DION Y (ii, este) SUS (în acest caz, sus pe cal) !

Tot aici se include «CAVALERUL TRAC», răspândit în secolele I-IV, în provinciile romane de la Dunărea Mijlocie și Inferioară (Dacia, Pannonia, Moesia și Dalmatia). Era un zeu luptător, reprezentat călare, având însemnele standardului geto-dac, elementele cosmosului și balaurul ce simbolizau forțele răului, precum și zeul suprem al agriculturii și al păstorilor războinici, reprezentând binele care învinge răul. Se consideră că divinitatea aparține secolele I-IV.
Detaliu dintr-o reprezentarea a Cavalerului Trac.

În România au fost descoperite peste 200 de imagini din epocă, atestând cultul Cavalerului Trac în Transilvania, Oltenia și Dobrogea. Unele imagini includ un arbore cu șarpele încolăcit de tulpină, alteori calul este în galop la picioarele căruia este un câine și mistreț.

Originea și atributiile zeului sunt obscure Grecii l-au numit Theos Heros (gr. ηρως 'stăpân, căpetenie'), iar romani Deus sanctus Heron, iar inscripțiile care însoțesc imaginile îi menționează numele: gr. 'Ἐπος Καταχθονιος 'Stăpânul morților', 'Κτύχστης 'Întemeietorul de neamuri', lat. Heron Invictus 'Nebiruitul' și Aeternus 'Veșnicul'.

Este posibil ca imaginea Cavalerului Trac să fi fost preluată în iconografia creștină de Sfântul Gheorghe.

Ziua de Înălțare este și Ziua Eroilor în care sunt cinstiți cei căzuți în războaie, sufletele lor rămânând vii în conștiința neamului românesc. Eroii zestrea de neprețuit a poporului nostru, eternizați de Dumnezeu, Biserică străbună și Istoria României. Glorie eternă Eroilor și Martirilor Neamului Românesc care s-au jertfit pentru propășirea noastră.

2. ZIUA EROILOR⁴³

Secolului XX a început cu marea conflagrație mondială (1914-1918), concretizată prin sistemul de tratate de pace de la Versailles, care a însemnat o nouă ordine politică, socială și culturală a întregii lumi, chiar și în zonele neimplicate direct în război: au apărut noi state pe harta politică a lumii prin desființarea

Istorie/Monografie/Folclor

În bătaia penitei

imperiilor, au fost modificate granițe și au fost înființate organisme internaționale. S-a încheiat procesul de formare a statului național român, Basarabia, Bucovina și Transilvania s-au unit cu România, ca urmare a hotărârilor românilor adoptate la Chișinău (27 martie/9 aprilie 1918), Cernăuți (15/28 noiembrie 1918) și Alba Iulia (18 noiembrie/1 decembrie 1918).

Dezmembrarea Imperiului Austro-Ungar.

La chemarea Consiliului Național Român Central din Arad publicată de «Românul» din Arad în 21 noiembrie 1918 și a ziarului «Unirea» din Blaj, români s-au adunat, în ciuda piedicilor puse de autoritățile maghiare, la Alba Iulia în număr de peste 100.000, în Duminica de 1 Decembrie 1918, unde după participarea la Sf. Liturghie săvârșită de bisericile protopopești ortodoxă și unită din Alba Iulia, mulțimea s-a adunat pe «Câmpul lui Horea» din preajma cetății, iar delegații cu «credențional» în

număr de 1228 din partea Consiliilor Naționale și a altor instituții românești au intrat în sala Casinei militare⁴⁴.

Adunarea Națională a Românilor din Transilvania a fost prezidată de George Pop de Băsești președintele Partidului Național Român, Ioan I. Papp Episcopul Ortodox Român al Eparhiei Aradului și dr. Demetru Radu Episcopul Greco-Catolic de Oradea Mare.

În acea Duminică de Decembrie, în milenara cetate dacică și romană, în inima Daciei s-a hotărât: «ADUNAREA NAȚIONALĂ A TUTUROR ROMÂNIILOR DIN TRANSILVANIA, BANAT ȘI ȚARA UNGUREASCĂ, ADUNAȚI PRIN REPREZENTANȚII LOR ÎNDREPTĂȚI LA ALBA IULIA ÎN ZIUA DE 18 NOIEMBRIE/1 DECEMBRIE 1918, DECRETEAZĂ UNIREA ACESTOR ROMÂNI ȘI A TUTUROR TERITORIILOR LOCUITE DE DÂNSII CU ROMÂNIA».

Printre cei 1228 de delegați care au votat Unirea pe vecie cu România au fost și cei 321 de delegați români bănățeni. În acest sens, George Popovici menționa: «Urmând glasul vremii, delegații noștri care s-au putut strecura până la Alba Iulia, participând la memorabila adunare din 1 Decembrie 1918, au declarat categoric, conform dorinței și voinei poporului bănățean, că aderă la unirea Banatului cu România»⁴⁵.

Primul război mondial a pricinuit uriașe pierderi umane circa 9.700.000 morți și 20.000.000 răniți, precum și materiale evaluate la peste 278 miliarde dolari. În războiul pentru reîntregirea patriei, România a pierdut aproape un milion de militari și civili.

Prin Tratatul de la Versailles se stipula, printre altele, obligativitatea întreținerii

mormintelor ostașilor îngropați pe teritoriile statelor respective și a operelor comemorative de război dedicate acestora. Aceste prevederi în România s-a realizat prin Decretul-lege nr. 1693/4 mai 1920 care a stabilit ca Ziua Eroilor să fie sărbătorită cu prilejul Zilei Înălțării Domnului Iisus Cristos. Un rol important l-a avut Societatea «Mormintele Eroilor căzuți în Război», înființată în 1919, și transformată ulterior, în 1927 în Societatea «Cultul Eroilor». În 1923 a fost inaugurat Mormântul Ostașului Necunoscut, amplasat inițial în fața Muzeului Militar Național din Parcul Carol.

România a fost primul stat care i-a asimilat pe eroi străini celor naționali, aşa precum a fost menționat în «Memoriul adresat Guvernului României de

Societatea Mormintelor Eroilor», al cărui președinte a fost Mitropolitul Primat Miron Cristea. În 1923, conducerea statului român a hotărât ca simbol al celor căzuți pentru reîntregirea patriei, să fie evocați de osemintele unuia dintre ostașii anonimi de la Mărășești, Mărești, Oituz, Târgu Ocna, pe Jiu, Prahova, București, Dobrogea, Ardeal și Basarabia. Deshumarea rămășițelor pământești a fost urmată de așezarea în zece sicri de stejar, căptușite cu tablă de zinc care au fost depuse în Biserica «Adormirea Maicii Domnului» de la Mărășești, la 13 mai 1923. Sicriul Ostașului Necunoscut a fost ales de elevul Amilcar C. Săndulescu, de la Liceul Militar «Dimitrie A. Sturdza» premiat și orfan de război, care s-a oprit în fața sicriului al patrulea, a îngenuncheat, rostind cuvintele: «Acesta este Tatăl meu». Celelalte 9 sicri au fost duse în Cimitirul Eroilor din Mărășești și îngropate cu onoruri militare la 14 mai 1923.

Sicriul cu Eroul Necunoscut, împodobit cu drapelul tricolor, purtat pe brațe de garda de ofițeri, cavaleri ai ordinului «Mihai Viteazul», a fost depus în 14 mai pe platforma vagonului trenului special, cu destinația București. În după masa aceleiași zile, în Gara de Nord, Regele Ferdinand, îmbrăcat în uniformă de general al Regimentului de Escortă Regală, a trecut în revistă garda de onoare. Sicriul a fost depus pe catafalc drapat cu steagul și însemnele României, s-a făcut serviciul religios, apoi, așezat pe un afet de tun, tras de opt cai și transportat la Biserica «Mihai Vodă». După ce românii au făcut pelerinaj la sicriul Ostașului Necunoscut, în 17 mai 1923, a fost transportat în Parcul Carol. S-a oficiat serviciul divin, sirena Arsenalului Armatei și clopotele bisericilor au vestit coborârea în lăcașul de veci a Ostașului Necunoscut. Pe lespedea de piatră, decorată cu sculpturi florale, a fost încrustat epitaful: «AICI DOARME FERICIT ÎNTRU DOMNUL OSTAȘUL NECUNOSCUT, SĂVÂRŞIT DIN VIAȚĂ ÎN JERTFĂ PENTRU UNITATEA NEAMULUI ROMÂNESCU. PE OASELE LUI ODIHNEȘTE PĂMÂNTUL ROMÂNIEI ÎNTREGITE. 1916-1919».

Mausoleul de la Mărășești.

În 1927, ansamblul funerar a fost executat după planurile sculptorului Emil Willy Becker, iar prin grija Asociației «Cultul Patriei» a fost aprinsă o candelă, a cărei flacără a ars neîntrerupt zi și noapte. La 28 octombrie 1934 s-a sfînțit crucea de lângă mormânt.

De la 1 august 1940, Societatea «Cultul Eroilor» s-a numit «Așezământul Național Regina

Maria». În perioada interbelică au fost ctitorite numeroase monumente și plăci comemorative în aproape toate localitățile României.

În noaptea de 23-24 decembrie 1958, au mutat monumentul Eroului Necunoscut la Mausoleul din Mărășești.

După instalarea comuniștilor în România, prin Decretul nr. 71/1948 Ziua Eroilor a fost stabilită pentru 9 mai, iar prin Decretul nr. 117 din 1975 s-a hotărât ca ziua de 9 mai să fie considerată Ziua Eroilor, sărbătorindu-se în aceeași zi și «Ziua Independenței de Stat a României și a Victoriei asupra Fascismului».

La 26 octombrie 1991, Ostașul Necunoscut a fost readus în capitală, la locul cel de veci în Parcul Carol I. Monumentul a fost înscris «Lista Monumentelor Istorice» cu nr. 2.434, codul B-IV-m-A-20115, actualizată prin ordinul Ministrului Culturii și cultelor, nr. 2314 din 8 iulie 2004.

Incepând cu anul 1990, Ziua Eroilor s-a sărbătorit de Ziua Înălțării Domnului, prin Legea nr. 48/1995 și Legea nr. 379/2003 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război se realizează o mai amplă cuprindere a tuturor manifestărilor și preocupărilor specifice promovării cultul eroilor la români; Articolul 39 al Legii prevedea sărbătorirea Zilei Eroilor cu prilejul Zilei Înălțării Domnului Iisus Cristos. Monumentul Ostașului Necunoscut.

Ostașul Necunoscut, ca și toți Eroii Neamului s-au jertfit apărând glia strămoșească cu simbolurile traditionale: Tricolorul, Stema și Imnul Național!

2 Ambrosius Macrobius Theodosius, *Saturnalia*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 1961, p. 82.

3 Ionel Cionchin, *De Ziua Limbii Române: SALMOXIS ȘI EMINESCU, GENII ALE NEAMULUI DACOROMÂN: «SUS OM LAS» REVOLUȚIE ÎN RELIGIA ANTICĂ*, în Anuarul Asociației «Liga Scriitorilor», Filiala Timișoara Banat, Nr. 6, Timișoara, 2015, p. 91-101.

4 Evanghelia după Luca, 24, 50-51.

5 Faptele Apostolilor, 1, 1-2.

6 Gr. SOTIR, de la dreapta la stânga se citește RITOS, în lat. RITUS 'rit, ceremonie religioasă, obicei', românesc RIT, RITUAL, 'rânduială, tipic, confesiune religioasă, religie', sp. ritual, it. rituale, fr. rite, engl. rite, ritual, germ. Ritual, ngr. riton. În română SOTIR înseamnă Mântuitor; cu alternația consonantică S=P, SOTIR devine POTIR 'cupă de metal prețios cu gura largă, cupă de aur, cu picior, în care se păstrează cuminătura la biserică', mr. putir, alb. potir, gr. ποτηριόν. În graiul bănățean al limbii române APĂT are acceptiunea de 'apă mare, apă multă' care este etimonul pentru POTIR, greșit considerat de origine slavă. Cuvinte în aşa zisa pelasgă / străvechea valacă conservate în limba română!

7 Limba getă a transmis limpii române un mare număr de cuvinte care urmează a fi depistate. Este de presupus că unele inscripții și alte consemnări în limba getă ar putea fi dezlegate utilizând limba valacă / română. Geții credeau în «nemurirea sufletului». Deși nu se cunoaște numele zeului cel mai puternic (momentan nu este nimerit să-l dezvăluim), în sintagma «SUS OM LAS» este de presupus că se ascunde «DOMNUL/DUMNEZEUL» geților. Domnul îi primește pe «geții nemuritori» în «Raiul din Cer» “ținut unde supraviețuiesc veșnic, (și) vor avea parte de toate bunurile” (J.F. Negebaur, *Beschreibung der Moldau und Walachei (Chronologie)*, Breslau, Joh. Urban Kern, 1859, p. 5, apud Mircea Mușat, *Izvoare și mărturii străine despre strămoșii poporului român*, Editura Academiei Române, București, 1980, p. 90).

Câtă dreptate avea cercetătorul Negebaur (la mijlocul sec. XIX) care menționa că: «Filozoful Celsus compară religia creștinilor cu aceea a lui Zalmoxes, a daco-geților care au continuat să formeze un imperiu puternic».

Interesantă este și părerea cercetătorului maghiar Huszti András care la sfârșitul secolului al XVIII-lea afirma: «Zalmoxe a trăit înaintea nașterii domnului Christos în anul 1402, printre geții din Sciția (Huszti András, O és üjj Dacia, f. 1, 1791, p. 10, apud M. Mușat, op.cit., p. 92). Fără a cunoaște sursa de informare, afirmația cercetătorului maghiar face posibilă existența la mijlocul mileniului II a.Chr. a sintagmei «SUS OM LAS SALMOSUS / SALMOXIS», atunci când nu se întemeiașe Roma (!), «cetatea eternă».

Greu de presupus ca autorii antici să fi cunoscut «numele adevărat» al zeului traco-geto-dac. «Cei mai numeroși după inzii» l-au numit simplu «Domn», cuvânt aparținând limbii traco-geto-dacilor și conservat în limba daco-română, deși lingviștii au stabilit originea acestui substantiv în lat. dominus '1. Stăpân, proprietar, șef; 2. Titlu dat împăraților romani după Tiberiu; 3. Iubit; 4. Cuvânt politicos de adresare către un bărbat'. Titulatura suveranilor Țărilor Române, aceea de «domn», însemnă 'stăpânul absolut, conducător de drept divin', titlu pe care-l purtaseră încă dinainte împărații romani.

În daco-română s-a păstrat și forma feminină «doamnă» cu acceptiunea de 'termen de politețe pentru o femeie căsătorită; soție soție a unui domnitor sau a unui boier, stăpâna unei case, a unei gospodării'. În latină «domina» avea acceptiunea de '1. Stăpâna casei, soție; 2. Stăpână, (fig.) regină'.

Între forma românească și cea latină există o mare asemănare, bazată pe fondul comun euro-indian, dar lingviștii au căzut de acord asupra originii latine a substantivelor «domn» și «doamnă». Diferența principală constă în sincoparea

vocalei «i» în limba română.

Totuși, izvoarele istorice par să infirme această ipoteză.

În secolul I a.Chr. au fost menționați conducătorii «DOMNELLAIOS» TATĂL LUI Adiatorix tetrarhul galășilor din Heracleia (Strabon, Geografia, XII, 3, 6) și «DUMNORIX» UNUL DIN CONDUCĂTORII aedulilor (afereză de la gaeduli = geți!) din timpul războaielor galice ale lui Cezar.

Sintagma Dumnorix este formată din doi radicali: «dumno» și «rix». Dacă al doilea radical *rix* este forma celtică pentru euro-indianul *rex* 'rege', prima parte *dumn* însemnă 'stăpân, șef (conducător suprem)'. Considerăm că sintagma a avut accepțiunea de 'stăpân peste regi, rege al regilor', echivalentul titlului monarhic masaget Paonana Pao(n) 'căpetenia căpetenilor' și al pers. Shahanan Shah 'rege al regilor'. După cum se constată, radicalul se regăsește și în numele Dumnellaios.

Din al treilea val care a migrat în Irlanda este amintit și Fir Domnain care făcea parte din neamul Fir Bolg. Fir Domnain sunt, literal, 'oamenii lui Domnu'. Nu putea fi decât un nume etnic în manieră irlandeză. Li se mai spunea și Domnanid și Domnaig. Or, unul dintre principalele triburi britone era acela al Dumnonilor care trăiau în Cornwall. Există unul cu același nume în sudul Scoției, între Galloway și Clyde. Ptolemeu îi dă numele de Damnonioi. Dumnonii trebuie să se fi numiți în vechea irlandeză Domnain. Numele proprii cum ar fi Imber Domnann 'vârsarea râului Domnu', adică Malahide Bay (la nord de Dublin), Irrus Domnann 'podul de pământ de la Domnu', 'promotorul de la Domnu', adică nord-vestul comitatului Mayo, în Connaught, presupun incursiuni ale Dumnonilor pe coasta Irlandei (Henri Hubert, Celții și civilizația celtică, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980, pp. 171-172).

În graiul bănățean, domnon (pl. domnoni) este un augmentativ pentru domn având accepțiunea de 'domn mare', iar la pl. 'domni mari'.

Forme mai apropiate de substantivul domn apar în epigrafia din Hispania: Iovi Domno, Domno și Domna.

Într-o inscripție din Dacia se amintește de Domno et Domnae (CIL 7883).

Pe un ban al orașului Cyzic sunt menționate Domna Artemix și Domna Sotera.

Iulia Martha, fiica lui Iulius Bassianus (preot al templului zeului Soare) din Emesa (astăzi Homs, în Siria), soția împăratului Septimius Severus (193-211), a purtat după căsătorie (187) numele de Iulia Domna.

Domna și Domnica sunt numele de persoane ce apar pe o inscripție din Pannonia.

În tradițiile populațiilor pelasgi, Domnus și Domna, ca titluri de maiestate, aveau rădăcini adânci, erau titlurile vechilor regi pelasgi. Mai târziu au fost titluri tradiționale onorifice ale marilor divinități: Iovi Domno. La români cuvântul s-a conservat în teonimul Dumnezeu, uneori simplu Domnul, adică «Tatăl Ceresc».

Existența substantivului «domn» la vechii pelasgi, ca și atestarea scriptică încă din secolul I a.Chr. la populațiile care s-au întins din Irlanda până în Asia Mică, presupun posibilitatea existenței acestei forme și la traco-geto-daci. Fie pelasgo-traco-daco-get, fie preluat de la celți, prin romanizarea geto-dacilor substantivul «domn» a fost conservat și transmis daco-românilor (Ionel Cionchin, Domn, Doamnă și Domnică, în «Cuvântul românesc», Timișoara, 1992, nr. 13, p. 4). Susținem că traco-geto-daci au numit zeul suprem «Dumnezeu» sau simplu «Domnul».

Să ne oprim aici cu privire la Domnul get, fie «om ori vreo divinitate de-a băştinașilor, să ne mulțumim cu cele înfățișate» (Herodot, op. cit., IV, 96).

8 Părere aproape unanimă a specialiștilor în Studiul Vechiului Testament susține că profetia din Cartea lui Daniel a fost scrisă în timpul regelui Antioh IV Epifanes (175-163 a.Chr.), când Palestina se afla sub dominația Seleucizilor sirieni.

9 Vechiul Testament, Daniel, 7, 12-13.

10 Ibidem, 1, 13-14.

11 Ibidem, 1, 12.

12 I. A. Candrea, Privire generală asupra folclorului românesc în legătură cu alte popoare, I, București, 191933-1934, p. 370.

13 Romulus Vulcănescu, Mitologie română, Editura Academiei, București, 1967, p. 425.

14 Vechiul Testament, Cartea întâi a Împăraților, 6, 2.

15 Ibidem, 3, 12.

16 Marcu, 15, 40-41; 16, 1-6.

17 În antichitate mai multe localități poartă denumirea de Heliopolis 'Orașul Soarelui':

▫ Heliopolis, oraș în Egiptul antic.

▫ Heliopolis, oraș în Provincia Guelma, Algeria.

▫ Colonia Heliopolis (azi Baalbek) Liban.

▫ Mitologul român Nicolae Densușianu a considerat că fibula maior a Tezaurului de la Pietroasa («Cloșca cu puii de aur») este «Pasarea Phoenix» și, citându-i pe autorii antici (Pliniu, Mela, Tacit, Ovidiu, Valerius Flaccus etc.), a identificat patria acestei păsări sacre în apropiere de Panchaea «Orașul Soarelui / Heliopolis / Solis Urbs», numit și

- «Titania/ Titana», lângă «Oceanos Potamos / Istrul de Jos», regiunea cea faimoasă pentru bunătățile sale «Arabia Felix» (Nicolae Densușianu, Dacia preistorică, Editura Academiei Române, București, 1986, p. 422-424).
- 18 Noul Testament, Epistola lui Pavel către Galatieni, 4, 26.
 - 19 Ibidem, Epistola lui Pavel către Evrei, 12, 22.
 - 20 Apocalipsa lui Ioan, 3, 12 și 21, 2.
 - 21 Epistola către Evrei, 12, 22-23.
 - 22 Traian Herseni, Le Dragon dace, în «Ethnologica», București, 1981, 1, p. 13-22.
 - 23 Herodot, Istorie, IV, 94-96.
 - 24 Ibidem.
 - 25 Platon, Carmide, 156.
 - 26 Simon Pelloutier, Historie des celtes et particulièrement des gaulois et des germanins / 'Istoria celților și în mod special a galilor și germanilor', Paris, l'Imprimérie de Quillau, 1771, tom. VIII.
 - 27 Herodot, op.cit., II, 52.
 - 28 Porphyrios, Viața lui Pitagora, 14.
 - 29 N. Densușianu, op.cit., p. 213.
 - 30 Ion Pachia Tatomirescu, Istoria religiilor, «Renașterea Bănățeană», Timișoara, 1995.
 - 31 I. I. Russu, Religia geto-dacilor, în «Anuarul de Studii Clasice», Cluj, V, 1947, pp. 87, 92-96.
 - 32 Herodot, Istorie, Editura Minerva, București, 1984, p. XI.
 - 33 Victor Kernbach, Dicționar de mitologie generală, Editura Albatros, București, 1983, p. 249.
 - 34 Ambrosius Macrobius Theodosius, Saturnalia, 1, 18, 11, Editura Academiei Române, București, 1961, p. 108.
 - 35 Herodot, op.cit., IV, 95.
 - 36 DEX, s.v.
 - 37 În limba română sunt și omonimele: «CER-», Element de compunere savantă cu semnificația 'corn', 'cornee' [Var. cerat-, cherat-, cherato- (scris și kerato-) / < gr. keras 'corn']; «CÉRE, cer», vb. III. Tranz. 1. A se adresa cuiva pentru a obține ceva. 2. A peti. 3. A cerși. Lat. quaerere 'a căuta', mr. țer, t̄reare 'a căuta', megl. țer, it. chiedere (sard. kèrrere), prov., v. fr. querre, sp., port. querer.
 - 38 J.F. Negebaur, Beschreibung der Moldau und Walachei (Chronologie), Breslau, Joh. Urban Kern, 1859, p. 5, apud Mircea Mușat, Izvoare și mărturii străine despre strămoșii poporului român, Editura Academiei Române, București, 1980, p. 90.
 - 39 Huszti András, O és üjj Dacia, f. 1, 1791, p. 10, apud M. Mușat, op.cit., p. 92.
 - 40 Afrodita Carmen Cionchin, Ionel Cionchin, De la scrierea dacică la cea românească, Editura Eurostampa, Timișoara, 2006, p. 189-201.
 - 41 Jean Chevalier, Alain Gheerbrant, Dicționar de simboluri, III, pp. 305-307.
 - 42 În română LEU, LEI, s.m. 1. Mamifer carnivor de talie mare din familia felidelor ☷ Fig. Om puternic, viteaz 43. (Art.) Numele unei constelații. Et. nec.
 - 44 Ionel Cionchin, Unirea românilor din întregul Banat și Timoc, cu patria mamă, în «Lumina Divină», nr. 399, 20 aprilie 2005; Idem, Vlahii/românii timocieni în primul război mondial, în «LUMINA DIVINĂ», revistă religioasă și culturală editată de parohia Timișoara Fabric, biserică din «BADEA CÂRTAN», cu hramul «NAȘTEREA MAICII DOMNULUI», nr. 375, 20 decembrie 2004; Idem, Românii suđunăreni la Conferința de pace de la Paris (1919), în nr. 376, 25 decembrie 2004; Idem Problema românilor timocieni la Conferința de pace de la Paris (1919), în nr. 377, 26 decembrie 2004.
 - 45 Ion Clopoțel, Revoluția din 1918 și Unirea Ardealului cu România, Cluj, 1926, p. 111.
 - 46 George Popovici, Istoria românilor bănățeni, Lugoj, 1924, p. 50.

Ion TURNEA

Din dor de glia străbună

Satul românesc este asemenea omului, crește, se dezvoltă, înflorește, dar îmbătrânește atunci când oamenii locului părăsesc glia străbună. Adesea despre satele românești mai vorbesc doar monografiile sau urmele lăsate de fiii locului, urme arse de soare și lovite de furtuni.

A scrie o monografie înseamnă a da glas unui loc încărcat de istorie și tradiții, a reînvia ceva adormit, a anima fiecare ungher de unde mai

poți culege un zâmbet.

Este de admirat strădania autorilor de monografii. Ei adună informații despre o zonă, îi descoperă tradițiile, obiceiurile, îi observă chipul blajin încununat de munți, dealuri sau câmpii, oferă generațiilor următoare comoari ale strămoșilor.

Un om ce a scris o monografie îl consider un om mare, un om mare că a prețuit și prețuiește voalorile neamului nostru românesc. Un astfel de om este și medicul Ilie Buru.

Originar din localitatea Ciuta, județul Caraș Severin, stabilit actualmente în localitatea Caransebeș unde profesează ca medic la Spitalul Municipal Caransebeș, Ilie Buru nu-și uită rădăcinile. Din dragoste față de locul natal a scris o monografie a localității Ciuta, un sat ce aparține teritorial de comuna Obreja, monografie aflată în curs de apariție editorială.

În paginile monografiei întâlnim informații despre așezarea geografică a localității, istoricul ei, despre Căminul Cultural, Casa Grănicerească, locuitorii zonei, porecle ale familiilor ce au locuit și care încă mai locuiesc în sat, porecle ce-i definea ca neam, extrase din registrele primăriei, registrele matricole ale școlii, acte și documente, fotografii cu oamenii zonei în portul tradițional, casele din localitate.

Învățământul prin școala din localitate ocupă un loc important în paginile monografiei. Datorită școlii mulți fiți ai satului printre care și autorul monografiei și-au înălțat aripile și au ajuns departe, au ajuns la rândul lor povătitori, făuritori de destine.

Un loc la fel de important în monografia localității Ciuta îl ocupă biserică. Aș putea spune că spiritualitatea și cultura și-au dat mâna și merg împreună pe același drum. Sunt oferite în lucrarea monografică date despre istoria bisericii din Ciuta despre care se pomenește prima dată în 1749, cu câțiva ani înaintea primului document ce vorbește despre un învățământ organizat în localitate, 1776, imagini cu biserică, informații despre preoții ce au slujit în localitate și rolul lor de îndrumători a omului spre valori morale și spirituale.

Ocupările oamenilor de la sat sunt și ele menționate. Oamenii locului s-au ocupat cu creșterea animalelor, cultivarea pământului, pomicultură, viticultură, apicultură, dar și vânătoare, datorită dăniciei pădurilor din acestă zonă.

La finalul lucrării apare un glosar în care autorul a adunat cuvintele regionale ale localității Ciuta din Banatul Montan.

Titlul lucrării monografice este „Cartea satului meu“, dovedă că dr. Ilie Buru este un fiu adevărat al satului care nu și-a uitat rădăcinile și le face cunoscute și altora.

CRONICĂ DE CARTE de **Melania Rusu Caragioiu**,
asupra cărții sale „PE IGLIȚĂ”, ED. „Singur”-Târgoviște, România, 2013

Intotdeauna când vorbesc despre creația mea mi se pare dificil; întâi pentru că trebuie să dezvăluie mecanismul în care am creat, motivația și apoi să dezvăluie și

trăirile interioare care deobicei, la artiști, sunt mai puternice decât redarea lor la lumină - rândurile scrise - în urma acelei combustii interioare a efuziunilor sentimentului.

De ce o carte de sonete? Pentru că nimic nu este mai incitant decât strădania de a te lupta cu tine însuți și a-ti demonstra că ai mai depășit ceea ce îți se părea o limită într-un domeniu râvnit. Regele poeziei sonetul - a excelat sub multe condeie, atingând perfecțiuni de „rotunjire” prozodică și exprimare de sentimente, deosebite, evocând exemplul primelor sonete din secolul XIII aparținând lui Guittone Arezzo, și urmat imediat de Dante Alighieri.

Sonetul a trecut prin mai multe perioade de înflorire culminând cu epoca Bayron și Shakespeare, amintind neasemuitul Sonet XVIII atât de tradus în alte limbi și în română de minți elevate și înfierbântate de arta sonetului.

De aici, în cazul de față, sau în toate cazurile, poetii de toate taliile scrisului au practicat incidental și această formă de poezie, fiecare cu virtuozitatea proprie.

Cartea „Pe igliță” se înscrie în noianul sinuos de inspirație și îndemânare a multor ani de creație, ocupând doar unele clipe benefice și rare, de a croșeța „pe igliță” sonete sau dantelări de sonete spre a izbuti să redea ideea scontată de autoarea-poet. Și precum unii autori de sonete care și-au permis licențe de prozodie sau de structură evaziuni de la canoanele sonetului, autoarea a izbutit perfect, sau dacă nu, a dantelat ideea spre a reuși o redare plăcută estetică, foarte apropiată de „șablon” și clar inteligibilă, pentru ceeace voia să comunice. În cazurile dificile găsind scuze, gândind la unii poeti importanți, care și-au permis licențe grave, aceștia chiar mai adăugând încă două versuri, la final, spre a ajunge la capătul ideii transmise prin sonetul de patrusprezece versuri. Dar i se poate întâmpla unui poet, ca nevoind cu nici un chip a renunța la acel fascicol de inspirație, totuși frumoș, mai mult poezie în vers clasic decât sonet în forma lui fixă, să îl accepte chiar și păcătuind prin lungimea versului-numărul de silabe.

În acest volum nu s-a ajuns la abateri atât de grave, dar cine „croșetează” mai scapă câte un ochi de pe igliță...

Deci un mobil al alcăturirii sonetelor din acest volum a fost o dorință dominantă de stabilitate interioarizată adâncă, de muncă plină de râvnă asupra unui vers, ca un refugiu într-o zonă de introspecție, în care munca surșarjează inspirația, impunând sondarea din starea poetică existentă ca bază. Astfel din când în când ieșea la lumină câte un sonet și care toate adunându-se au ajuns a alcătui volumul „Pe igliță”

Orizontul muncii și al vieții mele literare nu era facil, dar din când în când o anumită stare de spirit, de a creea altceva, îmi impunea aceste momente în care doar ideea și realizarea sonetului mă scoteau din ritmul zilnic, ca o ieșire a mea în natură cu bolovani, prăpăstii, suișuri, coborâșuri, care îl încita pe fiecare om într-un week end, sau un respiro, chiar dacă alege o zonă... mai de risc...

. Tânărând cont de zisele altor poeti care recomandă recitarea celor scrise și „lustruirea lor” după o anumită perioadă de timp, iar a îndepărtat ieșirea mai grabnică a acestui volum, care în momentul publicării cu sonete adunate pe un mare număr de ani a devenit o antologie.

După acest „scurt istoric” să trecem la substanța conținutului.. Aci problema este și mai complicată fiindcă stările de spirit ale creației au redat momente de poezie legate de aumite subiecte. Adunând, după alte criterii ale alcăturirii, grupaje omogene, a rezultat o structură pe capitole, fiecare capitol fiind de sine stătător, dar legat în coeziua cărții de stilul și viziunea binelui, totul omogen, plăcut și sugestiv al întregului volum, autoarea - poetă mănuind cu grijă, diligență și candoare poetizarea subiectelor de inspirație.

Această carte cuprinde poezii care se înscriu în canoanele clasice ca sonete, dar și sonete pe care le-aș denumi rebele, fiindcă nu au cuprins în strânsura prozodică idea voită și care a fost ajutată printr-o „dantelare”, variația numărului de picioare din vers, uneori, spre a izbuti să înscrie idea. Dar rezultatul final

al stilulu cald și a încârcăturii poetice de figuri de stil reușite induce starea de satisfacție, încântare și puternică emoție artistică.

Înainte de a expune veleitățile sonetelor, aduc mulțumiri Artistului, Pictorului Ioan Opruț, unul dintre ei mai talentați și multilaterali pictori ai paletei de culori, pentru acceptul său de a ilustra acest volum cu unele din picturile sale, alese cu grijă și puse alături de poezia compatibilă ca idee.

Datorită strădaniei celor doi autori, poetul și pictorul, cartea de o prezentare intrinsecă, picturală și grafică, deosebită a fost mult mediatizată, prezentată la Salonul de Carte Montreal 2015, Salonul de carte „Gaudeamus” - București, fiind și în vizorul Ligii Asociației Scriitorilor Români, Cluj-Napoca, Filiala Timișoara-Banat, a prietenilor scriitori din Diaspora, reviste din țară și de peste hotare, ocupând pagini de cronică de carte ale criticilor de literatură dintre care Contantin P. Popescu, Dan Șalapa, poeți, editori și critici.

Fiind în prag de a comanda reeditarea cărții aproape epuizate, mi s-a sugerat să fac o cronică de autor, vorbind despre starea poetică manifestată în alcătuirea acestei cărți, o cronică ce va sta ca prefată la Ediția a II-a. Din cele zece... grupaje - capitole, intitulate sugestiv după subiectele pe care le conțin, voi reduce pentru mine și pentru auditor, cititor, expunerea viziunii lăuntrice a autorului..

Deși separat, în grupaje intitulate diferit, tematica întregului volum este aspirația spre bine și împlinire, poeta căutând meșteșugit soluții în versuri sugestive, plastic și plăcut alcătuite, găsind o rezonanță comună cu cititorul în transmiterea sensibilă și insinuantă a ideii care a stat la baza momentului de creație.

Grupajul „ARS POETICA”, intitulat pretențios frizează conceptele alcătuirii unei simbioze poetice dintre inspirație și posibilitatea redării ei în poezie. Voi fac o însăruire a virtuților poeziei trasate nouă de părintele „Artei poetice”, Nicolas Boileau Despréaux. Ca peste tot, de altfel, în creația poetei găsim 1), rațiunea mobilul, 2), o exprimare clară, 3), uneori modernist figurată, dar inteligibilă, 4), exprimată gradual, 5), într-o ordine riguroasă, 6), reușind efortul spre esențial 7), în comunicarea artistică a tematicii și 8) a sentimentului.

Spre a vedea aceste elemente aplicate aci, ale creației, s-a ales sonetul „O lebădă de smoală” pag. 13.
o lebădă de smoală

Din călimara mea o lebădă de smoală

S-a ridicat în fum de osanale

Și în planări de aripi triumphale

Urca... sus, sus..., camera era goală...

Cădea câte o pană zdrențuită;

Mă străduiam să prind câte-un crâmpel;

Prin geamul spart intrau și flori de tei

Și-un cântec - melopee tânguită.

Atât de greu mă ridicam în timp;

Aș fi dorit și lebede mai albe

Și-o muză încadrată într-un nimb.

De-afară invadează pale calde;

În stratosferă s-a produs un schimb:

Prind iambii în cenușă să se scalde...

Poezia emană de la autor ca inspirație, se ridică din ea căutând un spațiu gol și disponibil, spre a se desfășura, intuind efortul spre generalitate. „Cădea câte o pană zdrențuită” - o idee. „Mă străduiam să prind câte-un crâmpel” - rgoarea și ordinea. „Prin geamul spart intrau și flori de tei / Și-un cântec, melopeie tânguită” - sensul artistic-support al esteticului din poezie. „Aș fi dorit și lebede mai albe” - spiritul critic concretizat în regulele artistice. „De-afară invadează pale calde, / În stratosferă s-a produs un schimb” - direcționarea fluxului artistic, care de data aceasta se suprapune direct cu versul respectiv, flux care pornește de la autor spre lume, subliiez, în afara sa.

Nu intenționam să deapăn regulele poeziei dar titlul grupajului era pea precis și înrudit ca să nu amintesc și să-l exemplific, el fiind adecuat la crearea fiecărei poezii din acest volum.

Mi-a fost de mare ajutor și forma poeziei ca sonet, care mi-a ordonat din start, ordine, rigoare, sens, tentă ritmică și concluzia finală asupra întregerii poeziei. Acum la recitarea peziei „O lebădă de smoala” ne putem permite să ne cufudăm în farmecul ei, dar și cu o doză de profunzime și intuire a adevărului cerut de arta poeziei, adevărul atât de evident, care se desprinde chiar de la prima vedere.

Mergem mai departe la capitolul doi, grupajul „ZÂMBET”, capitol de destindre, sunete jucăușe, penelări de ușoară ironie învăluită poetic în euforie sau atenuări spre a evita orice discordanțe.

Exemplific prin sonetul „Concert lacustru” pag.22, inspirat din pasiunea unui meloman, de aci, ivirea cuvîntului chei, fiind vorba de chei muzicale.

concert lacustru

Țâșnesc din nori arome vegetale
Pe care boabele le-ngurgitează
Și-n plina de rumoare după-amiază
Planează peste lacuri rugi banale
De-un cor întreg de guralive guși
Și tonul este dat de vreun solist
Inconștient de harul lui de-artist;
Coriștii scărțăie cu voci „de uși”...
Închid îndată storul de pănuși,
Să mă cufund în reverii adânci
Cu mlaștini fermecate și păpuși.
Pe fondul brotăcesc, fără arcuș,
Un coș de chei în poală poți să strângi
Și game'nalte, cât un derdeluș!

Timișoara, 1990

Cartea se deschide apoi la grupajul intitulat „MAGNETISM”. Lucru știut : magnetism , acea putere de atracție greu sau niciodată de învins și care conduce lumea văzută și nevăzută , atracție de la care nu ne putem distrage. Exemplific prin inefabila atracție a iubirii (de întotdeauna) necoditionată, electivă și inexplicată. Redau sonetul „Atracție felină”, pag. 39.

atracție felină
În noaptea densă, ca un zid înalt,
Doi ochi de fosfor mă țintesc prelung,
Ca niște faruri ce mereu mă împung...
Și cad din zidul nopții cu un salt.
Nu-s ochii de șacali, lunecători
Purtați cu lașitate-n cerc elastic,
Și vocea le-o presimt - un miaun plastic,
Și în pernițe spini sfredelitori.
Ci trag oblonul ca să fiu cu mine;
Culcușul cel rotund e gol de-aseară!
Să nu mai știu de perfide feline!
Fidel mi-e numai leul de pe scară!
Zgârie ușa... Infidela! Vine
Deschid și o primesc. A câtă oară?

Grupajul următor „PE GÂNDURI”, vine să tempereze puțin exaltarea din volum, de până acumă. Obosit, introvertit, suferind, nemulțumit, dar toate aceste stări emoționale negative, se spulberă, la finele tuturor poezilor din acest volum, prin voia poetei-autor, fiindcă ea concepe țelul lumii înnonjurătoare, al omenirii doar ca binele să triumfe, Exemplific prin sonetul „Clepsidra”, pag. 59.

clepsidra

Și pictural, într-un apus târziu,

Sub norul vioriu - crepuscular,
Din ornic cad secunde lapidar,
Silabisind că veacul tău e viu.
Tot diafan se-aștern pe culmi de zări,
În unghiuri molcome, tăcuți cocori;
Se strâng tot parfumul înspre flori
Iar ele-l fac căuș de alintări.
Și în conduri tăcuți, de catifea
Vin zânele și gustă din potir
Și lasă-n dar: „nimic din ce ai vrea...”
Ridici privirea printre gene grele
De-atâtea repetări cu fulgi de nea,
Și o prefiri... și-n conturări vin iele...

Timișoara, 1994

Grupajul „SORI” se înscrie în linia graduală ascendentă a celor descrise până acum : artă poetică, zâmbet, magnetism. În grupajul „Sori” ne întâlnim cu arșița soarelui dădător de viață, de optimim, de energie, dar și de arsurile inerente și în paralel cu sentimentul dogoritor de iubire, ilustrat prin poezia „Amăgire cu floarea soarelui”, pag. 67. Frumos încondeiată povestea de iubire dintre soare și floarea soarelui, care mereu își întoarce față spre el. Se sugerează că din rodul iubirii lor au rezultat semințele de floarea soarelui.

amăgire cu floarea soarelui
Sub pălăriile cu panglici în rozetă,
Își poartă ochii soarele-n amiază;
Fațete brun-smolite radiază,
Stând cocoțate-n lujeri-siluetă.
L-am prins pe soare trimițând bezele
Din carul plin de foc; plecată slugă
Și maicii lui, mascată sub o glugă,
I-a zis că nu apune fără ele.
Din dragostea de-o vară, efemeră,
Rămas-au flori uscate în mesaje,
Și-un soare diafan în stratosferă...
Cu gâtul întors strâmb sub pălărie,
Talere grele de ulei și vraje,
Se clatină-n potop de seminție...

Dar pentrucă am amintit și de altă fațetă însorită, prezint tot din acest grupaj sonetul intitulat „Soare nebun”, pag. 71.

soare nebun
Ne suie în creștet soare de caniculă
Și mușcă din bronzul aspru pe care l-a pus ieri,
Îți face „serviciul dorit”, și fără să i-l ceri
Și-i simți picătura de râs în auriculă.
S-a cocoțat înfierbântat, în piscul amiezii;
Te miri cum se ține el însurubat acolo,
Arogant, dar și condescendent, ca un picolo,
Risipind frișca de nori, de culoarea zăpezii.
Unchiului i-a tăiat vechea cămașă pe umeri,
A albit coada sapei înnegrită de ploaie
În câteva veri, dacă nu mai stai să le numeri...
A săgetat miezul roșu al rodiei coapte,
A mai irosit trei raze în livada cu meri,

Poezia „Soare nebun” este un pastel în care soarele prin folosirea figurii se stil personificare pare să lucreze ca fiind factor neprielnic, dar reversul transparent al acuzațiilor aduse lui este o laudă a virtuților lui. Fără prezența lui nu s-ar fi aflat energia necesară a atâtore benefice înfăptuirii. Acele acuzații reușesc să sublinieze foarte reușit, bineuvântarea existenței lui deasupra noastră.

Cpitoul „STĂRI”, după cum îl pezintă și numele ne dă posibilitatea de a face în „versuri” analiză de stări conflictuale. Nemulțumire, dificultate, etc, dar, muza poeziei găsește întotdeauna un deznodământ fericit al situației. Suntem prea mici ca să schimbăm crugul lumii, dar putem să-i atenuăm duritatea prin puterea voinței noastre, prin puterea psihicului optimist și inteligența specifică trăitorilor pe acest pământ. În poezia „Sunt iarăși trist” realizată ca o alegorie, este analizat în câteva versuri, patrușprezece, cât poate permite un sonet, drama de a fi rejetat, înălțurat, oprimat în traiul tău, ca să zic aşa, de neînțelegerea celor din jur. Subiectul, un căine, aproape ne vorbește despre destinul lui, care poate semăna cu multe situații, din păcate, aflate în lumea de azi a semenilor noștri, oamenii.

sunt iarăși trist

Sunt iarăși trist, în traiul meu de câine;
Zăpezile mi-au fost astăzi culcuș,
M-a mărât un câine jucăuș
Când draga lui stăpână mi-a dat pâine.
N-am un statut în viața mea, prea clar;
Nu-i duc stăpânului ziarul zilnic,
Primesc picioare-n spate și ochi silnic
Și timpul trece-ncet și în zadar...
O, cât aş vrea să am un lanț și-o cușcă
Și botniță! Și câte-o ciomăgeală!
Să nu-mi mai strige nimeni: „Fugi, că mușcă!”
Să-i văd pe-ai casei lucrând cu migală,
Strigând la mine aspru, după-o dușcă,
Iar eu... să le iert clipa de răceală...

Laval, 2011

Grupajul „ZIG-ZAG”, este exclusiv un grupaj de pasteluri. Mici piese picturale, penelate din culori, stări molcome, pace desfășurare vizuală. Am ales un sonet realizat dintr- toană, în cursul unui voiaj în Turcia la Cornul de aur-Istanbul, reflectând momentul poetic, îmbinarea dintre cer, mare și sentimentul de liniștire în pacea frumosului, un tablou vorbind șoptit sub farmecul naturii pe care atunci am găsit-o atât de prielnică reverie. Este poezia „Crepuscul” notată, în 1990.

crepuscul

Ca un vis, printr-ale lumii
Falduri, izvorât din nori,
Cupă, fără ghimpi, din flori.
Plăsmuit din vălul lunii...
Doruri lungi purtând din larg,
Spume-creste, peste plajă,
Fin năvod de alge-mreajă;
Albatros alb, pe catarg...
Oglindiri de smalț, fugare,
Lunecări aprinse-n zări,
Peste faruri solitare.
Ton de gri-delfin; balaur,
Cu aripi de val râsfrânt,

Pe întinsul Corn de aur...

Istanbul, vara 1990

„ZĂPEZILE DE ALTDATĂ” strâng laolaltă, mai personalizat, după cum sugerează și titlul, mai înclinat spre romanticism, un grupaj de poezii, care dezvăluie faptul că fiecare dintre noi având sipetul său de amintiri, le păstrăm anume. Am ales sonetul „Cele trei rodii aurite”, pag.103, o variantă adusă la zi, a unui act de iscusiță a lui Făt-Frumos. S-a reușit o luptă a contrariilor- paralelă - între armonia plină de sevă a naturii și însetarea până la epuizare, sau paralela forță fizică față în față cu fragilitatea, sau moartea pânditoare și puterea exercitată asupra morții. Toate reușite de data acesta prin iscusiță de gândire salvatoare rapidă, ca o scânteiere de paloș, a viteazului erou Făt Frumos, ce știa cum să apere viața visului lui, acea o atât de fragilă zână. Totul se termină cu sugerarea unui frumos preludiu al iubirii visate.

cele trei rodii aurite

Sub cerul ce se pierde peste mare,
Într-un climat de rodii adumbrite,
Cresc rodieri cu fructe pârguite
Și cu arome de migdale-amare.
Și rodiile ce-n basm se răsfață,
Puține - o treime într-un pom,
Cu săngele lor pot clădi un om:
Doar, zânei mici i-au dăruit viață...
Și uite-ăsa, viteazul Făt-Frumos,
Cu paloșul a despicat un fruct
Și moartea a lăsat-o mai prejos!
Din picături de aur și nectar
Se-adună chihlimbarul onctuos
Și-o zână din miresme și... cleștar...

Timișoara, 1981

„FLOAREA DE GENUNE” este capitolul închinat peisajului românesc, cu dorurile, amintirile și speranțele legate de el, cu poezii de intensitate patriotică, dar nu patriotardă, sugerând atașament și dragoste de țară. Prezint poezia edificatoare, de la pag. 113, „Cuib de vulturi”-Sarmizegetusa reggia, evocând vremuri de luptă, de pauză forțată, dar niciodată de înfrângere, cum am dovedit mereu noi români.

cuib de vulturi

Sarmizegetusa Reggia
Învitorări, năvalnice puhoiae
Izbeau în zidul frământat cu sânge,
Dar cum lumina firul nu-și îndoie
Și cum un pumn puterea-n ghem și-o strâng,
Răspuns-a cremenea la lovitura
Și-n fiecare firicel de piatră
Sălaşluind și dragoste și ură
Se apără o inimă și-o vatră...
Cetatea a rămas ca o coroană
Încununând nu muntele, ci fruntea;
Dușmanul s-a topit jos, în bulboană,
În ape negre măcinându-și luntrea...
De-atuncea noi străjeri ridică puntea,
Iar voievozii trec - comete -n goană...

Cartea se încheie cu grupajul „LA VIE EST BELLE”, titlu care semnalează optimism, dar și poezie biligvă română-franceză. Capitolul penalează prin sonetele sale poezia vieții, poezia asupra căreia, zice poeta, ar trebui să zăbvim mai mult spre a atenua asprimile deseori întâlnite.. Este un fel cunoscut de

filozofare asupra conservării ființei umane prin să în vărtejul atâtorei întâmplări nefaste care îi taie unui om calea spre progres și spre fericire. Epicur, filozoful grec spunea: „Sunt vesel pentru că râd”. Deci să încerc să văd mai deosebit răul din jurul meu. Râsul acesta oarcum impus, teatral, îmi regenerează respirația, îmi pună în mișcare centrele adormite și mă înviorează. Ajungând eu la aceste stări, mintea mea va fi mai clară. De aci ideea de destindere jovială din poezia „Ograda mea frumoasă”, pag. 131. Acest sonet este ca un corolar = îndemn la sentimente bune al întregului volum, fiind acel „mereu început” care ne reduce curajul, bunele idei, bună dispoziție, optimism și ne va apropiă mult mai ușor țelul, victoria.

ograda mea frumoasă

poem bilingv

Mi s-a speriat și somnul meu cel lin
Și mintea-mi este plină de gângăni,
Vorbirea-mi amintește de-orătăni,
Și nu știu a câță oră cer pelin!
Mă-afund între hătișuri cu dihanii,
Îmbrobonări părelnice îmi vin;
Ca un gândac în noapte n-am alin;
Picioarele îmi fug pe tălpi de sănii...
Paianjene, adună-ți iute rama,
Cu țesătura jumătate roasă,
Din care a rămas în colțuri trama!
Iar tu, ulcică, prea ești tămâioasă,
Mâine, poimâine, îți vei da tu seama,
Iluminând „ograda mea frumoasă”!

mon bel patio

Mon doux sommeil s'est envolé,
Dans mon cerveau rongent des coquerelles;
J'parle dans mon ton de casserole, et
Je m'abreuve d'une chanterelle...
Je plonge dans les verdures des chênes:
Mes yeux palpitent sous les fantasmes,
J'me sens cafard fixé en plasme;
Aux jambes glissantes je mets des chaînes...
Ô, araignée, ramasse ta toile
Avec la texture déchirée,
Maintenant un misérable voile...
Et toi, mon verre, plus parfumé
Après lendemain, tu comprendras,
Que j'aime mon patio isolé!

Timisoara, 2011

Nu se poate încheia cronică acestei cărți fără a sublinia frumusețea ei bibliofilă. Ilustrația color după picturile unui artist laureat, recunoscut, o personalitate marcantă în lumea artelor, Ioan Opruț. Poeta-autoare realizând prin această carte o antologie din cele mai frumoase poezii ale celor opt precizeze zece cărți de poezie publicate. Cartea este într-o prezentare grafică desăvârșită sub conducerea mâinii Editorului Scriitor, Maestrul Stefan Doru Dăncuș. Prefața cărții îi apartine. Exemplarele sunt tipărite pe hârtie de lux, fiecare pagină având frontispiciu. Copertele color sunt laminate, cotorul cărții fiind evidențiat în culoare contrastantă pentru a găsi ușor cartea la raft. Coperta IV aduce poza autoarei din perioada ailor 1975, cea mai prolifică literar din perioada de viață a autoarei, când aceasta își ducea cei patruzece ani de bibliotecar 1974-1988, la Biblioteca județeană din Timișoara. Pe ultima copertă este imprimat cel mai edificator dintre sonetele sale „Clepsidra”, corolar al acestui volum. Pe ultimele pagini se găsește „O prea scurtă fișă de autor, dar care în

celelalte cărți ale ei s-a îmbogățit cu alte date, și alte merite, mai apărând și alte vechi atestări, poeta trăind drama emigrării în Canada, lăsând în țară aproape totul, dar mai ales sufletul. La aceste atestări cititorul mai adaugă și cele cunoscute de dânsul. Și ca o concluzie generală asupra valorii cărții este multă ei mediatizare. Volumul este recomandat de „Grup Media Singur”, din care face parte și Melania Rusu Caragioiu. Cartea poartă o dedicație încrinată poetei, artistei plastice, avocatei Alexandrina-Adeodata, fiica autoarei. Apoi spune mult un motto din cugetările lui C. F. Ramuz Remarquez, prin care se enunță adevarul că poetul este cel mai singuratic om dintre oameni, dar este și cel mai popular.

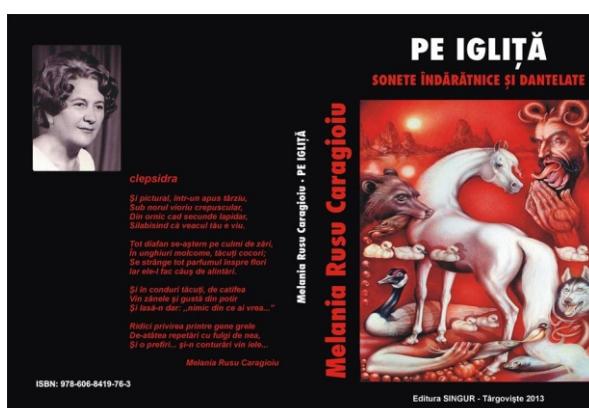
Mulțumesc pe această cale Editorului, Domnul Ștefan Doru Dăncus, pictorului Master Domnul Ion Opruț, care s-a întrecut în generozitate dându-mi pentru ilustrare dreptul de reproducere color așape din tablourile sale mult apreciate în expoziții naționale și internaționale, prin care au colindat. Acest generos pictor-master a avut gerozitatea, chiar de a-mi dăruî unele lucrări, pocedând la fel și cu alții, fapt care în lumea pictorilor este rar întâlnit și numai pictorii de seamă au practicat această mărinimie, dar, din păcate unii au valorificat piese din opera lor spre a-și menține existența, niciodată răsplata nefiind egală cu munca depusă. Dl. Ioan Opruț îmi este cunoscut și ca o persoană polivalentă, campion internațional de arte marțiale japoneze, dar și creator de linie de sport interdisciplinar accesibil, după sportul japonez, cu propriile linii de inviorare a vointei și fizicului. Este scriitor, profesor de arte plastice, multi campion internațional și național canadian și român de arte marțiale, caligraf, designer, creator de bon say, profesor și antrenor de Jo Tay Kido, grafician, om de cultură, om de societate și întrunește și calitatea de a fi

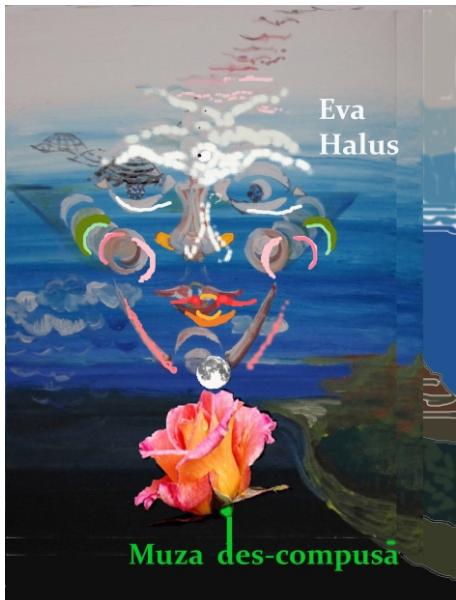
generos. Peste tot unde a avut vernisaj de expoziții a donat câte un tablou și nu se poate spune că a donat ceece a voit dintre frumoasele tablouri, ci a donat la alegerea oficialității gazde tabloul respectiv din suita sa de tablouri expuse. Majoritatea tablourilor sale se găsesc și în colecții sărăine din străinătate, în special în țările din Europa și în Canada, unde s-a putut mai ușor deplasa via terestru, cu bogata și frumoasa sa încarcătură de tablouri. Este un ins neobosit, având aceeași dăruire creatoare dintotdeauna și mai nou inovând pictura personală printr-o grafică practicată după intuiția proprie, dânsul realizând tablouri din mii și milioane de hașuri. Marea, noua sa artă a acestor tablouri este că nu se abate de la raportul umbrelor și lumini, zic la sgestiile și efectul pe care le oferă detaliul. De notat că artistul își desfășoară lucrările pe suprafete de mari dimensiuni, de la câțiva metri la 50/50cm.

Subliniez că Master Ioan Opruț a renunțat la dreptul de autor în ceeace privește cartea „Pe igliță”, dar autoarea socotind că îi va face placere o recompensă în cărți i-a donat jumătate din tirajul, ediția I.

Domnul Ioan Opruț vine din plăuirile pline de forță ancestrală ale Zonei Poiana Mărului, Caraș Severin, aproape de zona bogată în aur vechi pe care natura l-a transformat în uraniu, și unde doina bănățeană și verticalitatea oamenilor este proverbială. Vărul său, Dl. Petru Opruț este un cercetător, autor de monografii foarte documentate ale locului. L-am cunoscut când a venit să ridice acele cărți și a primit cu bucurie și altele, spre mărire bibliotecii sale documentare, și a setei sale și a oamenilor locului pentru carte, după cum vorbește istoria literaturii române și bănățene despre creația literară a bănățenilor dintotdeauna, neîncetată nici chiar sub vigilența asupririi austro-ungare.

BINE CĂ AM IEȘIT DIN IARNĂ

Melania Rusu Caragioiu

BUCURIA MUZEI

Prezentare de carte „MUZA DESCOMPUSĂ” a Poetei și Pictoriței,
Eva Hăluș

Pornind de la cuvântul autoarei : „Scrisul poezilor acționează ca un screen saver pentru memoria mea, pentru a păstra de fapt, într-o zonă a metaforei, forma gândului, urmând geometrii la - ndemână”, avem déjà jalonață o cale în care se împletește o lume abstractă cu o lume concretă. Frumos și profund exprimată de poeta și artista în artele plastice, Eva Halus aceasta idee este chintezentă întregului volum.

Într-o privire de vitrină de librărie, coperta I dezvăluie emanația imaterială de parfum al unui trandafir, care în rotocoalele ei întruchipează un chip, chipul acelei zâne descompuse, sau, deseori descompusă, fiindcă ambele variante sunt evidente în versurile și reproducerile de picturi care compun cartea. Coperta IV aduce parcă niște caractere runice, dar ele nu sunt altceva decât jocul geometric al celor trei litere : E, V, A, așezate în caroiaje ciudate-un joc ingenios de atenție.

Luăm în mâna cartea, o carte de un format frumos de album, al căror pagini sunt imprimate cu fronton, autor și titlu, carte frumos structurată pe capitole, ilustrată color, cu reprodusceri după lucrările de pictură pastel ale autoarei. Impresionează plăcut și pagina color a sumarului cărților déjà publicate ale Evei Halus. Fidelă unei singure Edituri „Reflection Publishing, U.S.A., toate cele trei cărți apărute ale sale au același format, aceeași dimensiune, același tușeu plăcut de hârtie venelină și coperte atractiv ilustrate cu gust, după

Prefața, prima prezentare a cărții și a ceuzetului în care s-a plămădit această carte îi aparține autoarei. Curiozitatea ne invită să începem răsfoirea cărții pentru început în linii mari spre a vedea acea muză descompusă.

Ni se oferă secțiunile-capitole: Începuturi, Yoga, Lille, Portrete de artiști, Filozofia Florescentă, Muza descompusă, poezii de toamnă și iarnă. Frumoșate și la obiect, sugerând pictural imaginile din poezie se însiră cele douăzeci de ilustrații color după tablouri penelate cu finețe. Unele ilustrații- picturi sunt realizate după natură, altele sunt imagini abstracte care lasă imaginea noastră să zboare alături de poezile pe care le secondează..

Trăim intens „Lumea iluzorie a poeziei” (titlu de poezie, pagina 123), exprimată inspirat: „Ecoul poeziei într-un castel de gheăță/ Sculpează nișe fanteziste și măiestre/Dantelării din suflete mărețe/ Ce se avântă-n foc și versul îl petrec/Prin el, un pas nainte ca totul să înghețe/...”

Așa ne-am plimbat încet prin biblioteca lumii poeziei , cum spune poetă... Noi, cititorii Intrezărim acel drum înaripat și doctoral. Poeta lansează constatarea și verdictul:,Degeaba criticii se strâng pe-o carte/Ca să disece scrierea prin alte vorbe/Nu știi nicicând să scrii sau să citești p o e z i i / D a c ă n u ș t i i s ă v i s e z i d e p a r t e / ... 9 p a g . 1 2 3) Iubesc aceată francheță a poetei Eva Halus care de pe piedestalul versurilor sale, de mână cu muza „compusă,, din versuri și pictură, își arogă dreptul de a discuta deschis cu temuții critici.

Parcurgem filă cu filă acest album bivalent, de poezie și pictură. Muza des-compusă pagina 6) pare o ființă reală căreia poeta îi vorbește, părând și ea, poeta personal, tot atât de „înțeleaptă precum muza. Citez:..., Nu-mi sfârâma măna dreaptă/Care a cîrmit împreună cu tine/Prin pânza deasă a realității/Rare cărări de vise-
a c u m d e s p e r e c h e a t e . / ...

Aceste depărtări amintite au multe sensuri în inima autoarei. Răsfoind mai departe vom da de ele în poezia „Poveste” (pag.7), dedicată „României din depărtări”, o Românie populată cu „Suflet de român” cum spune

Poeta este când directă, când romantică sau când poet filozof, reușind să emite cugetări proprii, precum „fănturile ce tac” / „Un adâncuri în vecare neîncărca de viață”, din „Ode săgeți” pag. 15.

„...făpturile ce fac/Au în adâncuri izvoare nesfărșite de viață”, din „Oda tăcerii” pag.14.
 Înșiruind impresiile care mă înfășoară în ordinea găsirii lor, mă opresc la „Dorința”,(pag. 15) : Subliniez aci personificarea reușită ca figură de stil : „...dorința/Acostează la ţarmul primăverii/.Dintr-o mare bogătie de figuri de stil, în special metafore, comparații, personificări și altele pe cuprinsul

întregului volum mă opresc doar la câteva, care în calitatea mea de cititor mi-au atras atenția mie: imagini frumoase, unele chiar împingându-mi imaginea până la a le vizualiza în concret și transferându-le în abstractul închipuirii. Exemplific:, ce boabe aromate curg/ În ora cuminte de demult,/ (Ora poveștilor”, pag 16). Mai culeg aici și alte câteva imagini frumoase și figuri de stil, Exemplific : ,vrăjitoare : natura cu fior de soare; Ierburi șerpuitoare-visătoare; șirul alb de mărgean al zilelor noastre ; plopii se îndoie de șale; simt pământul în pumni” . Întâlnim chiar și rime deosebite: „E vântul numai, însă, care/se despletește pe cărrare/... Răsfoind în continuare, ne delectăm apoi cu o suită de anotimpuri și evenimentele legate de ele, pe care le-aș denumi prin „Cugetare pe marginea timpului” titlul uneia din poemele sale.

Grupajul intitulat „ Yoga” o duce pe poetă în sfera meditațiilor asupra a tot ce ne îinconjoară palpabil sau imaginar abstract. Aici apare carnalul, plăsmuirea copilului („ Copilul”, pag.24), iubirea în doi, dragostea de natură, toate prefirate cu atenție prin sita interpretării și a explicației poetice a acelui „de ce”.

Capitolul „Lille”, orașul îndrăgit al poetei este plin de culoare. Culoarea imaginilor surprinse într-un sprintar „Allegro”(titlu de poem), culori de „Primăvara” (titlu de poem), când tot și toate abundă de bucurie și culoare, ca în versurile: „Pădurea ține pe umeri o aripă/verde de smaralde lucind calde/(La fântână, pag. 47.) Observăm și cantabilitatea pe care dă o rimă interioară a versului.

În acest grupaj , generozitatea muzei descompuse îi dă poetei indemnul de a ilustra prin reproduceri din picturile sale aproape fiecare poem, Flori luxuriante, verde marmorat de pădure, o siluetă feminină la fântână minunată unde vine porumbița cea albă din basmele copilăriei să își umezească ciocul. Capitolul acesta plin de bucurie și optimism aduce revenirea din reverie cu o notă de pesimism, probabil, zic eu, ceva voit, ca o pată de culoare cenușie pe un tablou de culori prea vii : citez din poemul „Oglinzi(pag.50) : „Mă întrezăresc despinsă de oglinzi/în ceruri pătrunse numai cu ochiul minții/lipită de cer, trăind acum/Pe movila de reziduri ale vieții./

Omul pictor, Eva Halus, se dezvăluie din plin în capitolul portrete de artiști. Nume mari de pictori, Boticelli, Caravaggio,Fernand Léger se întâlnesc cu numem mari din literatură, Nichita stănescu, Emile Nelligan, toate plutind spre viziunea noastră ca într-un „Clar obscurro”-titlu de poem, care mi se pare mie, în calitate de cititor, tinând mai mult spre clar-lumină, decât spre obscur-întuneric.

Pag. 58. Citez , Rembrandt, Durer, Rafael/Chipuri și obiecte plutesc/Între umbră și lumină,/prăfuite, misterioase/tablouri și tomuri de cărți. /dolofani, misterioși, cupiii ca îngeri./ Ilustrațiile, vocația sa de pictor format, ne aduc, spre ilustrarea cărții, un trubadur, o Venus, amintindu-l pe Boticelli, sau un ospăt- titlu de poem, pag. 60, natură moartă , fructe, multe fructe.

Don Quichotte, pag 62, este imaginat trecând peste,,câmpuri de gălbenele, probabil palide precum el acel hidalgo rătăcitor. (Pictură alături de poemul „Moară de vânt” pag.62. După atâtea pagini divers colorate intrăm în miezul cărții,miezul distilării,decantării ideilor despre care spun versurile din, „Filozofia florescentă”, observați exprimarea voită, plastică, nu fluorescentă ci un cuvânt pastelet potrivit imaginii : „florescent”. Aici poeta, adoima unui fluture, plutește din floarea, în floarea inspirației.

Întâlnim poeme ca „Bujorii|, Nole me tangere, Sonata nesfârșită, Alabastrum, Imposibila iubire, Metamorfoze” alături de picturi cu flori atrăgătoare și fluturi ... instabili. Mi se par semnificative versurile. „Mi-am băut tinerețile/intr-un elan de a răzbi până la tine/Oricât de dulce sună mi-bemolul,/Oricât de-adevărat în pieptul meu răsună,/nu-i chip să te găsesc.../„Sunet nesfârșit, pag 78)/

Impresionant de ermetică este reproducerea plastic colorată a unui colaj, care sugerează o sfâșiere, unde capătul unui tunel apare sumbru și mult prea întunecat în negrul lui mat., pag 84.

P o a t e n e - a m p u s î n t r e b a r e a , d a r u n d e e s t e m u z a d e s c o m p u s ă . Autoarea ne-a lăsat această surpriză spre sfârșitul cărții, în încheiere, când meditațiile de „toamnă și iarnă, cum zice dânsa , i-au facilitat dialogul tihnit. De mâna cu această muză ciudată, poeta Eva Halus ne cântă un „Addagio”, ne oferă un „Mic dejun în doi”, ne plimbă sub arcade violete, conchide că „ este ...Totuși toamnă. Spre a ne plimba în pași ușor împreună spre iarnă, începe prin „Psalmul prevestirilor de frig” , să ne facă să întrezărim fiorii iernii, apoi ne prezintă într-o ilustrație grafică un chip pe care îl scrijelează tăios prin multe linii, ca un copil inciudat pe un desen care îl irită.. Se împacă apoi cu iarna, observând mirajul ei etern, își pune pe umeri o „maramă și împreună cu noi vorbește despre „Lumea iluzorie a poeziei, , din care citez: „Astfel cu capul sprijinit pe-o tâmplă, sub lumina serii/citim în foi uzate versete și rondeluri/Și ochiul minții undeva pe sus abate/Pași mărunți, la ușa castelelor din lună și din noapte/”.

Cu o stare de spirit sensibilizată trezem în lumea viselor poetei, în armonia culorilor în imagini închipuite și vizuale și ne lăsăm captivați de farmecul volumului care ne cheamă spre a ne înfrunta din lecturarea lui.

Laval, mai, 2015

Maria IEVA

Trezirea omului cosmic

Alensis de Nobilis, Bețiile cosmice, Editura Absolut, București, 2016

Poezia este haina de lumină a poetului, dar și clipa de sărbătoare a cititorului; poți primi împărtășania cuvântului doar dacă pășești cu dragoste și smerenie în

templul poeziei. Poetul, ca purtător al nimbului aşezat pe frunte de mâna divinității, deschide pentru cititor portalul spre o altă dimensiune, spre taina de dincolo de poartă, dar pentru a străbate cerul de la un capăt la altul, el aprinde mai întâi pentru sine rugul și abia apoi poate afirma: „Voi șterge praful de pe cerul lumii, / Să te trezești descoperind minuni, / Altfel în tine ceru-ar adormi / Atingeri de mătăsuri pe simuni...” (De ce m-ai iubi).

Alensis De Nobilis, un poet autentic de o valoare incontestabilă, știe ce înseamnă arderea pe rug. În cărțile sale: Suferința stelelor (1998), Axis mundi (2009), Agonia ființei (2009), Perfuzii cu lacrimi (2012) și, acum, în Bețiile cosmice, carte apărută în anul 2016 la Editura Absolut din București, a construit altar poeziei. El întregește cu lumina sa „corola de minuni a lumii”, aşa cum afirma Lucian Blaga: „eu cu lumina mea sporesc a lumii taină - / și-ntocmai cum cu razele ei albe luna / nu micșorează, ci tremurătoare / mărește și mai tare taina noptii, / aşa îmbogățesc și eu întunecata zare...” (Eu nu strivesc corola de minuni a lumii).

Pentru poet, acum și aici, este atunci și acolo. Alensis De Nobilis pentru a transcede timpul, pentru a depăși granițele terestre și pentru a se reîntâlni, într-o altă dimensiune cu sufletul pereche evadează din rol: „Înlănțuți pe-o plajă din Maldive, / Tu-mi ceri iluzii, eu îți dau nirvane; / Se sparg în tine galaxii fictive, / Se urcă-n mine șerpii pe icoane.” (Evadare din rol). Ultimul vers: „Se urcă-n mine șerpii pe icoane” sugerează trezirea energiei divine, energie care conține informațiile cunoașterii absolute, ale vieții eterne. Șarpele vieții este trezit în momentul în care iubirea îl sfîntește pe om: „Îmbrățișează-mă o dată și-nc-o dată, / Să-mi amintesc motivul: sunt Ales!” Cum altfel, dacă nu prin iubire și dăruire, am putea să dobândim cealaltă aripă a îngerului? Mama prin dragostea ei, prin ceea ce reprezintă ea, ne dăruiește la naștere o aripă de înger, dar aripa care desăvârșește zborul oprimim doar prin iubirea deplină, prin îngemănarea sufletelor.

În edificiul singurățății sale, poetul, cu precizia unui chirurg, cu fulgerul privirii despăcă zarea lăsând să curgă cuvintele ca o ploaie de stele, redând în imagini inedite mirajul lumii cosmice. Odată pătruns în labirintul versului cititorul este cuprins de vrajă, ca un pelerin, care nu cunoște destinația, el se lasă ghidat și, furat de frumusețe, călătorește pe cărările nebănuite ale poeziei, acolo unde timpul și spațiul devin inexistente. Din lada cu zestre a Universului, temele poeziei sunt minuțios alese, niciun cuvânt nu este lăsat la voia întâmplării, fiecare vers poate fi considerat un verset, o poezie în sine. Toată cartea este o condensare de idei și trăiri. Uimit de frumusețe, când culorile luminii îi par aripi de îngeri, în murmur de harpe celeste, poetul rămâne pe loc, lăsând gândul, ca un bumerang, să străbată spirala timpului. „În univers lumina e puțină, / Se pierd mereu în beznă visătorii;” (Lumina), primirea luminii este o taină, ea coboară atunci, când rostirea înfioară, ca în noaptea de înviere la Ierusalim, să lumineze calea celui pregătit să devină însăși lumină.

Prin măiestria condeiul, prin puritatea trăirii, Alensis De Nobilis transformă metaforele și personificările în adevărate diamante. Femeia este întruchiparea divinului „Sufletul tău e o mireasmă pură, / Azur sorbit din ochi de înger-mire”, iar iubirea este o sfințire, o contopire a sufletelor în duh și în Dumnezeu: „În rugăciuni spre umbra ta ce zboară / Din univers în univers, frapant; / Coboară-n mine, îngere, coboară / Și-mbrățișați să

ne-aruncăm în neant!” (Femeia-înger). Este redat zborul spre absolut, zborul păsării Măiastre - darul suprem al omului.

Reîntoarcerea spre cel care ai fost, primenirea sufletului și primirea darului este subliniată de poet ca o tresărire a ceasului în karne indecise, sugerând o căutare a ta în afara ta; metastaza care urcă din hârtie, între sinapse mucegai de vise, ne transformă în amnezici și ne ține prizonieri în închisorile din noi, aşteptând ziua în care „Ne vom muta în vise cu chirie / Să fim părinți copiilor din flori.” (De-am evada). Trăind efemerul, poetul intră în contradicție cu sine, dar, fiind conștient de crucea înaltă pe care o poartă în inimă, pas cu pas, împletește durerea cu iubirea și construiește coloana infinită a cuvântului. Întors spre tine, ca oglinda întoarsă cu lucirile în sine, când rugăciunea luminează cerul inimii, când sunetele se transformă în culori și lumina boreală se transformă în lumina primordială „... te-ntâlnești cu cerul în retină, / Te-mbrătișezi cu umbra ta tacut; / Din vârful crucii, falnic, în lumină, / Păsești în stele, decojît de lut. //... //Dar când începi a nu-ți mai apartine, / De frica hulei, te întorci, căință... / Tu cel ce cauți, ai găsit în tine, / De frica beznei, prima locuință!” (Prima locuință); orice cuvânt adăugat în plus, ar tulbura frumusețea acestor versuri. Las cititorul să trăiască emoția și înălțarea lor. Dacă ajungi să privești în ochii unui poet ai să vezi cerul oglindit în ei, dacă poți să citești în inima unui poet ai să simți mirarea, bucuria, nedumerirea și iubirea unui copil, dar dacă îți este îngăduit să pătrunzi dincolo de perdea de aburi ce urcă spre ceruri ai să înțelegi tainele cunoașterii sale.

Cuvântul este tezaurul moștenit de la înaintași, pe care avem datoria să îl lăsăm să înflorească în lumina metaforei și să îl dăm ca pe cel mai de preț dar urmașilor, tezaur pentru care poetul Alensis De Nobilis manifestă, vădit, o dragoste imensă. Poezia este cartea de vizită pe care o prezintă atât pământenilor cât și îngerilor și nu poate să rămână impasibil la ceea ce se întâmplă la ora actuală în lumea literară. În: Fariseu nerod, Mister O., Vultur de panoplie surprinde cruda realitatea.

Cum pustnicul simte rugăciunea, aşa simte poetul poezia. Formele și culorile, într-o lumină pală sau orbitoare se dizolvă în călimara inimii lui de unde cuvintele, ca mugurii care plesnesc pe ramuri, ca iarba care străpunge primăvara pământul reavân, curg prin cerneala roșie a condeiului. Din neliniștea sufletului, din căutarea firescului, dincolo de firesc, din îmbrătișarea umbrelor și învăluirea lor în curcubeie marile întrebări își găsesc răspuns „Ființa-i un miracol, tu-i cauți o monadă, / Dar negăsind, amușini s-o furi dintr-un altar; / Secretul măntuirii nu-i haină de paradă, / Ci umăr de Sisif transfigurat Icar.” (Umbră). Dincolo de hotarele timpului unde păsești decojît de lut, cuprins de vrajă, devenind însăși vraja, întâlnești cuvântul din care ai fost creat, ca o curgere firească a sfârșitului spre început și a începutului spre sfârșit, totul se transformă într-un vid necreat din care se nasc alte cuvinte: cuvinte cu aripi de fluturi, cuvinte cu ochi de vulturi, cuvinte în formă de inimă, cuvinte cu murmur de izvoare, cuvinte cu rădăcini de stejar, cuvinte murmurate în cabale, cuvinte care prin modulația sufletului primesc și dăruiesc lumina. Toate formele, sunetele și culorile se contopesc în sufletul poetului care, prin măiestre, prin răbdare și muncă, ca un bijutier care caută să-și desăvârșească operea, țese din metafore, aripi și fiori, muzica sufletului său, poezia. Cel care simte poezia, devine poezie. Fiecare respirație, fiecare supin, este o lumină și o umbră așezată de la un capăt la altul al rândului - un drum spre Everest, dar când Edenul închide porțile și ești nevoit să privești în jur, când simți dogoarea Saharei întrebările revin: „Cine de prin iarbă să-ți adune pașii, / Zeitați pierdute? Sumerii? Incașii? / În oglindă-n care nu vrei să privești, / Cerul toarnă vise aburinde-n cești. / Te-nvelești în temeri ca într-un amin, / Din oftat imagini nu se mai abțin, / Spre înalt se-nalță ochii tăi, umilii, / Mulțumind durerii că le-a pus sigiliu...” (Rătăcire), iar „De vezi chitanțe pe-nrudiri cu mărul / și bon fiscal pe lupta cu pereții” durerea acestei lumi devine insuportabilă și, „Invoci suprem puterea altei legi, / Cerând azil în alte galaxii” (Scadentă). Realitatea, de multe ori, poate întrece orice imaginea, durerea poate deveni atât de sfâșietoare că refuzi să mai visezi, refuzi să crezi, refuzi să fii, îți vrei Edenul înapoi, dar, știi că indiferent de câte ori vei

ridica ochii spre cer, doar în tine poți să cauți și să găsești puteri nebănuite pentru a te înălța. Mihai Eminescu spunea: dacă vrei să tragi o brazdă dreaptă-n viață, anină-ți carul tău de-o stea. Prin poezia sa, poetul Alensis De Nobilis ne arată drumul spre propria stea.

„Îmbătrânește veșnicia-n Univers” și dependențele dor, sfîntii rămân fără paraclis și iubirea capătă dimensiune cosmică, unde, până și zeii pizmuiesc legătura ancestrală a celor două suflete: „Că absorbiți de-o sete ce ne doare, / Ne-nlânțuim cupid, sinucigaș, / Ca bolți să crape sparte-n fulgerare / Și îngerii să plângă pătimăș...” (Pizma zeilor). În poezia Îndrăgostită de mare, personificarea ocupă un loc de cinste. Dacă Manole invoca divinitatea să o împiedice pe Ana să devină izvor, poetul folosește ca mijloc de comunicare o tehnică străveche, vorbește cu femeia-înger, de la sine la sine, trimite gândul cu viteza luminii și-i transmite: „Aruncă-te-n mare și nu mai veni”, dar pentru cel care își urmează chemarea inimii nu există obstacol care să nu poată fi înlăturat, el se dăruiește pe sine pentru desăvârșirea creație: „Iar la final, măcar am fi zidit / În poezie însăși idioma / Pe răzvrătiri de șarpe năpârlit, / Să moară zeii. Le-am fi luat fantoma!” (Fantoma) Redau în întregime, un poem de o rară frumusețe, care, după părerea mea, va dobândi un binemeritat loc între cele mai frumoase poeme ale literaturii limbii române: „Tot încercăm a prinde-n zbor comete, / Să regăsim în lungul șir de fii, / În somn sau vis, această cruntă sete, / Ce arde-altare albe-n galaxii // Pe rugul pur ființei să îi cânte / Cu glas de înger care sfarmă munții, / Ca-nzăpeziri să curgă de pe frunte / Peste mirenii puri în noaptea nunții. // Dar nesfârșiri ne-ndreaptă-n plăuri prora / Și ne-ncurcăm în neguri ca-n liane, / Ciudate semne, semănând cu Tora, / Ne aburesc profetic pe ocheane... // Iar dacă-n noi se întâlnesc pulsarii, / Ca versetele-n sacre melodii, / La suflete pățim în van avarii, / Că luminări vom mai primi simbrii // Și-n ape sacreurgem ca-n oglinzi, / Să luăm cu umbra față-n față cina; / Pășind din tine, ca un arc te-ntinzi / Spre omul cosmic, umbra ta, lumina.” (Omul cosmic).

În volumul de versuri Bețiile cosmice, poetul Alensis De Nobilis urmează îndemnul sfântului Augustin: iubește și fă ce vrei! Chintesența care stă la baza tuturor lucrurilor este iubirea, doar prin iubire, prin ardere, omul dobândește aripile îngerilor și puterea de a zbura spre cer: „Să... îți dau foc... să te fac înger!” (Îți dau foc). Iubirea nu este prezentată ca o aşteptare, ca un vis, ci ca o împlinire, o înfăptuire, o comuniune, o impletire între sfânt și profan, între eros și credință: „Ca să plătesc în brațele-ți chirie, / Te-aș săruta vulgar și odios” (Te-aș vrea).

„Când umbra mâinii urcă înspre grindă / Și mărginirea zărilor susține” (Aș fi...), depășind granițele firescului, luând în stăpânire timpul, poetul contemplă, în liniștea Universului, miracolul și măreția creației. Să te întrebî ce nevoie are omul de poezie, este la fel cum te-ai întreba ce nevoie are de Dumnezeu. Prin poezie poetul căută lumina și devine lumină: „Străfulgerat de amintirea, nudă, / Acestui vis ce este o magie, / Peste poveste cade geana udă, / Cu mâna mea o rază, iată, scrie...” (Ascunși în vis).

Alensis De Nobilis este un deschizător de noi drumuri, prin ceea ce dăruiește literaturii, va rămâne un reper pentru generațiile viitoare. Volumul de versuri Bețiile玄ome pune în fața cititorului oglinda în care poetul a privit, prin ochii inimii lui, dincolo de timp și spațiu. Pentru a putea primi, prin muzicalitatea versurilor, botezul și cuminecătura cuvântului, cititorul este invitat să pășească în ceruri pe trepte-raze, să asculte muzica sferelor, să privească în oglinda întoarsă cu lucirile în sine și să se poată regăsi în visul cu flăcări și cu harpe. Când poezia coboară, ca o atingere de înger, în inima cititorului, sublimul nu va întârzia să apară.

O carte excepțională, o poezie metafizică prin excelență!

Prof. Marius TURNEA

ROLUL DE EDUCATOR AL PROFESORULUI

Personalitatea, orientarea școlară și profesională, pregătirea pentru viață, toate concură din plin în realizarea omului. Fondul lor este rotunjit continuu de familie școală și profesiune.

Scoala, ca o a doua familie, pentru copil și Tânăr merită să fie privită ca atare la vârsta școlarității și după aceea. Profesorii sunt aceia care luminează pașii elevilor pe drumul întortochiat dar plăcut al pătrunderii în tainele științei dar și al îndrumării lor spre a deveni cetățenii de mâine ai țării.

Profesorul este cel care dă fiecărui elev o orientare în viață deschizând noi orizonturi și perspective, contribuie la formarea, gândirii și personalității copilului, îndrumându-l prin știință să găsească propriile răspunsuri creative pentru a putea deveni un om desăvârjit profesional.

În realizarea rolurilor sale profesorul se confruntă cu o serie de contradicții: maniera științifică și pe de altă parte este preocupat de formarea-dezvoltarea personalităților elevilor; partener al elevului (îndrumător, sfătitor) și pe de altă parte ca examinator încearcă să fie obiectiv; pe de o parte este un model și pe de altă parte ca specialist este centrat pe predare și pe instruirea morală.

Rolul profesorului presupune cerințe diferențiate: el reprezentă autoritatea publică, ca reprezentant al statului, transmițător de cunoștințe și educator, evaluator al elevilor, partenerul părinților în sarcina educativă, membru în colectivul școlii, coleg. Profesiunea de educator este încărcată de tensiune. Pentru a putea răspunde atâtorei cerințe și articula oferă sa comportamentală unor solicitări diverse, el trebuie să aibă conștiință misiunii sale, are obligația de a observa și evalua, disponibilitatea de a primi sugestii, aptitudinea de a organiza și regiza procesul de instruire.

Profesorul nu este doar un transmițător de informații, care se rezumă la a da indicații elevilor, ce și cum să învețe, ci și un antrenor care, prin întrebări analitice, stimulând gândirea elevilor, creează premise pentru ca aceștia, prin găsirea independentă a răspunsurilor, să ajungă la o mai bună înțelegere a problemelor.

Antoin de Saint Exupery în opera literară „Micul prinț“ surprinde un întreg proces de comunicare și învățare ce are ca scop găsirea unui prieten de nădejde. Personajul personificat „vulpe“ îl roagă pe băiețelul ajuns de pe altă planetă, pe pământ, s-o îmblânzească. Îmblânzirea se face treptat, zi de zi, „micul prinț“ se apropiie de vulpe până când reușește să îi pătrundă la suflet: să-i câștige încrederea, prietenia și iubirea.

Oricine poate conduce niște copii spre un loc anume, dar numai profesorul poate să-i conducă spre învățătură. Copii trebuie să simtă că libertatea le aparține, ei trebuie să simtă frisonul victoriei și de asemenea cum li se strângă înima în urma dezamăgirii, deoarece aceasta este esența muncii.

A conduce însemnă a crea o moștenire care să trăiască în elevii pe care i-ai influențat cu onoare și responsabilitate.

Cu toții suntem oameni, profesori și elevi. Au existat persoane importante în viața noastră care ne-au influențat în moduri pe care nu le putem uita. Când avem de luat decizii dificile, când dorim să facem cu onoare meseria de profesor ne amintim de acești oameni și ne întrebăm care e mesajul lor. Răspunsurile se află în noi, adesea fiindcă altcineva le-a aşezat acolo. Suntem conducători dacă conducem cu putere bazată pe principii oriunde și oricând exersând meseria de profesor, lecțiile noastre vor consta în ceea ce suntem noi însine, un mănunchi de sentimente și emoții, trăiri și experiențe. Viața noastră va deveni mesajul nostru, iar lecția noastră va continua să trăiască în cei pe care noi îi onorăm.

Atribuirile pe care le iau profesorii cu privire la evoluția elevilor în școală au funcția de a menține o identitate profesională pozitivă. Prin atribuirile lor, profesorii își asumă responsabilitatea pentru succesele elevilor, ei fiind cei care au știut să-i motiveze și așează această responsabilitate pe umerii elevilor, în caz de eșec, profesorul străduindu-se să-i stimuleze, dar ei n-au acceptat să depună eforturi susținute.

Profesorul este figura centrală a reformei educaționale contemporane și are rolul de a forma caracter și virtuți.

Bibliografie:

1. Blaine Lee, Principiul Puterii, Editura Allfa, București, 2005.
2. Ursula Schipu, Emil Verza, Psihologia Vârstelor, Ciclurile vieții, Editura Didactică și Pedagogică, R.A. București, 1995.
3. Popovici Anca, Creștere, schimbare, dezvoltare personală, ed. Sinapsis, Cluj-Napoca, 2007

